

Arbetsgruppen för att behandla behörighetsfördelningen mellan landskapet Åland och det finländska fastlandet i frågor som gäller Europeiska unionens jordbruksstöd

Rapport från behörighetsarbetsgruppen

Helsingfors 2014

Till jord- och skogsbruksministeriet

Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte den 23 maj 2012 en arbetsgrupp med uppgift att studera vissa till Europeiska unionens jordbruksstöd relaterade frågor mellan landskapet Åland och riket under den kommande programperioden och komma med nödvändiga förslag. Till arbetsgruppens ordförande utnämndes konsultativ tjänsteman Aulikki Hulmi från jord- och skogsbruksministeriet och till medlemmar överinspektör Leena Anttila, lagstiftningsråd Katri Valjakka, äldre regeringssekreterare Juha Vanhatalo från jord- och skogsbruksministeriet, förvaltningschef Dan E Eriksson, avdelningschef Linnéa Johansson samt europarättschef Michaela Slotte från Ålands landskapsregering. Till arbetsgruppens sekreterare utnämndes ekonomiinspektör Mikaela Rahkonen från jord- och skogsbruksministeriet samt byråchef Sölve Högman från Ålands landskapsregering.

I arbetsgruppens arbete har konsultativ tjänsteman Martti Patjas, överinspektör Eero Pehkonen, överinspektör Anna Schulman och konsultativ tjänsteman Osmo Rönty från jord- och skogsbruksministeriet samt lagstiftningsråd Janina Groop-Bondestam från justitieministeriet hörts.

Arbetsgruppen hade inledningsvis mandat att rapportera sitt arbete senast den sista december 2012 men med hänvisning till förseningen av beslutfattandet kring regelverken för den gemensamma jordbrukspolitiken förlängdes mandattiden för gruppen till den sista mars 2014. Arbetsgruppen har sammanträtt vid 11 tillfällen.

Arbetsgruppen har i sitt arbete analyserat programperiodens 2014-2020 förordningar inom den gemensamma jordbrukspolitiken, finansieringsfördelningen mellan rikets och Ålands landsbygdsutvecklingsprogram samt fördelningen av kvoten av stöd av mindre betydelse (de minimis) inom jordbrukssektorn.

Arbetsgruppen har i sitt arbete noterat att det finns ett tydligt behov av att reformera självstyrelselagen inom detta område då regleringarna i självstyrelselagen rörande jordbruksområdet är såpass föråldrade att tillämpande av dem kräver ett pragmatiskt tolkningsgrepp utgående från kategorisering i inkomststöd och strukturstöd vid sidan av den juridiska analysen för att ett system med delad behörighet skall fungera i praktiken.

Arbetsgruppen har i sitt arbete dels granskat den under den senaste perioden tillämpade rättsaktsmodellen, där ansvaret fördelas i juridiska helheter där ansvaret faller på den part som i huvudsak har behörigheten inom området och dels i detalj granskat behörighetsansvaret utifrån de enskilda åtgärderna inom rättsakterna.

Arbetsgruppen har i sitt arbete bedömt den så kallade rättsaktbehörighetsmodellen, där ansvaret för juridiska helheter faller på den part som i huvudsak har behörigheten för åtgärderna inom området. I bedömningen av modellen har jord- och skogsbruksministeriets och Ålands landskapsregerings representanter konstaterats ha olika åsikter gällande användandet av modellen.

Jord- och skogsbruksministeriets representanter i arbetsgruppen har konstaterat att den under tidigare programperioder använda rättsaktbehörighetsmodellen, där ansvaret för juridiska helheter i huvudsak faller på endera parten, är fortsatt ändamålsenlig att använda då den skapar en tydlig ansvarsfördelning där riket ansvarar för pelare I och landskapet för pelare II inom jordbrukspolitiken.

Ålands landskapsregerings representanter å sin sida har konstaterat att modellen i alldeles för liten utsträckning respekterar självstyrelselagens utgångspunkt gällande inkomststöd respektive strukturstöd. Detta särskilt gällande det i sammanhanget omfattande LFA stödet samt dess tilläggsdel och

från år 2015, husdjursförhöjning. Ålands landskapsregerings representanter anser att modellen lett till att landskapet Ålands administrativa och ekonomiska ansvar i och med denna modell har ökat oproportionellt mycket i förhållande till den behörighetsfördelning som skall råda i enlighet med självstyrelselagen. Dessutom konstaterar Ålands landskapsregering att fördelningen av behörigheter enligt pelare I och II i övrigt inte heller är helt tydlig vilket framgår under respektive åtgärd i rapportens bilaga 1.

Arbetsgruppen är inte enig i bedömningen av behörigheten av stödet till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (art. 31-32) samt av den höjda kompensationsersättningen 2015-2020. Åsikterna gällande behörighetsfrågor hos de enskilda åtgärderna framgår ur rapporten.

Arbetsgruppen konstaterar att det har i statsbudgeten för år 2014 tagits upp medel för betalning av den nationella tilläggsdelen för kompensationsbidraget i landskapet Åland för år 2014 utifrån kommissionens beslut om statligt stöd N 284/2004 (Nationellt stöd till mindre gynnade områden).

Arbetsgruppen har vidare konstaterat att landskapets andel av den totala finansieringen av landsbygdspolitiken skall bygga på jordbruksarealen och antalet gårdar inom respektive områden och att finansieringsandelen utgående från detta under programperioden 2014-2020 skall vara maximalt 0,87 %

Arbetsgruppen har noterat att systemet för försumbart stöd (de minimis) till jordbruksområdet fortsätter enligt ett liknande system som tidigare. Arbetsgruppen noterar att tvärvillkorssystemet bygger på lagstiftningsområden som i huvudsak anses tillhöra landskapets behörighetsområde och gällande tvärvillkorområdet för god jordbrukshävd och goda miljö seder borde landskapet i samarbete med riksmyndigheten definiera villkor i den mån som den åländska lagstiftningen förutsätter för Åland med utgångspunkt i den åländska lagstiftningen.

Arbetsgruppen överlämnar härmed högaktningsfullt sin rapport.

Helsingfors den 10.10.2014

Aulikki Hulmi
Ordförande

Leena Anttila

Dan E Eriksson

Katri Valjakka

Linnéa Johansson

Juha Vanhatalo

Michaela Slotte

Mikaela Rahkonen
Skr.

Sölve Högman
Skr.

Sammanfattning

Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte den 23 maj 2012 en arbetsgrupp med uppgift att studera vissa till Europeiska unionens jordbruksstöd relaterade frågor mellan landskapet Åland och riket under den kommande programperioden och komma med nödvändiga förslag.

Arbetsgruppen har i sitt arbete analyserat programperiodens 2014-2020 förordningar inom den gemensamma jordbrukspolitiken, finansieringsfördelningen mellan rikets och Ålands landsbygdsutvecklingsprogram samt fördelningen av kvoten av stöd av mindre betydelse (de minimis) inom jordbrukssektorn.

Arbetsgruppen har i sitt arbete noterat att det finns ett tydligt behov av att reformera självstyrelselagen inom detta område då regleringarna i självstyrelselagen rörande jordbruksområdet är såpass föråldrade att tillämpande av dem kräver ett pragmatiskt tolkningsgrepp utgående från kategorisering i inkomststöd och strukturstöd vid sidan av den juridiska analysen för att ett system med delad behörighet skall fungera i praktiken.

Arbetsgruppen har i sitt arbete dels granskat den under den senaste perioden tillämpade rättsaktmodellen, där ansvaret fördelas i juridiska helheter där ansvaret faller på den part som i huvudsak har behörigheten inom området och dels i detalj granskat behörighetsansvaret utifrån de enskilda åtgärderna inom rättsakterna.

Arbetsgruppen har i sitt arbete bedömt den så kallade rättsaktbehörighetsmodellen, där ansvaret för juridiska helheter faller på den part som i huvudsak har behörigheten för åtgärderna inom området. I bedömningen av modellen har jord- och skogsbruksministeriets och Ålands landskapsregerings representanter konstaterats ha olika åsikter gällande användandet av modellen.

Jord- och skogsbruksministeriets representanter i arbetsgruppen har konstaterat att den under tidigare programperioder använda rättsaktbehörighetsmodellen, där ansvaret för juridiska helheter i huvudsak faller på endera parten, är fortsatt ändamålsenlig att använda då den skapar en tydlig ansvarsfördelning där riket ansvarar för pelare I och landskapet för pelare II inom jordbrukspolitiken.

Ålands landskapsregerings representanter å sin sida har konstaterat att modellen i alldeles för liten utsträckning respekterar självstyrelselagens utgångspunkt gällande inkomststöd respektive strukturstöd. Detta särskilt gällande det i sammanhanget omfattande LFA stödet samt dess tilläggsdel och från år 2015, husdjursförhöjning. Ålands landskapsregerings representanter anser att modellen lett till att landskapet Ålands administrativa och ekonomiska ansvar i och med denna modell har ökat oproportionellt mycket i förhållande till den behörighetsfördelning som skall råda i enlighet med självstyrelselagen. Dessutom konstaterar Ålands landskapsregering att fördelningen av behörigheter enligt pelare I och II i övrigt inte heller är helt tydlig vilket framgår under respektive åtgärd i rapportens bilaga 1.

Arbetsgruppen är inte enig i bedömningen av behörigheten av stödet till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (art. 31-32) samt av den höjda kompensationsersättningen 2015-2020. Åsikterna gällande behörighetsfrågor hos de enskilda åtgärderna framgår ur rapporten.

Arbetsgruppen konstaterar att det har i statsbudgeten för år 2014 tagits upp medel för betalning av den nationella tilläggsdelen för kompensationsbidraget i landskapet Åland för år 2014 utifrån kommissionens beslut om statligt stöd N 284/2004 (Nationellt stöd till mindre gynnade områden).

Arbetsgruppen har vidare konstaterat att landskapets andel av den totala finansieringen av landsbygdspolitiken skall bygga på jordbruksarealen och antalet gårdar inom respektive områden och att finansieringsandelen utgående från detta under programperioden 2014-2020 skall vara maximalt 0,87 %

Arbetsgruppen har noterat att systemet för försumbart stöd (de minimis) till jordbruksområdet fortsätter enligt ett liknande system som tidigare. Arbetsgruppen noterar att tvärvillkorssystemet bygger på lagstiftningsområden som i huvudsak anses tillhöra landskapets behörighetsområde och gällande tvärvillkorsområdet för god jordbrukshävd och goda miljö seder borde landskapet i samarbete med riksmyndigheten definiera villkor i den mån som den åländska lagstiftningen förutsätter för Åland med utgångspunkt i den åländska lagstiftningen.

Yhteenveto

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 23. toukokuuta 2012 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää tiettyjä EU:n maataloustukiin liittyviä Ahvenanmaan maakunnan ja valtakunnan välisiä kysymyksiä uuden ohjelmakauden aikana sekä tehdä tarvittavia ehdotuksia.

Työryhmä on analysoinut 2014 - 2020 vuosien ohjelmakauden yhteiseen maatalouspolitiikkaan liittyviä asetuksia, Manner-Suomen ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämisohjelmien rahoituksen jakautumista sekä vähämerkityksisen tuen (de minimis) kiintiön jakautumista maataloussektorilla.

Työryhmän mukaan itsehallintolain uudistaminen on selvästi tarpeellinen, koska lain maatalousalaa koskevat säännökset ovat sen verran vanhentuneita, että niiden soveltaminen vaatii juridisen analyysin ohella pragmaattisen tulkintanäkökohdan tulotuki- ja rakennetukiluokittelun mukaisesti, jotta jaetun toimivallan järjestelmä toimisi käytännössä.

Työryhmä on tarkastellut toisaalta viime kaudella sovellettua säädösmallia, jonka mukaan vastuu jakautuu oikeudellisiin kokonaisuuksiin ja kuuluu sille osapuolelle, joka pääsääntöisesti on sen alueen toimivaltainen elin. Toisaalta ryhmä on tarkastellut tarkemmin toimivaltavastuuta säädösten yksittäisten toimenpiteiden näkökulmasta.

Työryhmä on arvioinut niin kutsutta säädöstoimivaltamallia, jonka mukaan vastuu oikeudellisista kokonaisuuksista kuuluu sille osapuolelle, jolla on pääsääntöisesti sen alueen toimenpidetoimivalta. Mallia arvioitaessa on todettu, että maa- ja metsätalousministeriön ja Ahvenanmaan maakuntahallituksen edustajilla on eriäviä mielipiteitä mallin käytöstä.

Maa- ja metsätalousministeriön työryhmäedustajien mukaan aikaisempina ohjelmakausina sovellettua säädöstoimivaltamallia, jonka mukaan vastuu oikeudellisista kokonaisuuksista kuuluu jommallekummalle osapuolelle, on yhä tarkoituksenmukaista käyttää, koska se jakaa vastuun selkeästi, eli valtakunta vastaa maatalouspolitiikan I pilarista ja maakunta II pilarista.

Ahvenanmaan maakuntahallituksen edustajien mukaan malli kunnioittaa aivan liian vähän itsehallintolain lähtökohtia, kun on kyse tulo- ja rakennetuista. Tämä koskee erityisesti tässä yhteydessä laajaa LFA-tukea, sen lisäosaa sekä vuodesta 2015 alkaen sovellettavaa kotieläinkorotusta. Maakuntahallituksen edustajien mukaan malli on johtanut siihen, että Ahvenanmaan maakunnan hallinnollinen ja taloudellinen vastuu on kasvanut suhteettoman paljon suhteessa itsehallintolain mukaiseen toimivaltajakoon. Lisäksi Ahvenanmaan maakuntahallituksen mukaan toimivallanjako I ja II pilareiden mukaisesti ei muutoinkaan ole täysin selkeä, mikä ilmenee raportin liitteestä 1.

Työryhmä ei ole yksimielinen toimivallanjaon arvioinnista, kun on kyse tuesta jota myönnetään alueille, joilla on luonnonolosuhteista johtuvia rajoitteita tai muita erityisiä rajoitteita (artiklat 31 – 32) eikä korotetusta luonnonhaittakorvauksesta 2015 - 2020. Yksittäisiin toimenpiteisiin liittyvät toimivalta-asioita koskevat mielipiteet käyvät ilmi raportista.

Työryhmä toteaa, että valtion vuoden 2014 talousarvioon on varattu määräraha luonnonhaittakorvauksen lisäosan maksamiseksi Ahvenanmaan maakunnassa vuodelle 2014 komission valtioneuvoston päätöksen mukaisesti (N 284/2004, kansallinen tuki epäsuotuisille alueille).

Lisäksi työryhmä on todennut, että maakunnan osuuden maaseutupolitiikan kokonaisrahoituksesta tulee perustua kunkin alueen maanviljelysalaan sekä tilojen määrään ja että tämän mukaisesti rahoitusosuus voi olla enintään 0,87 % ohjelmakaudella 2014 – 2020.

Työryhmä on huomionnut, että maataloussektorin vähämerkityksellisen tuen järjestelmä (de minimis) jatkuu samantapaisesti kuin aikaisemminkin. Ryhmä toteaa, että täydentäviä ehtoja koskeva järjestelmä perustuu säädösaloihin, joiden pääsääntöisesti katsotaan kuuluvan maakunnan toimivaltaan.

Kun on kyse täydentävien ehtojen hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista, maakunnan tulisi yhdessä valtakunnan viranomaisen kanssa määritellä ehdot Ahvenanmaalle, siltä osin kuin Ahvenanmaan lainsäädäntö edellyttää. Lähtökohtana on Ahvenanmaan lainsäädäntö.

Innehåll

1. Inledning	8
1.1. De allmänna grunderna för behörighetsfördelningen mellan riket och landskapet Åland i fråga om jordbruket.....	8
1.2. Behörighetsfördelningen för miljöstödet för jordbruket och LFA-stödet	10
1.3. Bakgrund till den nu tillsatta arbetsgruppens arbete samt arbetsgruppens uppgift	11
2. Det jordbrukspolitiska systemet	11
2.1. Den gemensamma jordbrukspolitiken	11
2.2. Nationella stöd.....	12
3. Utredning och förslag	12
3.1. Problem med nuvarande system och behov av ändring	12
3.2. Genomgång av de olika stödformerna	13
3.3. Övergripande behörighetsansvaret.....	13
3.4. Finansieringsfördelning	14
Förslag.....	14
3.5. De minimis/Försumbara stöd	14
Förslag.....	15
3.6. Tvärvillkor	15
Förslag.....	16
Bilagor:.....	17

1. Inledning

1.1. De allmänna grunderna för behörighetsfördelningen mellan riket och landskapet Åland i fråga om jordbruket

Bestämmelserna om fördelningen av lagstiftningsbehörighet mellan riket och landskapet Åland finns i självstyrelselagen för Åland (1144/1991). Självstyrelselagen utgår från att lagstiftningsmakten är uteslutande, dvs. att landskapets behörighet på ett område utesluter rikets behörighet och tvärtom. Utgångspunkten i lagen är principen enligt vilken behörigheten i förvaltningsärenden följer lagstiftningsbehörigheten. Ansvaret för kostnaderna följer av förvaltningsansvaret, om inte något annat föreskrivs.

Bestämmelsen i 18 § i självstyrelselagens anger de rättsområden där landskapet har lagstiftningsbehörighet, medan bestämmelserna i 27 och 29 § i självstyrelselagen anger de rättsområden där riket har lagstiftningsbehörighet.

Landskapet har enligt 18 § 15 punkten i självstyrelselagen lagstiftningsbehörighet till den del det är fråga om jord- och skogsbruk och styrning av lantbruksproduktionen, dock så att förhandlingar ska föras med de statsmyndigheter saken gäller innan lagstiftningsåtgärder angående styrning av lantbruksproduktionen vidtas. Enligt 18 § 10 och 18 punkten i självstyrelselagen har landskapet också lagstiftningsbehörigheten ifråga om natur- och miljövård, tillvaratagande av jord- och skogsbrukens produktionsförmåga. Enligt 18 § 22 punkten hör näringsverksamhet med vissa undantag till landskapets behörighet och landskapet har även behörighet att vidta åtgärder för att främja sådan näringsverksamhet som avses bl.a. i 27 § 15 punkten i självstyrelselagen.

Riket har enligt 27 § 15 punkten i självstyrelselagen lagstiftningsbehörighet i fråga om priset på lantbruksprodukter samt främjande av export av lantbruksprodukter.

Av förarbetena till 18 § 15 i självstyrelselagen (RP 73/1990 s. 67 f. och s.75) framgår att lagstiftningen om jord- och skogsbruk i sin helhet hör till landskapets behörighetsområde med undantag för de frågor som huvudsakligen anges i 27 § 15 punkten och gäller priset på lantbruksprodukter samt främjande av export av lantbruksprodukter. Enligt förarbetena eftersträvades en klarare gränsdragning mellan landskapets och rikets behörighet beträffande dels åtgärder som gäller styrning av lantbruksproduktionen, dels bestämmelser om priset på lantbruksprodukter. Med styrning av lantbruksproduktionen avses i förarbetena t.ex. bestämmelser om produktionsstöd och produktionsbegränsningar. Styrningen innefattande minskning, nedläggelse eller omställning av lantbruksproduktionen och främjandet av jordbrukets struktur har därmed reglerats i landskapslagstiftningen.

I förarbetena till 27 § 15 punkten anges att inkomst- och prispolitiska frågor i samband med jordbruksnäringen enligt tolkningen av 1951 års självstyrelselag (670/1951) ansetts höra till rikets lagstiftningsbehörighet. Lantbruksinkomstlagstiftningen liksom främjandet av exporten av lantbruksprodukter och fastställandet av riktpiserna för dessa hör därför till rikets behörighet. Därmed har lagstiftningen om lantbruksinkomst, marknadssystem för lantbruksprodukter och pris- och inkomststödåtgärder som stiftats i riket har gällt också på Åland.

Orsaken till att även riktpiser på lantbruksprodukter hänfördes till rikets behörighet var att priset påverkade lantbrukarens inkomster.

Finlands medlemskap i Europeiska unionen inverkar inte på självstyrelselagens bestämmelser om kompetensfördelning mellan riket och landskapet. Av 59 b § 1 mom. i självstyrelselagen följer att det är Ålands landskapsregerings uppgift att självständigt verkställa de nationella åtgärder som EU-rätten kräver, ifall de nödvändiga nationella åtgärderna enligt självstyrelselagen hör till landskapets behörighet. Enligt självstyrelselagens 31 § skall riksmyndigheterna dock inom gränserna för sin allmänna behörighet bistå landskapsmyndigheterna vid skötseln av uppgifter som hör till självstyrelsen.

Den gällande självstyrelselagen och även 1951 års självstyrelselag (670/1951) utarbetades under de förhållanden som rådde före Finlands och Ålands EU-medlemskap. I motiveringarna till nuvarande självstyrelselag hänvisas således till de stödsystem för jordbruket som existerade när gränsdragningen i behörigheten preciserades i förhållande till 1951 års självstyrelselag. I och med Finlands EU-medlemskap infördes ett totalt nya stödsystem som helt eller delvis regleras och finansieras av EU och som utgår från EU:s gemensamma jordbrukspolitik och som kompletteras av det nationella stödsystemet. EU:s stödsystem för jordbruket är inte i grunden jämförbart med det nationella stödsystem som gällde före medlemskapet.

Då självstyrelselagen vid Finlands och Ålands EU-inträde på grund av det systemskifte EG:s gemensamma jordbrukspolitik innebar i förhållande till den tidigare nationella jordbrukspolitik, inte gav en tillräcklig och klar grund för behörighetsfördelningen preciserade den sk. Uronen-gruppen stödvis vilka system som hörde till rikets respektive landskapets behörighet. Gruppen ansåg att inkomststöd (stöd som kan knytas till fysiska produktionsfaktorer som jordbruksmark och djur), marknadssystem (gemensam prispolitik, importskydd, exportbidrag samt t.ex. kvotsystem och trädning) hör till rikets behörighet. Miljöstödet som har en stark miljöanknytning ansågs höra till Åland, fastän dess basdel även uppfattades som ett inkomststöd. LFA-stödet ansågs klart vara ett till riket hörande inkomststöd. EU:s olika landsbygds- och strukturutvecklingsåtgärder ansågs klart höra till landskapet med undantag av förtidspensionssystemet, som enligt självstyrelselagens 29 § 3 punkt tillhör rikets behörighet liksom det allmänna pensionssystemet.

År 2004 tillsatte Jord- och skogsbruksministeriet ånyo en arbetsgrupp, senare Serén-gruppen (PM JSM 2006:2) med uppdrag att klargöra fördelningen av arbetsuppgifter och finansieringen inom jordbrukspolitik.

Arbetsgruppen arbetade utifrån två modeller för ansvarsfördelning mellan riket och landskapet. Den ena modellen utgick från en uppdelning på basen av rättsakter, dvs. riket eller landskapet har behörighet för alla stödformer som ingår i en viss rättsakt om stödformerna i huvudsak tillhör endera partens behörighet. Den andra modellen utgick från en genomgång av de enskilda åtgärderna i förordningarna för att avgöra vilkendera parten som skall ha ansvaret för åtgärden.

Arbetsgruppen gick i sina slutsatser in för den första modellen och konstaterar i sitt betänkande att:

Sådana åtgärder som regleras av EU:s förordning om landsbygdsutveckling i huvudsak skall anses tillhöra landskapets lagstiftningsbehörighet, med undantag av vissa områden som enligt andra grunder i självstyrelselagen kan hänföras till rikets lagstiftningsbehörighet (ex. förtidspension till lantbrukare). Sådana åtgärder som regleras av EU:s förordning om gårdsstöd i huvudsak skall höra till rikets lagstiftningsbehörighet, med undantag av vissa områden som enligt självstyrelselagen hör till landskapets behörighet (ex. rådgivning till lantbrukare).

Arbetsgruppen konstaterade dock att trots denna formulering av tolkning av självstyrelselagen kvarstår problematiken med att det delvis är oklart hur fördelningen av ansvaret för de olika stödformerna skall tolkas.

Serén-gruppens slutrapport (utan bilagor) finns i bilaga 7 till rapporten. Rapporten finns att se till sin helhet: <http://www.mmm.fi/sv/index/Publikationer/Arbetsgruppspromemorior.html> (2006:2 Behörigheten mellan riket och landskapet Åland gällande jordbrukets olika stödformer ISBN 952-453-254-9, ISSN 0781-6723)

1.2. Behörighetsfördelningen för miljöstödet för jordbruket och LFA-stödet

LFA-stödet tillhörde under Finlands första programperiod 1995-1999 rikets behörighetsområde och miljöstödet landskapets behörighetsområde. För den andra och tredje programperioden 2000-2006 och 2007-2013 har även LFA-stödet verkställts av landskapet då LFA-stödet hade fått en starkare miljöanknytning (jordbrukaren måste uppfylla vissa miljökrav för att få LFA-stöd). Ursprungligen ansåg emellertid riket samt landskapet efter viss tvekan att LFA-stödet för perioden 2000-2006 fortsättningsvis utgjorde riksbehörighet. Parterna gick dock efter påtryckningar från Europeiska kommissionen i ett sent skede av förhandlingarna om landsbygdsutvecklingsprogrammet i Finland in för att hänföra stödet till landskapets landsbygdsutvecklingsprogram. Jord- och skogsbruksministeriet meddelade landskapsregeringen i ett brev (bilaga 6) att LFA-stödet överförs till landskapets ansvar men att ministeriet konstaterar att stödet är ett viktigt inkomststöd.

År 2005 infördes nationella tilläggsdelar till LFA -stödet och miljöstödet. Under åren 2005-2006 var riket ansvarig för tilläggsdelarna. Från och med år 2007 har även ansvaret gällande tilläggsdelarna överflyttats till landskapet.

Landskapet Åland har under perioden för EU-medlemskapet implementerat nationell lagstiftning för att reglera de åtaganden som ingår i landskapets behörighetsområde. Den första landskapslagen om verkställighet av den gemensamma jordbrukspolitiken inom Eg (ÅFS 55/1995) innehöll inga bestämmelser om LFA-stödet eftersom det då ansågs höra till rikets behörighet. Landskapet har därefter antagit landskapslagstiftning om miljöstödet för jordbruket och LFA-stödet (Landskapsförordning om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag, ÅFS 2000/17). I landskapet gäller för närvarande landskapslagen om finansiering av landsbygdsnäringar (ÅFS 2007/63). Genom landskapslagen upphävdes den tidigare gällande landskapslagen (ÅFS 2003:65). I landskapet Åland gäller dessutom Ålands landskapsregerings beslut om stöd för att förbättra miljön och landsbygden (ÅFS 2009:10), som också innehåller närmare bestämmelser om kompensationsbidraget.

Republikens president ansåg i samband med lagstiftningskontrollen enligt 19 § i självstyrelselagen den 29 augusti 2003 och den 31 augusti 2007 av ovan nämnda landskapslagar att det inte framkommit några hinder för deras ikraftträdande.

Ålandsdelegationen hade i sitt utlåtande den 17 juni 2003 (Nr 31/03) till justitieministeriet över 2003 års landskapslag inte med beaktande av självstyrelselagens stadganden funnit att det förelåg hinder för ikraftträdande av landskapslagen. Högsta domstolen hade i sitt utlåtande den 18 augusti 2003 (diarienummer OH 2003/66) till republikens president över landskapslagen närmare beskrivit den ansvarsfördelning som riket och landskapet tillämpat utifrån behörighetsfördelningen i självstyrelselagen avseende de olika EG-stöden samt den nationella finansieringen. Högsta domstolen hänvisade till att "landskapet har ansetts ha behörighet när det gäller strukturpolitiken och riket när det gäller

pris- och marknadspolitiken. Härav följer att landskapet har ansetts ha behörighet när det gäller strukturstöden och stöd till landsbygdens utveckling. Av de stöd till landsbygdens utveckling som tillämpas i landskapet har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om startstöd och miljöstöd enligt 18 § 10, 15, 17 och 22 punkten i självstyrelselagen. Även stöd till mindre gynnade områden (s.k. LFA-kompensationsbidrag) har numera ansetts höra till landskapets behörighet. Behörigheten angående det nationella investeringsstödet hör till landskapet med stöd av 18 § 15 punkten och 22 punkten i självstyrelselagen. Högsta domstolen har intet att anmärka mot denna utgångspunkt för fördelningen av lagstiftningskompetensen”.

I sitt utlåtande den 20 juli 2007 (Nr 23/07) över 2007 års landskapslag hänvisade Ålandsdelegationen till Högsta domstolens tidigare utlåtande över 2003 års landskapslag och fann med beaktande av självstyrelselagens bestämmelser inte hinder för ikraftträdande av landskapslagen. Justitieministeriet fann inte orsak att begära utlåtande över landskapslagen av Högsta domstolen.

1.3. Bakgrund till den nu tillsatta arbetsgruppens arbete samt arbetsgruppens uppgift

I och med arbetet med att bereda unionens gemensamma jordbrukspolitik under den kommande programperioden har det uppstått ett behov av att se på de eventuella ändringar som reformen medför för ansvarsfördelningen i frågor som gäller jordbruksstöd och finansiering av stöden.

Arbetsgruppen har till uppgift att studera följande frågor och komma med nödvändiga förslag:

- De eventuella ändringar som reformen av unionens jordbrukspolitik medför för behörighetsfördelningen mellan landskapet Åland och fastlandet.
- Grunderna för fördelning av stöd mellan fastlandet och landskapet Åland i programmet för utveckling av landsbygden.
- Fördelningen mellan fastlandet och landskapet Åland av kvoten av stöd av mindre betydelse (de minimis) inom sektorn för produktion av jordbruksprodukter

Arbetsgruppens mandat i sin helhet finns i bilaga 2 till rapporten.

2. Det jordbrukspolitiska systemet

2.1. Den gemensamma jordbrukspolitiken

EU:s jordbrukspolitik – den gemensamma jordbrukspolitiken – ska se till att EU:s matproduktion går hand i hand med en ekonomiskt livskraftig landsbygd och miljöåtgärder för klimat, vattenresurser, bioenergi och biologisk mångfald. Jordbruk är den huvudsakliga ekonomiska verksamheten i de flesta landsbygdsområden i EU och jordbrukarna är mycket viktiga ekonomiska aktörer i landsbygdsområden. Jordbrukspolitiken handlar inte bara om mat utan också om naturresurser, företagande och boende i landsbygdsområdena.

De grundläggande målen för den gemensamma jordbrukspolitiken är; hållbar livsmedelsproduktion, hållbar förvaltning av naturresurser och klimatåtgärder och balanserad territoriell utveckling. Den gemensamma jordbrukspolitiken och reformen av den har som gemensamt tema att främja ett effektivt resursutnyttjande för att säkra en smart och hållbar tillväxt som inkluderar alla EU:s jordbruk och landsbygdsområden i linje med Europa 2020 –strategin.

I genomförande av politiken har man valt att dela upp politiken i två separata pelare. Pelare 1 omfattar direkta stödbetalningar och marknadsregleringar medan pelare 2 omfattar landsbygdsutvecklingspolitiken. Den gemensamma jordbrukspolitiken kopplas till finansieringsperioder. Under finansieringsperioden som sträcker sig från 2014 till 2020 reformeras jordbrukspolitiken med bakgrunden i utmaningen att utveckla matproduktionen för att försörja en växande befolkning samtidigt som klimatet, den biologiska mångfalden och mark- och vattenkvaliteten skall skyddas. Med tanke på utmaningen kommer den reformerade politiken att inriktas på att åstadkomma hållbara jordbruksmetoder, innovationer och ett rättvisare stödsystem för EU:s lantbrukare. De olika delarna av den reformerade politiken tas i bruk vid olika tidpunkter. De första delarna tillämpas från och med 26.11.2013 och de sista tas i bruk 2015.

2.2. Nationella stöd

Det nationella stödet för jordbruk och trädgårdsodling är ett komplement till EU:s stödsystem (EU-inkomststöd, kompensationsbidrag och miljöstöd) som också bidrar till att trygga jordbrukets och trädgårdsodlingens verksamhetsförutsättningar, en lönsam produktion och landsbygdens vitalitet. För att de nationella stöden ska kunna betalas ut, krävs kommissionens tillstånd för tillämpning av stöd. De nationella stöden betalas i form av nationellt stöd till Södra Finland, nordligt stöd, nationellt tillägg till kompensationsbidrag och vissa andra nationella stöd, till exempel stöd för sockerbeta och studiepenning. Nästan alla aktiva gårdar får nationellt stöd.

Av systemen för nationella stöd tillämpas på Åland systemet med nationellt stöd till Södra Finland, stöd för sockerbeta, stöd för biodling och stöd för transport av sockerbeta. På Åland odlade man inte alls sockerbeta år 2012. På Åland tillämpas emellertid inte systemet med stöd för gårdsrådgivning utan den möjligheten finns via Ålands landsbygdsutvecklingsprogram. Nordligt stöd betalas i kommuner som ligger norr om den 62:dra breddgraden. Inom systemet med nationellt stöd till Södra Finland betalas det ett högre enhetsstöd för vissa produkter (till exempel mjölk) än i övriga delar av landet på grund av de svårare produktionsförhållandena i skärgårdsområden.

3. Utredning och förslag

3.1. Problem med nuvarande system och behov av ändring

Grundproblematiken i tolkningen av behörighetsansvaret mellan riket och landskapet kvarstår från vad som konstaterats i tidigare genomförda behörighetsutredningar. Skrivningarna i självstyrelselagen ger inte konkret vägledning för hur behörigheten för systemen i jordbrukspolitiken skall tolkas samtidigt som jordbrukspolitiken, inom EU och i Finland, ständigt utvecklas och förändras.

Den huvudsakliga marknaden för lantbruksproduktionen i riket och på Åland är fortfarande gemensam. Därför har det alltid varit ett mål att lantbruket på Åland skall ha likartade förutsättningar som övriga landet så att branschen ges jämförbara konkurrensförutsättningar.

Finlands jordbrukspolitik har sedan medlemskapet i unionen varit ett pussel av olika åtgärder, nationella, EU-delfinansierade samt helt EU-finansierade, med övergripande målsättning att skapa acceptabla produktionsförutsättningar för ett hållbart jordbruk i Finland. För Ålands del har några delar i pusslet hört till rikets ansvar och en del hört till landskapets ansvar. Under EU-medlemskapet har utvecklingen gått mot att landskapets ansvarsområde växt i omfattning och kostnad i och med utvecklingen av pelare II inom den gemensamma jordbrukspolitiken. Landskapet har ofta anpassat de

åtgärder som ansetts vara landskapets ansvar till rikets motsvarande åtgärder för att lantbrukarna på Åland skall ha så neutrala produktionsförutsättningar som möjligt. Detta har lett till en del problem med oklara förhållanden för lantbrukarna där åtgärderna i stort är lika men där det kan finnas små skillnader i regelverken. Systemet har också inneburit att det skapats kostsamma parallella administrationssystem på Åland.

Det finns tydliga skillnader mellan den åländska landsbygdens och det åländska lantbrukets behov jämfört med övriga landets behov. Den åländska landskapsbilden skiljer sig från hur det ser ut inom många delar i landet. Det åländska lantbruket bedrivs i en känslig vattenmiljö som ställer särskilda krav. Den åländska lantbruksproduktionen är till viss del annorlunda gentemot hur produktionsstrukturen ser ut inom övriga landet; trädgårdsodling och växtodling är generellt sett viktigare jämfört med övriga landet och mjölkproduktionen dominerar stort över övriga djurproduktionsinriktningar. Alla dessa karaktäristika innebär särskilda behov och krav på särskilda förutsättningar som i sig motiverar behov av självstyrelse inom området. Resurserna borde därför koncentreras till utvecklande åtgärder som svarar mot regionens särskilda behov snarare än till inkomstrelaterade stöd i linje med självstyrelselagens anda.

3.2. Genomgång av de olika stödformerna

Inom ramen för arbetsgruppens arbete har ett de enskilda stödformerna i de för den kommande programperioden föreslagna rättsakterna analyserats med utgångspunkt i självstyrelselagens principer. Detta med bakgrunden i risken att en fördelning av ansvaret byggande på hela rättsakter, med utgångspunkten att innehållet i en rättsakt i huvudsak är endera partens ansvar, blir trubbig och helhetsmässigt kan ge en verklighet som helhetsmässigt inte avspeglar självstyrelselagens utgångspunkter.

Arbetsgruppen har därför gjort en genomgång av de enskilda åtgärderna som föreslås inom både pelare 1 och 2 samt de nationella stöden där åtgärderna beskrivs kort åtföljda av en analys över behörighetsansvaret isolerat för respektive åtgärd. Genomgången och analysen av dessa åtgärder finns i sin helhet i bilaga 1 till denna rapport.

Sammanfattningsvis kan konstateras att i huvudsak är ansvarsfördelningen relativt lätt att göra. Gränsdragningarna känns naturliga och konsekventa. Det finns dock ett flertal åtgärder inom både jordbrukspolitikens första som andra pelare som innehåller element som både väger mot inkomstsidan och mot den strukturutvecklande sidan.

3.3. Övergripande behörighetsansvaret

Arbetsgruppen har i sitt arbete värderat båda de utgångspunkter som föregående arbetsgrupp (Serén-gruppen) gjorde i arbetsgruppspromemoria JSM 2006:2, dvs. rättsaktsmodellen och åtgärdsmodellen. Sammantaget kan arbetsgruppen konstatera att som tidigare beskrivits är självstyrelselagens utformning i förhållande till den gemensamma och den nationella jordbrukspolitikens oklar. Vid fördelningen av ansvaret för behörigheten har vid sidan av de strikt juridiska också pragmatiska grunder varit styrande. Detta har också konstaterats vara nödvändigt med den inriktning och komplexitet som kännetecknar förutsättningarna i jordbrukspolitikens.

Arbetsgruppen har i sitt arbete bedömt den så kallade rättsaktbehörighetsmodellen, där ansvaret för juridiska helheter faller på den part som i huvudsak har behörighet för åtgärderna inom området. Jord och skogsbruksministeriets representanter anser att rättsaktbehörighetsmodellen är ändamålsenlig eftersom den skapar en tydlig ansvarsfördelning där riket ansvarar över jordbrukspolitikens

första pelare och landskapet över politikens andra pelare. Ålands landskapsregerings representanter anser att rättsaktsbehörighetsmodellen inte tillräckligt väl stämmer överens med behörighetsfördelningen enligt självstyrelselagen.

Arbetsgruppen är emellertid eniga om att självstyrelselagen gällande det här området behöver revideras så att skrivningarna utformas utifrån de förutsättningar för jordbrukspolitik som råder.

Åsikterna gällande behörighetsfrågor hos de enskilda åtgärderna framgår ur bilaga 1.

3.4. Finansieringsfördelning

Under de senaste programperioderna har finansieringsfördelningen mellan riket och Åland reglerats efter förhandling mellan riksmyndigheterna och landskapsmyndigheterna utgående från objektiva kriterier i form av statistikuppgifter gällande förhållandet av antalet gårdar på Åland till antalet gårdar i hela landet. Efter att Landsbygdsutvecklingsprogrammet breddats och kommit att också innefatta andra finansieringsområden samtidigt som finansiering från andra fonder slagits ihop med jordbruksfonden för landsbygdsutveckling har principen varit att förhållandet i andelen av finansieringen har varit oförändrat mellan landskapet och riket. Andelen konstaterades vara 0,87 % i Arbetsgrupps PM JSM 2006:2.

Arbetsgruppen har konstaterat att det är viktigt att finansierings fördelningen har en koppling till behov och objektiva kriterier. Arbetsgruppen har konstaterat att den viktigaste fördelningsindikatorn skall vara antalet gårdar vilka är huvudmålgruppen för jordbruksfonden för landsbygdsutveckling samt jordbruksareal.

Ålands förslag om lämpliga komplement till indikatorn om antalet gårdar är antalet mikroföretag på landsbygden samt omsättningen inom livsmedelsförädlingsföretagen som också ingår som viktiga målgrupper för programmet fungerar som stödjande fördelningsindikatorer. Arbetsgruppen konstaterar ändå att dessa andra kriterier gällande projekt och investeringsstöd inte kan ha samma vikt som de tidigare nämnda eftersom största delen av finansieringen i programmen går till jordbruket. Vid val av andra kriterier bör man dessutom beakta innehållet i både landskapets och rikets slutliga landsbygdsutvecklingsprogram för programperioden 2014-2020.

Förslag

Arbetsgruppen föreslår med utgångspunkt i detta att fördelningsgrunden för finansieringsperioden 2014-2020 skall vara maximalt 0,87 % eftersom en budgetteknisk avrundning till närmaste 1000 tal är nödvändig.

3.5. De minimis/Försumbara stöd

Inom unionen genomförs för närvarande en översyn av statsstödsregelverket innefattande av en översyn av också stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn, senare de minimis -regelverket. Kommissionen har förlängt giltighetstiden för den gamla de minimis -förordningen som gäller jordbrukssektorn fram till 30.6.2014. Ytterligare har en ny förordning om de minimis -stöd trätt i kraft 1.1.2014 (Kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013).

Inom Europeiska unionen finns möjlighet enligt kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 att utbetala stöd av mindre betydelse till jordbrukssektorn utan att stöden anmäls i enlighet med anmälningskyldigheten i artikel 108.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Det totala stödet som beviljas ett företag i enlighet med denna förordning får inte överstiga 15 000 euro under en treårsperiod och den totala stödsumman inom Finland får inte överstiga 46 330 000 euro under

en treårsperiod. Regelverket kan inte tillämpas där stöd fastställs på grundval av priset eller mängden av produkter, exportrelaterade stöd och stöd som gynnar användningen av inhemska varor på bekostnad av importerade varor. Enligt kommissionens förordning skall medlemsstaten se till att man har fungerande system så att de belopp som nämnts ovan inte överskrids.

De minimis stöd kan implementeras inom respektive behörighetsområde. På grund av detta måste riksmyndigheten och landskapet komma överens om ett sätt att hantera de minimis stöd så att de nivåer som regleras i förordningen inte äventyras. Till och med 2013 har situationen lösts genom att ett avtal (bilaga 3) mellan myndigheterna har uppgjorts där Ålands andel av totalsumman samt ett system för rapportering av de minimis stöd regleras. I avtalet har Ålands andel av totalsumman reglerats till vara maximalt 0,87 %.

Nya statstödsregler har kommit år 2014. Avtalet kring gamla de minimis stöd var i kraft fram till 31.12.2013.

Förslag

Arbetsgruppen föreslår att jord- och skogsbruksministeriet och Ålands landskapsregering förnyar avtalet om tillämpningen av stöd av mindre betydelse. Arbetsgruppen föreslår att man på nytt reglerar Ålands andel av totalsumman till att vara maximalt 0,87 % samt reglerar systemet för rapportering och centraliserat register för stöden av mindre betydelse.

3.6. Tvärvillkor

Tvärvillkoren utgörs av vissa i lag föreskrivna krav på verksamheten samt att åkermarken bibehåller sin kvalitet, dvs. krav på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden. De i lag föreskrivna kraven på verksamheten gäller miljö, folkhälsa, djurskydd samt djurhälsa och växtskydd. Kraven på god jordbrukshävd och miljöförhållanden syftar till att åkermarken skall hållas i odlingsbart skick. Villkoren inkluderar minimikraven på att jordbruksmetoderna skall bevara jordbruksmarkens organiska beståndsdelar och dess beskaffenhet samt motverka erosion.

För att få olika jordbruksstöd som helt eller delvis finansieras av EU (direkt stöd, miljöstöd, LFA-stöd) samt vissa nationella jordbrukarstöd måste jordbrukaren uppfylla vissa tvärvillkor.

Om tvärvillkoren försummas kan det leda till att stödet minskas eller i värsta fall dras in helt för ett eller flera år. Brister t.ex. i märkning av djur kan också leda till en minskning av de arealbaserade EU-stöden.

De föreskrivna verksamhetskraven omfattar olika slags direktiv om miljö, natur och djurskydd samt förordningar, lagar och beslut. Alla föreskrivna verksamhetskrav som träder i kraft har verkställts i Finland genom nationell lagstiftning och är således gällande bestämmelser på basis av t.ex. miljölagstiftningen.

Tvärvillkorssystemet ingår i reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken och omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 352/78, (EG) nr 165/94, (EG) nr 2799/98, (EG) nr 814/2000, (EG) nr 1290/2005 och (EG) nr 485/2008, nedan den horisontella förordningen artiklar 91-95. Tvärvillkorssystemet kommer fortsatt att vara uppdelat i krav på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden samt föreskrivna verksamhetskrav.

De föreskrivna verksamhetskraven fastställs inom unionslagstiftning som reglerar jordbruksområdet. Till kommande period föreslås antalet verksamhetskrav minskas från att ha varit 18 stycken till att bli

13. Alla de föreskrivna verksamhetskraven utgörs av lagstiftning som har bedömts att vara antingen landskapets lagstiftningsbehörighet eller landskapets förvaltningsbehörighet.

Kraven om god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden utvecklas och det skall i medlemstaten på regional eller nationell nivå fastställas rimliga minimikrav utgående från en lista i förordningens bilaga II avseende området miljö, klimatförändringar och god jordbrukshävd.

Listan över områden som medlemstaten skall fastställa rimliga minimikrav utgörs av 7 områden innefattande bl.a. krav om upprättande av skyddszoner, krav på tillstånd gällande användning av bevattningssvatten, åtgärder för skyddande av grundvatten, minimikrav gällande marktäckning, krav för att minska markerosion och bibehållande av landskapselement.

Generellt kan konstateras att områdena som god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden omfattar är sådana områden som landskapet enligt självstyrelselagen har behörighet om natur och miljövård, självstyrelselagens 18 §, punkt 10 och om djurskydd, självstyrelselagens 18 §, punkt 17 samt om tillvaratagande av jordbruksmarks produktionsförmåga, självstyrelselagens 18 §, 18 punkt. Kan också höra till rikets behörighet i enlighet med självstyrelselagens 27 §, 15 punkt enligt principen om inkomststöd.

Enligt 25 § 4 mom. i lagen om verkställighet av jordbruksstöd (192/2013) som trädde i kraft den 18 mars 2013 ansvarar Statens ämbetsverk på Åland för tillsynen över att kraven på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden iakttas i landskapet Åland.

Förslag

Arbetsgruppen noterar att tvärvillkorssystemet bygger på lagstiftningsområden som i huvudsak anses tillhöra landskapets behörighetsområde och gällande tvärvillkorsområdet för god jordbrukshävd och goda miljö seder borde landskapet i samarbete med riksmyndigheten definiera villkor i den mån som den Åländska lagstiftningen förutsätter för Åland med utgångspunkt i den åländska lagstiftningen.

Bilagor:

1. Detaljgenomgång av åtgärderna inom den gemensamma jordbrukspolitiken samt behörighetsansvarsanalys
2. Arbetsgruppens mandat
3. Avtal mellan Jord- och skogsbruksministeriet och Ålands landskapsregering gällande tillämpning av stöd av mindre betydelse till jordbrukssektorn på Åland i enlighet med kommissionens förordning (EG) nr 1535/2007
4. Republikens presidents förordning (ÅFS 110/2006)(FFS 881/2006) om skötseln av uppgifter i landskapet Åland som hör till det utbetalande organets för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU)
5. Avtal mellan Landsbygdsverket (MAVI) och Ålands landskapsregering om överförande av särskilda uppgifter vid Ålands landskapsregering.
6. Jord- och skogsbruksministeriets brev över att LFA-stödet överförs till landskapets ansvar
7. Serén-gruppens slutrapport (utan bilagor)

Bilaga 1

Detaljgenomgång av åtgärderna inom den gemensamma jordbrukspolitiken samt behörighetsansvarsanalys

Innehåll

Om formerna av nationellt stöd (lagen om nationella stöd till jordbruk och trädgårdsodlingen 1559/2001):	20
Nationellt stöd till södra Finland (tillämpas på Åland)	20
Kompensationsbidragets nationella tilläggsdel	20
Stöd för sockerbeta (tillämpas på Åland)	21
Transportstöd för sockerbeta (tillämpas på Åland)	22
Stöd för biodling (tillämpas på Åland)	22
Nordligt stöd (tillämpas inte på Åland)	22
Studiepenning för lantbruksföretagare (tillämpas inte på Åland)	22
Stöd för jordbruksrådgivning (tillämpas inte på Åland)	23
PELARE 1	24
Direkt stöd	24
Flexibilitet mellan pelare (artikel 14)	24
Avsnitt 3	24
GENOMFÖRANDE AV SYSTEMET MED GRUNDSTÖD (ARTIKLARNA 21-34)	24
Systemet med grundstöd (artiklarna 21-34)	24
Ett extra stöd för de första hektaren (artikel 41-42)	25
Förgröning (artikel 43-47)	25
Stöd till unga jordbrukare (artikel 50-51)	27
Stöd på frivillig basis till jordbrukare som berörs av naturliga begränsningar (artiklarna 48-49) ..	27
Produktionskopplade stöd på frivillig basis (artikel 52-55)	28
Stöd till småbrukare (artikel 61-65)	30
PELARE 2	31
Stöd finansierade via landsbygdens utvecklingsprogram	31
Kunskapsöverföring och informationsåtgärder (artikel 14)	31
Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster inom jordbruket (artikel 15) ...	31
Kvalitetssystem för jordbruksprodukter och livsmedel (artikel 16)	32
Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	33

Återställande av produktionspotential inom jordbruket som skadats av naturkatastrofer och ekokatastrofer samt införande av lämpliga förebyggande åtgärder (artikel 18)	34
Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	34
Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen i landsbygdsområden (artikel 20)	35
Investeringar i skogsområdesutveckling och främjande av skogsbruksföretagets överlevnad (artiklarna 21-26)	35
Inrättande av producentgrupper (artikel 27)	36
Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28).....	37
Ekologiskt jordbruk (artikel 29).....	38
Stöd inom ramen för Natura 2000 och ramdirektivet för vatten (artikel 30)	39
Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artiklarna 31-32)	39
Ålands landskapsregering analys	40
Jord- och skogsbruksministeriets analys	41
Arbetsgruppens slutsats	44
Djurskydd (artikel 33)	44
Tjänster för miljö- och klimatvänligt skogsbruk samt skogsskydd (artikel 34)	45
Samarbete (artikel 35)	45
Riskhantering (artiklarna 36-38)	46
Övriga finansieringsmål	47
Leader (artikel 31 i den allmänna förordningen, artiklarna 42–44 i landsbygdsförordningen)	47
Tekniskt stöd	48

Om formerna av nationellt stöd (lagen om nationella stöd till jordbruk och trädgårdsodlingen 1559/2001):

Nationellt stöd till södra Finland (tillämpas på Åland)

Stödperioden för det så kallade 141-stödet som betalas i Södra Finland löpte ut vid utgången av år 2013. Därför har Finland i oktober 2013 lämnat ett förslag till kommissionen om Södra Finlands fortsatta nationella stöd. Programmet täcker en ovanligt lång tid, dvs. hela program- och finansieringsperioden för EU:s jordbrukspolitik 2014-2020.

Finland föreslog för kommissionen att år 2014 ska de nationella inkomststöden betalas enligt samma stödstruktur och finansiering som år 2013. År 2015 ska Finland integrera en stor del av de produktspecifika stöden till Södra Finland med EU:s helfinansierade direktstöd. Avsikten är att mjölk- och nötköttproduktionen, får- och gethushållningen samt odlingen av stärkelsepotatis och frilandsgrönsaker i fortsättningen får stöd enligt ett enklare och effektivare system som bygger på EU-stöd. Det föreslås också att systemet med stöd till trädgårdsodlingen och svin- och fjäderfäsektorn ska fortsätta i samma form som i dag, dvs. stödet är gradvis minskande, under åren 2015-2020.

Det nationella stödet till Södra Finland år 2014 och åren 2015-2020 grundar sig på rådets och parlamentets förordning om EU:s gemensamma marknadsordning (EU) 1308/2013. Utifrån denna EU-förordning har kommissionen fattat ett beslut (C(2014) 510) om godkännande av stödprogrammet och detaljerna.

Analys:

Hör till rikets behörighet i enlighet med självstyrelselagens 27 §, 15 punkt enligt principen om inkomststöd.

Kompensationsbidragets nationella tilläggsdel

Kommissionen tog år 2005 ett beslut om kompensationsbidragets nationella tilläggsdel. Med medlen under momentet för nationella stöd betalades också stöden i landskapet Åland 2005 - 2006. Enligt resultatet från Serén arbetsgrupp tog Ålands landskapsregering ansvaret för tillämpningen av stödformen. Avtal om förfarandet i samband med överförandet av förbindelser gällande tilläggsdelen från jord- och skogsbruksministeriet till Ålands landskapsregering har ingåtts den 13.3.2007 (avtalet finns att se till sin helhet: http://www.regeringen.ax/.composer/ls-prot/NARING/2007/N2007E04_130307.html)

Analys:

I kompensationsbidrag, med beaktande av det nationella tillägget, får betalas högst 250 euro/hektar. När stödet ännu betalades med statens budgetmedel, justerades stödnivån i hela landet för att uppnå den genomsnittliga stödnivån på 250 €/ha. Efter år 2007 har den maximala genomsnittliga analysen gjorts separat för Åland och Fastlandsfinland. Tillämpningen av kompensationsbidragets nationella tilläggsdel år 2014 kräver inte något separat meddelande till kommissionen. Således går det att också år 2014 att betala stöd både på Åland och i resten av Finland utifrån kommissionens beslut från år 2005.

En eventuell höjning av kompensationsersättningen kan grunda sig på Europaparlamentets och rådets förordning om stöd till landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) (EU) 1305/2013 eller godkännas som ett skilt statligt stöd. Jord- och skogsbruksministeriets representanter konstaterar att kommissionens ståndpunkt från november 2013 är att kommissionen godkänner att Finland fortfarande kompletterar kompensationsersättningen med nationella medel, men enligt kommissionen ska finansieringen av den höjda ersättningen i första hand ingå i landsbygdsutvecklingsprogrammets kompensationsersättning eftersom notifieringen av ett skilt statligt stöd tar tid.

Jord- och skogsbruksministeriets representanter konstaterar att kompensationsbidragets nationella tilläggsdel inte finns mera under programperioden 2014-2020. Fastlandsfinland har bestämt att de avstår från och med år 2015 att betala kompensationsbidragets nationella tilläggsdel som ett skilt statligt stöd utanför programmet. I Fastlandsfinland kommer till skillnad från tidigare både de EU-delfinansierade samt de helt nationellt finansierade elementen av kompensationsersättningen i fortsättningen att vara en del av programmet för utveckling av Fastlandsfinland. Jord- och skogsbruksministeriets representanter konstaterar att kompensationsbidragets nationella tilläggsdel upphör efter år 2014. Från och med början av 2015 skall 10 a§ i lagen om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen (1559/2001) inte längre vara en juridisk grund för betalning av stöd.

Arbetsgruppen konstaterar att åtgärden har ansetts tillhöra landskapets behörighetsansvar med utgångspunkt i den tillämpade rättsaktsmodellen då dess juridiska grund utgörs av kompensationsbidraget som också med rättsaktsmodellen som grund tillhört landskapets behörighet. Arbetsgruppen har i sin analys emellertid konstaterat att kompensationsbidragets nationella tilläggsdel i sin nuvarande form innehåller sådana inkomststöd-element varför det kan anses att denna stödform även kan höra till Rikets behörighet. Jord- och skogsbruksministeriets representanter konstaterar dock att man granskade behörighetsfrågan gällande kompensationsbidragets nationella tilläggsdel enligt det ikraftvarande stödsystemet eftersom det inte funnits någon information om hurudan form ett eventuellt tilläggsstöd har från och med 2015. I slutskedet av sitt arbete fick dock arbetsgruppen ovan beskrivna information gällande den ytterligare nationella finansieringen av kompensationsersättningen från år 2015 framåt.

Stöd för sockerbeta (tillämpas på Åland)

Betalas enligt arealen för sockerbetsodling. Stödet betalas enligt artikel 214 i förordning (EG) nr 1308/2013. Sockerbeta har dock inte odlats på Åland under 2012 (och 2013). Stödet kan tillämpas efter 2014.

Analys:

Till sin natur är stödet ett inkomststöd med de mål som uppställts för nationellt stöd. Stödets mål är att trygga en fortsatt odling av sockerbeta. Stödet har tillämpats på Åland av statsförvaltningen. Stödet hör till rikets behörighet i enlighet med självstyrelselagens 27 §, 15 punkt enligt principen om inkomststöd.

Transportstöd för sockerbeta (tillämpas på Åland)

Stödet har betalats till odlare som ersättning för de kostnader som uppkommer vid transport av sockerbeta. Stödet har betalats i enlighet med villkoren för kommissionens de minimis-stöd. Sockerbeta har dock inte odlats på Åland under 2012 (och 2013).

Analys:

Till sin natur är stödet ett inkomststöd med de mål som uppställts för nationellt stöd. Målet med stödet är att trygga en fortsatt odling av sockerbeta genom att ersätta en del av kostnaderna för transport av sockerbeta till odlarna. Stödet har tillämpats på Åland av statsförvaltningen. Stödet hör till rikets behörighet i enlighet med självstyrelselagens 27 §, 15 punkt enligt principen om inkomststöd.

Stöd för biodling (tillämpas på Åland)

Stöd för biodling betalas för att främja produktionen av honung. Stödet utbetalas enligt antalet bisamhällen. Europeiska kommissionen har godkänt tillämpningen av stödet enligt statens stödlagstiftning.

Analys:

Till sin natur är stödet ett inkomststöd med de mål som uppställts för nationellt stöd. Stödets mål är att trygga honungsproduktionens kontinuitet. Stödet har tillämpats på Åland av statsförvaltningen. Stödet hör till rikets behörighet i enlighet med självstyrelselagens 27 §, 15 punkt enligt principen om inkomststöd.

Nordligt stöd (tillämpas inte på Åland)

Det nationella stödet till norra Finland betalas på basis av artikel 142 i Finlands anslutningsavtal till EU. Stödet betalas för husdjursskötsel, växthusproduktion och växtodling. Utgångspunkten för stödformen är att stödet är långvarigt, men stödssystemet förnyas tidvis.

Analys:

Det är inte motiverat att skriva en analys om stödet, eftersom stödet inte tillämpas på Åland.

Studiepenning för lantbruksföretagare (tillämpas inte på Åland)

Betalas för att sporra lantbruksföretagarnas studier. På sommaren 2013 bereds stödformens fortsättning efter 2014. Stödet har betalats i enlighet med villkoren för kommissionens de minimis-stöd.

Analys:

Stödet enligt lagen om nationella stöd har inte tillämpats på Åland utan Åland betalar studiepenning åt lantbruksföretagare på en annan grund. Utgångspunkten är att stödformen kommer att avslutas och en expansion av stödformen till Åland anses inte motiverad.

Stöd för jordbruksrådgivning (tillämpas inte på Åland)

Stöder utbildning som ges till odlarna om innehållet i tvärvillkoren. Stödet har betalats i enlighet med villkoren för kommissionens de minimis-stöd. Nationellt stöd för jordbruksrådgivning upphör efter år 2014.

Analys:

Stödet för jordbruksrådgivning enligt lagen om europeiska unionens direkta stöd till jordbruket (193/2013) har inte tillämpats på Åland. Ersättning för jordbruksrådgivning i Fastlandsfinland ska från och med 2015 beviljas och betalas som en del av programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland. Programmet tillämpas inte på Åland utan Åland tillämpar sitt eget program för utveckling av landsbygden

PELARE 1

(Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013 om regler för direktstöd för jordbrukare inom de stödordningar som ingår i den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 637/2008 och rådets förordning (EG) 73/2009)

Direkt stöd

Systemet med direktstöd ska reformeras så att de gällande stödsystemen, inbegripet systemet med samlat gårdsstöd och systemet med produktionskopplade stöd med vissa undantag, ska avvecklas. I det nya systemet med direktstöd ingår följande stöd:

- 1) ett grundstöd (systemet med grundstöd)
- 2) ett stöd för de första hektaren på frivillig basis
- 3) ett stöd till jordbrukare som tillämpar jordbruksmetoder som är gynnsamma för klimatet och miljön
- 4) ett stöd på frivillig basis till jordbrukare som berörs av naturliga begränsningar
- 5) ett stöd till unga jordbrukare
- 6) ett stöd till småbrukare på frivillig basis
- 7) produktionskopplade stöd på frivillig basis

Flexibilitet mellan pelare (artikel 14)

Enligt förordningen (EU) nr 1307/2013 ges medlemsländerna möjlighet att överföra en del av medlen mellan pelarna I och II. Av de maximala direktstödsbeloppen kan avsättas högst 15 % för finansiering av åtgärder för utveckling av landsbygden. Alternativt kan vissa medlemsländer, även Finland, överföra högst 25 % av medlen för landsbygdsutvecklingen till direktstöd.

Målet med åtgärden

Medlemsländerna ska kunna stärka antingen pelare I eller pelare II genom att överföra medel mellan pelarna.

Analys:

Finland ska inte överföra medel mellan pelarna.

Avsnitt 3

GENOMFÖRANDE AV SYSTEMET MED GRUNDSTÖD (ARTIKLARN 21-34)

Systemet med grundstöd (artiklarna 21-34)

I stället för systemet med samlat gårdsstöd införs ett nytt stödsystem, systemet med grundstöd. Medlemslandet kan besluta att tillämpa systemet med grundstöd antingen på nationell eller på regional nivå. Stödområdena ska fastställas på grundval av objektiva kriterier.

Vissa medlemsländer, även Finland, har en möjlighet att bevara det gällande stödrättigheterna, vilket innebär att stödrättigheterna inte ska utgå utan värdet på rättigheterna ska anpassas. Preliminärt har Finland bestämt att bevara de gällande stödrättigheterna samt anpassa dess värde.

Alla medlemsländer ska stegvis gå in för ett system med nationellt eller regionalt enhetligt stöd. Finland har redan tidigare beslutat övergå till ett regionalt enhetligt stöd, varför reformen inte till denna del har stora effekter på situationen i Finland.

Målet med åtgärden

Det nya systemet införs i syfte att säkerställa en bättre fördelning av stödet för jordbruksmark i unionen, inklusive i de medlemsstater som i stället för systemet med samlat gårdsstöd tillämpar systemet för enhetlig arealersättning. Målet är en bättre fokusering av stödet mellan och i medlemsländerna.

Analys:

Hör till rikets behörighet i enlighet med självstyrelselagens 27 §, 15 punkt enligt principen om inkomststöd. För tillfället ser det ut att Finland ska bevara de gällande stödrättigheterna.

Ett extra stöd för de första hektaren (artikel 41-42)

Det finns en möjlighet att betala ett extra stöd på frivillig basis för upp till högst 30 hektar.

Målet med åtgärden

Målet är att kompensera bortfallet av småbrukarnas stöd som följer av att den nedre gränsen på 5 000 euro för modulation försvinner.

Analys:

Frivillig för medlemsstaterna. Hör till rikets behörighet i enlighet med självstyrelselagens 27 §, 15 punkt enligt principen om inkomststöd

Finland ska inte tillämpa stödet för de första hektaren.

Förgröning (artikel 43-47)

Stöd för förgröning

I systemet med direktstöd införs ett nytt stöd för förgröning från år 2015. Stödet betalas ut årligen enligt jordbrukarens stödberättigande areal och aktiverade stödrättigheter. För förgröningsstödet används årligen 30 % av direktstödens nationella maximibelopp.

Jordbrukaren som har rätt till grundstöd ska följa tre förgröningsåtgärder:

1) Diversifiering av grödor: på gårdar med 10-30 hektar åkermark ska odlas minst två grödor. På gårdar med över 30 hektar åkermark ska odlas tre grödor. På gårdar med över 10 hektar åkermark som ligger norr om den 62 breddgraden eller i närområdena ska dock odlas två grödor. Kravet på diversifiering av grödor gäller inte gårdar vars åkermark består till över 75 % av vall och/eller trädesmark om den åkermark som används för andra ändamål inte är över 30 hektar stor. På vissa villkor får också jordbrukare vars angivna åkerareal i stödansökan året innan låg under 50 %, kringgå kravet på diversifiering.

2) Permanent gräsmark: Om arealen för permanenta gräsmarker, dvs. marker där det växer vallväxer och som inte varit med i gårdens växtföljd åtminstone på fem år, minskar med över 5 % på medlemslands- eller regionnivå, ska de jordbrukare som minskat arealen för permanenta gräsmarker öka gräsmarksarealen igen. Medlemslandet ska anvisa de permanenta gräsmarker som ligger i Natura-områdena, och jordbrukarna ska bevara de permanenta gräsmarkerna i dessa områden.

3) Områden med ekologisk fokus: Gårdar med över 15 hektar åkermark ska ha minst 5 % ekologisk areal. Medlemslandet beslutar vilka arealer av de ekologiska arealerna i Europaparlamentets och rådets förordning om direktstöd godkänns som ekologiska arealer i det aktuella medlemslandet. Ekologiska arealer kan bestå av till exempel trädesmark, landskapselement, buffertzoner och arealer för kvävebindande grödor. Kravet på arealen är eventuellt 7 % år 2018. Kravet på ekologisk areal gäller inte gårdar med över 75 % gräsmark, trädesmark, baljväxter eller blandningar av dessa om arealen som används för andra ändamål inte är mer än 30 hektar. Medlemslandet får besluta att kravet på ekologisk areal inte gäller för skogsdominerade områden. Vidare får medlemslandet besluta att jordbrukare tillsammans får uppfylla kravet på ekologisk areal i vissa fall.

Ekogårdar är automatiskt berättigade till stödet för förgröning när det gäller gårdens enheter med ekologisk produktion.

Jordbrukaren kan uppfylla kraven på stödet för förgröning genom motsvarande miljöersättningsåtgärder som ingår i förordningen om landsbygdsutveckling och som ger en likadan eller större klimat- och miljövinst (= s.k. förgröningsåtgärdernas ekvivalent). Europaparlamentets och rådets förordning om direktstöd innehåller en bilagd lista över de motsvarande åtgärderna. Medlemslandet får besluta begränsa jordbrukarnas möjligheter till ekvivalent. Begränsningen kan också införas på regional nivå.

Målet med åtgärden

Ett av den gemensamma jordbrukspolitikens syften är att förbättra miljöprestandan genom en obligatorisk förgröningskomponent i direktstödet som kommer att stödja jordbruksmetoder som är gynnsamma för klimatet och miljön och är tillämpliga i hela EU. I detta syfte bör medlemsstaterna använda en del av sitt nationella tak för direktstöd till att bevilja ett årligt stöd utöver grundstödet, för obligatoriska metoder som ska följas av jordbrukare som, i form av prioriterad åtgärd, strävar efter att uppnå både klimat- och miljöpolitiska mål.

Analys:

Ålands landskapsregerings representanter anser att fördelningen av behörighet enligt pelare I och II inte är helt tydlig när det gäller åtgärden stöd för förgröning. I detta fall är elementen av strukturstöd av underordnad betydelse varför det ändå är godtagbart att åtgärden anses utgöra ett inkomststöd och således hör till rikets behörighet.

Jord- och skogsbruksministeriets representanter anser att rättsaktsmodellen skapar en tydlig ansvarsfördelning där riket ansvarar över jordbrukspolitikens första pelare och landskapet över politikens andra pelare varför jord- och skogsbruksministeriets representanter anser att åtgärden stöd för förgröning hör till rikets behörighet i enlighet med självstyrelselagens 27 §, 15 punkt enligt principen om inkomststöd.

Om Finland beslutar införa förgröningsåtgärdernas ekvivalent i alla eller i vissa åtgärder; då ska man beakta Ålands behörighet i denna fråga (jfr harmonisering med Ålands miljöersättningsystem).

Stöd till unga jordbrukare (artikel 50-51)

I förordningen (EU) nr 1307/2013 i systemet med direktstöd införs ett nytt årligt stöd till unga jordbrukare. Medlemsländerna ska avsätta högst 2 % av det maximala direktstödsbeloppet för stöd till unga jordbrukare. Det gällande systemet innehåller inte något speciellt stöd för unga jordbrukare.

Villkoret för stödet till unga jordbrukare är att jordbrukaren är berättigad till grundstöd. Med unga jordbrukare avses fysiska personer som för första gången etablerar sig som driftsledare inom ett jordbruksföretag inom en tidsperiod på fem år innan den första ansökan om stöd lämnades in och som fyller högst 40 år det året när ansökan om stöd lämnas in.

Stödet till unga jordbrukare bör betalas ut under högst fem år från etableringen. Det finns fyra alternativa mallar för beräkning av stödet. Medlemslandet får välja en av dem.

Målet med åtgärden

Unga jordbrukares etablering och utveckling av ny ekonomisk verksamhet inom jordbrukssektorn innebär en ekonomisk utmaning och är en komponent som bör beaktas vid fördelning och fokusering av direktstöd. Denna utveckling är väsentlig för konkurrenskraften för unionens jordbrukssektor och, av detta skäl, bör ett inkomststöd till unga jordbrukare som etablerar jordbruksverksamhet inrättas för att göra det lättare för unga jordbrukare att starta sin verksamhet och efter starten genomföra en strukturanpassning i sina jordbruksföretag.

Analys:

Blev obligatorisk för medlemsstaterna.

Ålands landskapsregerings representanter anser att fördelningen av behörighet enligt pelare I och II inte är helt tydlig när det gäller åtgärden stöd till unga jordbrukare. I detta fall är elementen av strukturstöd av underordnad betydelse varför det ändå är godtagbart att åtgärden anses utgöra ett inkomststöd och således hör till rikets behörighet.

Jord- och skogsbruksministeriets representanter anser att rättsaktsmodellen skapar en tydlig ansvarsfördelning där riket ansvarar över jordbrukspolitikens första pelare och landskapet över politikens andra pelare varför jord- och skogsbruksministeriets representanter anser att åtgärden stöd till unga jordbrukare hör till rikets behörighet eftersom åtgärden blev obligatorisk och den ingår i I pelarens stöd och är av inkomststödskarakter. Hör till rikets behörighet i enlighet med självstyrelselagens 27 §, 15 punkt enligt principen om inkomststöd.

Stöd på frivillig basis till jordbrukare som berörs av naturliga begränsningar (artiklarna 48-49)

Medlemsstaten kan betala stöd från systemet för direktstöd till en jordbrukare som är berättigad därtill och vars gårdsbruksenhet är belägen på ett område som definierats som berättigat till kompensationsersättning. Medlemsstaten kan också besluta begränsa det område som är berättigat för kompensationsersättning. Om medlemsstaten skulle besluta tillämpa stödet regionalt ska områdena definieras på objektiva och icke-diskriminerande grunder.

Medlemsstaten ska bevilja stödet årligen inom det område som är berättigat till kompensationsersättning utifrån stödberättigande hektar och aktiverade stödrättigheter.

Medlemsstaten kan besluta att använda högst 5 % av taket för direktstöd till kompensationsersättning.

Kommissionen ska årligen genom genomförandeakter fastställa medlemsstatens tak för kompensationsersättningen.

Målet med åtgärden

I syfte att främja en hållbar utveckling för jordbruken i områden med naturliga begränsningar, kan medlemsstaterna få använda en del av sina nationella tak för direktstöd till att bevilja ett årligt arealbaserat stöd, utöver grundstödet, till alla jordbrukare som bedriver verksamhet i sådana områden.

Analys:

Frivillig för medlemsstaterna. Finland ska inte tillämpa stödet.

Ålands landskapsregerings representanter anser att fördelningen av behörighet enligt pelare I och II inte är helt tydlig när det gäller åtgärden stöd på frivillig basis till jordbrukare som berörs av naturliga begränsningar. I detta fall är elementen av strukturstöd av underordnad betydelse varför det ändå är godtagbart att åtgärden anses utgöra ett inkomststöd och således hör till rikets behörighet.

Jord- och skogsbruksministeriets representanter anser att rättsaktsmodellen skapar en tydlig ansvarsfördelning där riket ansvarar över jordbrukspolitikens första pelare och landskapet över politikens andra pelare varför jord- och skogsbruksministeriets representanter anser att åtgärden stöd på frivillig basis till jordbrukare som berörs av naturliga begränsningar hör till rikets behörighet i enlighet med självstyrelselagens 27 §, 15 punkt enligt principen om inkomststöd.

Produktionskopplade stöd på frivillig basis (artikel 52-55)

Stöden i artikel 68 i gällande förordning om gårdsstöd som är i användning i Finland och tackbidrag ska slopas. Fortfarande ska medlemsstaterna frivilligt kunna betala stöd som är kopplade till produktionen. Förteckningen över stödberättigande produktionsformer och grödor är i i förordningen mera omfattande än tidigare: spannmålsväxter, oljeväxter, proteingrödor, trindsädeslag, lin, hampa, ris, nötter, stärkelsepotatis, mjölk och mjölkprodukter, utsäde, får- och getkött, nötkött och kalvkött, olivolja, silkesmaskar, torkat foder, humle, sockerbetor, sockerrör och cikoria, frukt och grönsaker samt skottskog med kort omloppstid.

Medlemsstaterna kan bevilja kopplat stöd till produktionen eller till regioner där jordbruk eller särskilda jordbrukssektorer genomgår svårigheter eller där en produktionsform eller sektor är särskilt viktig av ekonomiska skäl och/eller av sociala skäl. Stöd kan även beviljas jordbrukare som tidigare har fått specialstödsrättigheter och som inte våren 2014 har stödberättigande arealer. Stöd ska bara beviljas för att upprätthålla produktionen på nuvarande nivå inom regionen i fråga eller för sektorn i fråga. Kopplat stöd betalas ut i form av årligt stöd och det ska vara grundat på fastställda arealer och avkastningar eller på ett fastställt antal djur.

Medlemsstaterna ska besluta om att ta stödsystemet i användning senast den 1 augusti året innan det genomförs. Stödbeloppet ska i regel vara högst 8 % eller undantagsvis högst 13 % eller t.o.m. över 13 % av beloppen direktstöd i vissa situationer. Direktstödet till Finland avses uppgå till 523 247 000 euro år 2014. Finland kan ta i bruk en nivå på minst 13 % (52,3 miljoner euro). Med kommissionens godkännande är det även möjligt med en nivå över 13 %, om medlemsstaten under minst ett år under perioden 2010–2014 har beviljat vissa produktionsbundna stöd över 10 %.

Ett medlemsland som får använda högst 8 procent eller högst 13 procent till produktionskopplade stöd kan höja beloppet med 2 procent om minst 2 procent av totalbeloppet av det produktionskopplade stödet avsätts för produktion av proteingrödor.

Enligt Finlands förslag gällande nationella stöd till Södra-Finland för år 2014-2020 (gjort 10.10.2013) är Finlands mål att från och med år 2015 betala 20% av EU:s direkta stöd som produktionsbundna stöd. År 2020 reduceras andelen till 18 %.

Medlemsstaterna ska bedöma sitt behov av stöd kopplade till produktionen på nytt senast den 1 augusti 2016. Medlemsstaten ska fr.o.m. 2017 höja eller sänka stöden kopplade till produktionen. En höjning är emellertid inte möjlig, om stödandelen från början är över 13 %. Utbetalningen av stöd kan också dras in och anslaget kan överföras till grundstödet.

Medlemsstatens beslut om ibruktagning av stöd kopplat till produktionen och höjning av taket fr.o.m. 2017 ska sändas för godkännande till kommissionen. Om medlemsstaten tar i bruk en nivå över 13 % ska kommissionen godkänna detta förutsatt att något av följande behov i den berörda regionen eller sektorn har påvisats:

- a) Behov av att upprätthålla en viss produktionsnivå på grund av brist på alternativ och att minska risken för produktionsbortfall och de sociala problem och/eller miljöproblem som följer av detta.
- b) Behov av att förse den lokala processindustrin med stabila leveranser och därmed undvika negativa sociala och ekonomiska konsekvenser.
- c) Behov av att kompensera för nackdelar som är resultatet av kontinuerliga störningar på den berörda marknaden.
- d) Behov av att ingripa när det bedöms att de övriga stöd som är tillgängliga (enligt denna förordning, landsbygdsåtgärder eller någon annan godkänd statlig stödordning) inte räcker till för att uppfylla de behov som anges ovan.

Kommissionen ska genom delegerade akter och i enlighet med kommittéförfarandet precisera villkoren för beviljandet av stöd.

Målet med åtgärden

Medlemsstaterna bör tillåtas att använda en del av sina nationella tak för direktstöd till att bevilja kopplat stöd i vissa sektorer, i tydligt definierade fall. De resurser som kan användas till kopplat stöd bör begränsas till en lämplig nivå, men man bör tillåta att sådant stöd beviljas i medlemsstater eller i vissa av deras regioner som ställs inför särskilda situationer, där vissa typer av jordbruk eller vissa jordbrukssektorer är särskilt viktiga av ekonomiska, miljömässiga och/eller sociala skäl.

Analys:

Hör till rikets behörighet i enlighet med självstyrelselagens 27 §, 15 punkt enligt principen om inkomststöd.

Stöd till småbrukare (artikel 61-65)

I förordningen (EU) nr 1307/2013 införs en ordning för småbrukare. Medlemsstaten ska använda högst 10 % av taket för direktstöd som stöd för småbrukare.

Jordbrukare som innehar stödrättigheter som tilldelats 2015 kan senast den 15 oktober 2015 meddela att de deltar i ordningen för småbrukare. Jordbrukare som deltar i ordningen för småbrukare kan inte få annat direktstöd.

Det årliga stödbeloppet kan vara 500–1 250 euro per jordbrukare.

Under det att jordbrukarna deltar i ordningen för småbrukare:

– ska de behålla minst ett antal hektar åkermark motsvarande det antal stödrättigheter de innehar, och

– ska den stödberättigande åkermarken vara minst 1 hektar eller det minimiantal hektar som medlemsstaten fastställt för direktstöd (i Finland har det för närvarande inte fastställts någon gräns för minimiantalet hektar för direktstöd, utan en gräns för minimibeloppet euro (200 euro)).

Jordbrukaren behöver inte uppfylla kraven på förgröning. Det ska inte heller vidtas sanktioner mot jordbrukaren för att kompletterande villkor inte har iakttagits.

Målet med åtgärden

För småbrukare bör det införas en enkel och särskild ordning så att de administrativa kostnaderna i samband med förvaltning och kontroll av direktstöd kan minskas. Av detta skäl bör det införas ett stöd i form av en klumpsumma som ersätter alla direktstöd. Målen för denna ordning bör vara att stödja den redan existerande småbruksstrukturen i unionen, utan att därför hindra en strukturell utveckling mot mer konkurrenskraftiga strukturer.

Analys:

Frivillig för medlemsstaterna. Finland ska inte tillämpa stödet.

Ålands landskapsregerings representanter anser att fördelningen av behörighet enligt pelare I och II inte är helt tydlig när det gäller åtgärden stöd till småbrukare. I detta fall är elementen av strukturstöd av underordnad betydelse varför det ändå är godtagbart att åtgärden anses utgöra ett inkomststöd och således hör till rikets behörighet.

Jord- och skogsbruksministeriets representanter anser att rättsaktsmodellen skapar en tydlig ansvarsfördelning där riket ansvarar över jordbrukspolitikens första pelare och landskapet över politikens andra pelare varför jord- och skogsbruksministeriets representanter anser att åtgärden stöd till småbrukare hör till rikets behörighet i enlighet med självstyrelsens 27 §, 15 punkt enligt principen om inkomststöd.

PELARE 2

(Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005)

Stöd finansierade via landsbygdens utvecklingsprogram

Arbetet med att ta fram programmet för utveckling av landsbygden bildar en helhet där programets förvaltningsmyndighet svarar för planering, finansiering och uppföljning av åtgärderna. Programmen arbetas fram efter regionernas behov.

Kunskapsöverföring och informationsåtgärder (artikel 14)

- åtgärder som omfattar yrkesutbildning och kompetensutveckling (kurser, dock inte "normal utbildning", workshoppar och rådgivning), demonstrationer och informationsinsatser

- system som täcker kortvariga utbytesprogram avseende företagsledning inom jord- **och skogsbruk samt besöksprogram inom jord- och skogsbruket.**

Stöd inom ramen för denna åtgärd ska gynna personer som är sysselsatta inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn, markförvaltare och andra ekonomiska aktörer som utgörs av mikroföretag och små och medelstora företag som bedriver sin verksamhet på landsbygden. Organisationer som tillhandahåller utbildning ska ha kvalificerad personal.

Analys:

Målet med åtgärden är förbättra konkurrenskraften och förbättrandet av resursutnyttjandet samt miljöprestanda. Dessa målsättningar kan kopplas dels till självstyrelselagens 18 §, 15:e punkt om styrningen av lantbruksproduktion och dels 10:e punkten om natur- och miljövård samt till 18:e punkten gällande tillvaratagandet av jord- och skogsbruksmarkens produktionsförmåga. Utöver detta är undervisning och läroavtal landskapets behörighet enligt självstyrelselagens 14:e punkt.

Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyttjänster inom jordbruket (artikel 15)

a) hjälpa jordbrukare, skogsbrukare, unga jordbrukare, andra markförvaltare samt små och medelstora företag på landsbygden att dra nytta av rådgivningstjänster för att förbättra gårdarnas, företagens och/eller investeringarnas miljöprestanda och klimatvänlighet samt ekonomiska prestanda

b) främja inrättandet av företagslednings-, avbytt- och rådgivningstjänster inom jordbruket, samt rådgivningstjänster inom skogsbruket i enlighet med artiklarna 12–14 i den horisontella förordningen

c) främja fortbildning av rådgivare

Stöd enligt punkt b) ska beviljas den myndighet eller det organ som genom ansökningsomgångar utsetts för uppgiften och som uppfyller kraven. Stödet för inrättande ska gradvis minskas under en period på högst fem år efter starten. Stöden i enlighet med punkt a) och c) (högst 1 500 euro per råd)

får genom ansökningsomgångar beviljas endast den som tillhandahåller rådgivning eller kurser. Det maximala beloppet för utbildning av rådgivare är 200 000 euro per tre år. Bestämmelser om skyldigheten att inte avslöja uppgifter i samband med rådgivning finns i den horisontella förordningen.

Rådgivningen till jordbrukare enskilda jordbrukare, unga jordbrukare samt andra markförvaltare ska vara kopplad till minst en unionsprioritering och täcka minst en av följande delar:

- ett eller flera av tvärvillkoren och/eller de övriga obligatoriska kraven (anges i den horisontella förordningen)
- förgröning (anges i förordningen om direktstöd)
- krav eller åtgärder som rör begränsning av och anpassning till klimatförändringar, biologisk mångfald, skydd av mark och vatten, anmälan av djur- och växtsjukdomar samt innovation (föreskrivs i den horisontella förordningen)
- ekonomisk rådgivning som fastställs i direktstöd
- i tillämpliga fall, arbetarskydd som grundar sig på unionslagstiftningen

Rådgivningen får också omfatta andra frågor som anknyter till företagets ekonomiska prestanda samt jordbruks- och miljöprestanda. Rådgivning till skogsbrukare ska som minst täcka vissa direktiv. Rådgivningen till skogsbrukare och små och medelstora företag får också omfatta frågor som anknyter till företagets ekonomiska resultat samt miljöprestanda. Rådgivningen får även delvis ges i grupp, samtidigt som man tar hänsyn till den enskilda användarens situation.

Analys:

Rådgivningsåtgärderna har hittills varit kopplade till tvärvillkoren. Under programperioden 2014 – 2020 är rådgivningstjänsternas innehåll bredare än tidigare och omfattar bl.a. anpassning till klimatförändring, miljöersättning, ekologisk produktion, växtskydd och djurskydd. Odlaren får välja rådgivningstjänstens innehåll enligt gårdens behov och förutsättningar. Stödet betalas till rådgivaren.

Syftet med åtgärden är att förbättra företagets prestanda både gällande affärsmässigheten och företagets insatser gällande hållbar produktion och miljöhänsyn. Målsättningen med åtgärden är med andra ord utvecklandet av konkurrenskraften samt tillvaratagandet av naturresurser. Dessa målsättningar kan kopplas dels till självstyrelselagens 18 §, 15:e punkt om styrningen av lantbruksproduktion och dels till 10:e punkten om natur- och miljövärd samt till 18:e punkten gällande tillvaratagandet av jord- och skogsbruksmarkens produktionsförmåga.

Kvalitetssystem för jordbruksprodukter och livsmedel (artikel 16)

- jordbrukares första deltagande i kvalitetssystem för jordbruksprodukter, bomull eller livsmedel, vissa kvalitetssystem som erkänts av medlemsstaterna samt system för certifiering av jordbruksprodukter på frivillig basis som erkänts av medlemsstaterna i enlighet med unionens riktlinjer för bästa metoder (meddelande från kommissionen 2010/C 341/04)

Som stöd beviljas högst 3 000 euro per företag i form av ett årligt stimulansbidrag, under högst fem år, på en nivå som ska fastställas med hänsyn till de fasta kostnader som uppstår till följd av deltagandet i ett system för vilket stöd beviljas. Med fasta kostnader avses kostnader för att ansluta sig till ett kvalitetssystem samt årsavgiften för deltagande i det systemet, inklusive i förekommande fall utgifter för nödvändiga kontroller av att specifikationerna i systemet uppfylls.

Analys:

Syftet med åtgärden är att höja värdet på produkter och därmed öka produkternas möjligheter på marknaden. Det handlar med andra ord om att utveckla konkurrenskraften som kan kopplas till självstyrelselagens 18 §, 15:e punkt om styrningen av lantbruksproduktion.

Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)

- förbättrar jordbruksföretagets generella prestanda (till jordbruksföretag) och hållbarhet

- rör bearbetning, saluföring och/eller utveckling av jordbruksprodukter som omfattas av bilaga I till fördraget eller bomull utom fiskeriprodukter, de framställda produkterna från produktionsprocessen får vara en produkt som inte omfattas av bilaga 1.

- rör infrastruktur som är knuten till utveckling, modernisering eller anpassning av jord- och skogsbruket, inklusive tillträde till jordbruks- och skogsmark, arrondering och grundförbättring, och energi- och vatten**försörjning** samt energi- och vatten**besparing** eller

- är sådana icke-produktiva investeringar som är knutna till fullgörandet av de **mål för miljö- och klimatvänligt jordbruk som eftersträvas i denna förordning, inklusive** sådana som rör biologisk mångfald och bevarandestatusen för arter och livsmiljöer, och som höjer skönhets- eller rekreativvärde för allmänheten i ett Natura 2000-område eller andra områden med höga naturvärden

Åtgärden motsvarar enligt kommissionen i princip alla sex prioriteringar för landsbygdsutveckling.

Investeringar till stöd för omstrukturering av jordbruksföretag ska begränsas till endast jordbruksföretag som inte överstiger en viss storlek. Storleken definieras utifrån den swot-analys som utförs i samband med prioriteringen att öka konkurrenskraften inom alla typer av jordbruk och öka jordbruksföretagets möjlighet att överleva.

Analys:

Syftet med åtgärden är att förbättra den ekonomiska och miljömässiga prestandan för jordbruksföretag på landsbygden, förbättra effektiviteten vid bearbetningen och saluföring av jordbruksprodukter, ge den infrastruktur som behövs för att jordbruket skall utvecklas men också att stöda sådana investeringar som ger någon ekonomisk avkastning men som är nödvändiga av miljöskäl. Åtgärden är starkt kopplad till utvecklande av konkurrenskraften men också till utveckling av miljön och tillvaratagandet av miljö- och naturresurser. Dessa målsättningar kan kopplas dels till självstyrelselagens 18 §, 15:e punkt om styrningen av lantbruksproduktion och dels 10:e punkten om natur- och miljövård samt till 18:e punkten gällande tillvaratagandet av jord- och skogsbruksmarkens produktionsförmåga.

Återställande av produktionspotential inom jordbruket som skadats av naturkatastrofer och ekokatastrofer samt införande av lämpliga förebyggande åtgärder (artikel 18)

- investeringar i förebyggande åtgärder som syftar till att minska konsekvenserna av sannolika naturkatastrofer, allvarliga klimathändelser och ekokatastrofer

- investeringar för återställande av mark och produktionspotential inom jordbruket som skadats i samband med naturkatastrofer, allvarliga klimathändelser och ekokatastrofer

Analys:

Stödets syfte är att stödja företags möjligheter till överlevnad samt konkurrenskraft vid naturkatastrofer. Stödformen har inte tidigare implementerats i Finland. Ur behörighets perspektiv torde stödformen kunna kopplas till självstyrelselagens 18 §, 18:e punkt om tillvaratagande av jord- och skogsbruksmarkens produktionsförmåga.

Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)

- nyetableringsstöd: unga jordbrukare för att etablera jordbruk, annan verksamhet än jordbruksverksamhet på landsbygden (jordbrukare eller medlemmar i jordbrukshushåll, mikroföretag och småföretag) och för utveckling av småbruk (småbruk såsom dessa definieras av medlemsstaterna)

- stöd för investeringar för att skapa och utveckla annan verksamhet än jordbruk (jordbrukare eller medlemmar i jordbrukshushåll, mikroföretag och småföretag)

- stöd till jordbrukare som får deltar i ordningen för småbrukare (pelare I) och som åtar sig att permanent överlåta hela sitt företag och motsvarande stöd rättigheter till en annan jordbrukare

Åtgärden motsvarar enligt kommissionen i princip alla sex prioriteringar för landsbygdsutveckling.

En ung jordbrukare ska vara under 40 år då ansökan lämnas in, yrkesmässigt kompetent och för första gången etablera jordbruk i jordbruksföretaget som den ansvariga personen. Varje fysisk eller juridisk person eller en grupp av fysiska eller juridiska personer kan, oavsett deras nationella status, betraktas som medlem av ett jordbrukshushåll, med undantag av anställda inom lantbruket.

Medlemsstaterna ska ange tröskelvärden för stödberättigade jordbruksföretag (övre och nedre gränser) när det gäller nyetableringsstöd för unga jordbrukare och stöd för utveckling av småbruk. Nyetableringsstödet ska vara i form av ett schablonbidrag och får uppgå till högst 70 000 euro för unga jordbrukare och annan verksamhet än jordbruksverksamhet, för småbruk får det dock uppgå till 15 000 euro. När stödbeloppet anges ska hänsyn tas till programområdets socioekonomiska situation. Stöd för överlåtelse av jordbruksföretag som hör till ordningen för småbrukare ska årligen (till och med den 31 december 2020) uppgå till högst 120 procent av den årliga stödutbetalning som stödmottagaren fick inom ramen för ordningen för småbrukare.

Analys:

Motsvarar startstödet som implementeras både i rikets och Ålands landsbygdsutvecklingsprogram. I förordningen har åtgärden breddats så att förutom nyetablerade jordbruksföretag också nyetableringar av andra landsbygdsföretag omfattas då etableringen görs av en ung (under 40 år) företagare. Syftet med åtgärden är att underlätta för unga att etablera företag och sedan att strukturutvecklas. I förordningen framhålls noga att åtgärden skall ha en övergående inriktning och inte övergå

till driftstöd. Startstödet har ansetts höra till landskapets kompetensområde från det att Finland gick med i Europeiska unionen. Åtgärden kan anses höra till landskapets behörighet enligt självstyrelselagens 18 §, 15 punkt gällande styrningen av lantbruksproduktionen då stödordningens syfte är att reglera strukturen inom lantbruket samt självstyrelselagens 18 §, 22 punkt om näringsverksamhet.

Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen i landsbygdsområden (artikel 20)

- utarbetande och uppdatering av planer för utveckling av kommuner och samhällen i landsbygdsområden och deras grundläggande tjänster och av skydds- och förvaltningsplaner för Natura 2000-områden och andra platser av högt naturvärde
- investeringar som syftar till upprättande, förbättring eller utvidgning av alla typer av småskalig infrastruktur, även investeringar i förnybar energi och energibesparing
- upprättande, förbättring och utvidgning av bredbandsinfrastruktur samt passiv bredbandsinfrastruktur och tillhandahållande av tillgång till bredband och offentlig e-förvaltning
- investeringar som syftar till upprättande, förbättring och utvidgning av grundläggande tjänster för landsbygdsbefolkningen, inbegripet fritid och kultur, och den tillhörande infrastrukturen
- offentliga organs investeringar i infrastruktur för fritids- och rekreationsändamål, turistinformation och småskalig turistinfrastruktur
- utredningar och investeringar i samband med underhåll, restaurering och uppgradering av samhällens och landsbygdslandskaps kultur- och naturarv, och i områden med högt naturvärde inbegripet socioekonomiska aspekter *samt åtgärder för att öka miljömedvetenheten*, - investeringar som är inriktade på flyttning av verksamheter och ombyggnader av hus eller andra inrättningar som ligger i närheten av landsbygdssamhällen och som syftar till att förbättra livskvaliteten eller att förbättra platsens miljöprestanda

Stöd inom ramen för denna åtgärd ska endast gälla småskalig infrastruktur såsom anges i programmet, men i programmen kan emellertid föreskrivas om undantag från denna regel för investeringar i bredband och förnybar energi. I sådant fall ska otvetydiga kriterier som säkerställer förenlighet med stöd inom ramen för andra unionsinstrument anges.

Analys:

Åtgärden har delvis implementerats genom Leader metoden både inom rikets och inom det åländska landsbygdsutvecklingsprogrammet. Huvudsakliga syftet med åtgärden är att stimulera utveckling av tjänster och infrastruktur som leder till social inkludering och motverkar tendenser till social och ekonomisk nedgång samt avfolkning av landsbygdsområden. Åtgärden torde vara landskapets behörighet utgående från självstyrelselagens 18 §, 22 punkt om näringsverksamhet, 18 §, 23 punkt om främjande av sysselsättning och 18 §, 13 punkt om socialvård.

Investeringar i skogsområdesutveckling och främjande av skogsbruksföretagets överlevnad (artiklarna 21-26)

- beskogning och skapande av skogsmark

- upprättande av skogsjordbruk
- förebyggande och återställande av skogsskador som uppstår till följd av skogsbränder och naturkatastrofer och ekokatastrofer, däribland sjukdomsutbrott och skadegörare, ekokatastrofer samt klimathot
- investeringar som förbättrar skogsekosystemens förmåga att klara klimatändringar, miljövärde och potential att begränsa klimatförändringar
- investeringar i nya skogsbrukstekniker och i bearbetning, mobilisering och saluföring av skogsprodukter

Analys:

Möjligheter till liknande åtgärder finns i nuvarande landsbygdsutvecklingsförordning. Varken landskapet eller riket har utnyttjat möjligheten till att implementera den här typen av åtgärder i respektive landsbygdsutvecklingsprogram. Åtgärden torde tillhöra landskapets behörighetsområde i enlighet med självstyrelselagens 18 §, 15 punkt om skogsbruk samt 18 punkten om tillvaratagande av skogsmarkens produktionspotential.

Inrättande av producentgrupper (artikel 27)

- att för de producenter som är medlemmar i grupperna eller organisationerna anpassa produktionen och utbudet till marknaden
- att gemensamt släppa ut varor på marknaden, inklusive förberedelse för försäljning, centralisering av försäljningen och leveranser till grossister
- att införa gemensamma regler för information om produktionen, särskilt om skörd och tillgänglighet
- att genomföra andra insatser som kan utföras av producentgrupper och producentorganisationer, såsom att utveckla affärs- och marknadsföringskompetens samt organisera och underlätta innovationsprocesser
- att inrätta producentgrupper som erkänns av medlemsstaterna (stöd ska endast beviljas för producentgrupper som omfattas av definitionen av mikroföretag och små och medelstora företag)

Erkännandet görs på grundval av en affärsplan som producentgrupperna utarbetat. Medlemsstaterna ska kontrollera att affärsplanens mål har uppnåtts inom fem år från det att producentgruppen erkändes.

Stödet ska utbetalas årligen i form av ett schablonbelopp under de första fem åren efter dagen då producentgruppen erkändes, och ska beräknas på grundval av gruppens årliga saluförda produktion så att stödprocenten minskar årligen (10, 10, 8, 6, 4 procent). För saluförd produktion som överstiger 1 miljon euro utbetalas stödet dock i enlighet med en mindre stödprocent (5, 5, 4, 3, 2 procent). Under det första året får medlemsstaterna betala ut ett stödbelopp som beräknas utifrån medlemmarnas genomsnittliga årliga saluförda produktion under de tre år som föregick gruppens bildande. För producentgrupper inom skogsbrukssektorn ska stödet beräknas på grundval av medlemmarnas ge-

nomsnittliga årliga saluförda produktion under de fem år som föregick gruppens bildande. Det sista delbeloppet får endast betalas ut efter att medlemsstaterna kontrollerat att affärsplanen har genomförts korrekt.

Analys:

Syftet med stödet är att hjälpa jordbrukare att gemensamt möta de utmaningar som förutses gällande ökad konkurrens och konsolidering av uppköpare, förädlare och handel. Stödet är begränsat tidsmässigt för att tydliggöra att det inte är ett driftstöd.

Inriktningen på de åtgärder som återfinns inom åtgärden är kopplade till företagsutveckling, marknadsföring vilket torde kunna tolkas vara strukturfrämjande insatser vilket skulle betyda att de skulle höra till Ålands behörighet i enlighet med självstyrelselagens 18 §, 15 punkt om styrningen av lantbruksproduktionen.

Inom ramen för Europaparlamentets och rådets förordning EU (nr) 1308/2013 enda förordningen om den gemensamma marknaden kan unionen inom ramen för marknaden för sektorn för frukt och grönsaker finansiera ett verksamhetsprogram för producentgrupper. Insatserna inom verksamhetsprogrammet verkar vara likartade med insatserna inom denna åtgärd. Åtgärden inom marknadsordningen har dock konstaterats tillhöra rikets behörighet med utgångspunkt att marknadsordningen tillhör pelare 1 inom den gemensamma jordbrukspolitikens som i sin helhet bedömts tillhöra rikets behörighet.

Ålands landskapsregerings representanter anser att fördelningen av behörighet enligt pelare I och II inte är helt tydlig när det gäller åtgärden inrättande av producentgrupper. I detta fall är elementen av strukturstöd av underordnad betydelse varför det ändå är godtagbart att åtgärden anses utgöra ett inkomststöd och således hör till rikets behörighet.

Jord- och skogsbruksministeriets representanter anser att rättsaktsmodellen skapar en tydlig ansvarsfördelning där riket ansvarar över jordbrukspolitikens första pelare och landskapet över politikens andra pelare varför jord- och skogsbruksministeriets representanter anser att åtgärden inrättande av producentgrupper hör till landskapets behörighet.

Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)

- en obligatorisk åtgärd, i enlighet med nationella, regionala eller lokala specifika behov och prioriteringar

- ersättning för miljö- och klimatvänligt jordbruk (nedan *miljöersättning*) kommer även i fortsättningen att ha en viktig roll i fråga om att bidra till hållbar utveckling i landsbygdsområden och att bemöta samhällets ökade krav på miljötjänster

Genom miljöersättning för jordbruk ska tjänster för hela samhället upprätthållas med hjälp av sådana insatser inom jordbruk som inverkar på bekämpning och anpassning av klimatförändringar samt skydd och förbättring av miljö, landsbygdslandskap och deras särdrag, naturresurser, jordmån och genetiska mångfald. Särskild uppmärksamhet ska visas produktionssystem med genetiska resurser och högt miljövärde.

Miljöersättning kan betalas endast för åtgärder som överstiger de krav som görs utöver tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel 1 i förordning (EU) nr 1306/2013, de relevanta kriterierna och den minsta verksamhet som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i förordning (EU) nr 1307/2013, tillämpliga minimikrav för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra tillämpliga bindande krav som fastställs i nationell rätt (tvärvillkor).

Miljöersättning får beviljas jordbrukare, grupper av jordbrukare eller grupper av jordbrukare och andra markförvaltare av jordbruksmark som frivilligt förbinder sig i fem till sju år att genomföra insatser som innebär sådana åtaganden om miljö- och klimatvänligt jordbruk som definierats av medlemsstaterna i respektive landsbygdsutvecklingsprogram. Ersättning kan betalas ut för att kompensera kostnader och inkomstbortfall för genomförande av dessa insatser. I det fall det är nödvändigt kan dessa ersättningar också omfatta transaktionskostnader till ett värde av 20 % av kostnaderna och inkomstbortfallet. I det fall åtgärder genomförs gemensamt av en grupp lantbrukare eller markförvaltare kan denna transaktionskostnad få utgöra 30 % av kostnaderna och inkomstbortfallet.

Medlemsstaterna ska genom expertrådgivning säkerställa att jordbrukare och andra markägare som gör insatser inom ramen för denna åtgärd ges den kunskap och information om miljöfrågor som krävs. Att delta i utbildning kan ingå i villkoren för åtagandena. Efter det att ett åtagande som gjorts för en period om fem eller sju år har avslutats får förlängningar med ett år i taget beviljas. Perioden kan av motiverade skäl även vara längre.

Miljöersättning får inte beviljas för åtaganden som omfattas av åtgärden för ekologiskt jordbruk (en annan åtgärd föreslås för detta). Stöd kan även ges för bevarande av genetiska resurser i jordbruket.

Analys:

Åtgärden motsvarar åtgärden miljövänligt odlande under nuvarande programperiod och åtgärden har varit dominerande i såväl det åländska som rikets landsbygdsutvecklingsprogram. Åtgärden är obligatorisk och medlemsstaterna skall avsätta minst 25 % av fondens bidrag till åtgärden (inkluderar medel till åtgärderna ekologiskt jordbruk och stöd till områden med naturliga eller andra begränsningar). Syftet är att stimulera införandet eller att fortsätta användandet av åtgärder som begränsar klimatförändringarna, skyddar och förbättrar miljön, landskapet med dess särdrag, naturresurser, jordmånen samt den genetiska mångfalden. Nytt inom åtgärden jämfört med nuvarande period är att man separerat åtgärden för ekologisk produktion under en egen åtgärd samt lyft ut åtgärderna för icke produktiva miljöinvesteringar och sammanfört dem med övriga investeringar i fysiska tillgångar. Åtgärden har betraktats som landskapets behörighet från det att Finland gick med i Europeiska unionen. Ur ett behörighetsperspektiv kan man koppla åtgärden till självstyrelselagens 18 §, 15:e punkt om styrningen av lantbruksproduktion och dels 10:e punkten om natur- och miljövard samt till 18:e punkten gällande tillvaratagandet av jord- och skogsbruksmarkens produktionsförmåga.

Ekologiskt jordbruk (artikel 29)

- åtaganden för att ställa om till eller bibehålla ekologiska odlingsmetoder

Ersättning för ekologiskt jordbruk ska per hektar utnyttjad jordbruksareal beviljas jordbrukare eller grupper av jordbrukare.

Analys:

Åtgärden genomförs inom nuvarande period inom ramen för åtgärden miljövänligt odlande och återfinns såväl inom rikets landsbygdsutvecklingsprogram som inom det åländska programmet. Åtgärden har separerats från åtgärden för miljö- och klimatvänligt jordbruk för att åstadkomma ökad fokus. Åtgärden ingår bland de särskilt prioriterade åtgärderna tillsammans med stödet miljö- och klimatvänligt jordbruk samt stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar till vilka minst 25 % av fondens medel skall avsättas. Syftet med åtgärden är att stimulera till ökad användning av miljövänliga odlingsmetoder och främja den biologiska mångfalden. Åtgärden har inom ramen för stödet för miljövänligt odlande och före EU-inträdet genom särskilda ekostöd ansetts tillhöra landskapets behörighetsområde. Åtgärden kan kopplas till självstyrelselagens 18 § 15:e punkt om styrningen av lantbruksproduktion och dels 10:e punkten om natur- och miljövård samt till 18:e punkten gällande tillvaratagandet av jord- och skogsbruksmarkens produktionsförmåga.

Stöd inom ramen för Natura 2000 och ramdirektivet för vatten (artikel 30)

- för att kompensera jordbrukare eller skogsägare för inkomstbortfall eller kostnader i samband med genomförandet av direktiven 2009/147/EG, 92/43/EEG och 2000/60/EG

Stödnivåerna ska de fem första åren uppgå till högst 500 euro per ha och år, senare till 200 euro per ha och år och i ramdirektivet för vatten till minst 50 euro per ha och år.

Analys:

Natura 2000 och ramdirektivet har funnits vara Ålands behörighet och implementerats med självstyrelselagens 18 §, 10 punkt om natur- och miljövård, friluftsliv och vattenrätt. Möjligheter till stöd inom ramen för Natura 2000 och ramdirektivet för vatten har funnits i nuvarande landsbygdsutvecklingsförordning (EG) nr 1698/2005. Stödordningar för ändamålen har varken implementerats i rikets eller landskapets landsbygdsutvecklingsprogram.

Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artiklarna 31-32)

Ersättning av inkomstbortfall och extra kostnader till följd av begränsningar för jordbruksproduktionen till odlare i bergsområden och områden med naturbetingade svårigheter

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013:

Följande tre regionkategorier: bergsområden, andra områden än bergsområden med väsentliga naturliga begränsningar (s.k. mellanområden) och andra områden som påverkas av särskilda begränsningar (definitionerna har specificerats i förordningen).-Det finns inte längre något krav på extensiv produktion.

Ersättningarna är årliga, dvs. det finns inte längre något krav på att produktionen ska fortsätta i fem års tid efter den första utbetalningen. Ersättningsnivåerna beräknas genom att man jämför det mindre gynnade områdets extra kostnader och inkomstbortfall med ett område som inte är mindre gynnat. I beräkningarna ska man ta hänsyn till eventuella LFA-stöd i pelare I. Ersättningarna kan uppgå till minst 25 euro per ha och år eller högst 250 euro per ha och år och i bergsområden till 450 euro per ha och år, i undantagsfall kan nivån höjas med hänsyn till särskilda omständigheter som motive-

ras i programmet. Vid beräkningen av ersättningen finns det inte längre någon möjlighet till medeltal i de områden som omfattas av programmet (uttrycket "ersättningarna är i genomsnitt högst" har ersatts med "ersättningarna är högst"). I programmet ska definieras ersättningarnas degressivitet, dvs. gränserna för den gårdsspecifika arealen varefter ersättningsbeloppet minskar, förutom om ersättningen enligt förordningen täcker endast en minimiersättning per ha/år enligt bilaga II. Detaljerade anvisningar om arrangemangen under övergångsperioden till områden som inte får kompensationsersättning.

Andra områden än bergsområden anses lida av betydande naturbetingade svårigheter om 60 % av kommunens jordbruksmark uppfyller gränsvärdena i något av kriterierna i bilaga III. Avgränsningen görs på lämplig nivå vad gäller lokala administrativa enheter ("LAU 2"-nivå/kommuner). Genom finjustering och med hjälp av objektiva kriterier ska medlemsstaterna utesluta områden där betydande naturbetingade begränsningar har konstaterats, men övervunnits med hjälp av investeringar eller ekonomiska åtgärder. Enligt förordningen ska även områden där produktions- eller odlingsmetoderna kompenserar inkomstbortfallet eller de extra kostnaderna, uteslutas. Medlemsstaterna ska till sina landsbygdsutvecklingsprogram foga en beskrivning av LFA-områdesdefinitionerna.

Ålands landskapsregering analys

Åtgärden motsvarar det nuvarande LFA-stödet. Syftet med åtgärden är att främja fortsatt jordbruk i områden med särskilda begränsningar. Åtgärden tillhörde under Finlands första programperiod rikets behörighetsområde. Orsaken var att Uronen-gruppen konstaterade att stödet till största del utgjorde ett direkt inkomststöd med vissa miljökopplingar samt att odlaren inte förband sig till åtgärden långsiktigt. Stödet används som en balanseringsåtgärd i systemet som gör att det starkt är ett inkomststöd. Inför programperioden 2000-2006 föreslog landskapsregeringen att ansvaret för LFA-stödet skulle överflyttas eftersom det kopplades ytterligare miljökrav till stödformen samtidigt som odlare skrev femåriga kontrakt om uppfyllande av villkoren för stödet. Riket konstaterade fortsatt att stödet till huvudsak var av inkomstkaraktär och motsatte sig en överflyttning. Vid programförhandlingarna ansåg emellertid Europeiska kommissionen att genomförandet av åtgärden LFA-stödet borde sammanhålla områdesmässigt med genomförandet av övriga landsbygdsutvecklingsåtgärder såsom miljöstödet i respektive landsbygdsutvecklingsprogram. Ansvaret för genomförandet av LFA-stödet överflyttades därför efter påtryckningar från kommissionen i ett sent skede till landskapet. Jord- och skogsbruksministeriet ansåg då att LFA-stödet var det viktigaste EU-finansierade inkomststödsystemet men på grund av att stödformen bildar en helhet med övriga stöd inom landsbygdsutvecklingsprogrammet där det inte är ändamålsenligt motiverat att ha en delad behörighet överfördes stödformen till landskapet och Ålands landsbygdsutvecklingsprogram. MTT konstaterade i sin halvtidsutvärderingen för landsbygdsprogrammet för Åland under perioden 2000-2006 konstaterades att LFA-stödet är det stöd som enskilt har störst betydelse för lantbrukarens inkomster vilket stödjer JSM:s konstaterande vid tillfället för överförandet. Stödet används också av jord- och skogsbruksministeriet som en balanseringsåtgärd inom den helhet kring jordbrukarnas inkomstbildning i det förhandlingsförhållande mellan staten och centralorganisationerna för lantbruksproducenterna i enlighet med lagen om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsproduktionen (1559/2001).

Stödet har ansetts vara höra till landskapets behörighetsansvar i enlighet med tillämpande av rättsaktsmodellen där juridiska helheter fördelas utifrån perspektivet om att ansvaret för ett område

fördelas på den part som i huvudsak har behörigheten för åtgärderna inom området enligt självstyrelselagen. Ur ett strikt behörighetsperspektiv torde stödet till områden med särskilda begränsningar, som konstaterats under tidigare programperioder, höra till rikets behörighet i enlighet med självstyrelselagens 27 §, 15 punkt då det i huvudsak utgör ett inkomststöd. Då åtgärden utgör en sådan omfattande del av den juridiska helheten som landsbygdsutvecklingsförordningen utgör konstaterar landskapsregeringen att tillämpande av rättsaktsmodellen innebär att landskapets administrativa och ekonomiska ansvar ökar oproportionellt mycket i förhållande till behörighetsfördelningen i självstyrelselagen varför tillämpande av rättsaktsmodellen inte är riktig och stödformen borde frigöras från landskapets ansvar och bedömas strikt med utgångspunkt i självstyrelselagens 27 §, 15 punkt. Stödformen utgör fortsatt en helhet med övriga insatser inom landsbygdsutvecklingsförordningen vilket innebär att det förmodligen är mest ändamålsenligt om stödet implementeras inom det åländska landsbygdsutvecklingsprogrammet. Därför borde implementeringen, förvaltningen och finansieringen av åtgärden regleras enligt självstyrelselagens 32 § om överenskommelseförordningar i enlighet med självstyrelselagen.

Sammanfattning

Med hänvisning till vad som ovan anförs konstaterar Ålands landskapsregering att LFA-stödet i sin helhet hör till rikets behörighet.

Ålands landskapsregering anser att frågan bör klargöras till exempel genom att föras till högsta domstolen för ett avgörande i form av en förvaltningstvist mellan myndigheterna.

Jord- och skogsbruksministeriets analys

Jordbrukarstöden kan delas in i tre olika delar, dvs.

- 1) direktstöd som helfinansieras av Europeiska unionen (t.ex. grundstöd, bidrag för proteingrödor och oljeväxter samt bidrag för mjölkkor och nötkreatur)
- 2) stöd som baserar sig på programmen för utveckling av landsbygden och som delfinansieras av Europeiska unionen (t.ex. miljöersättning och kompensationsersättning)
- 3) nationellt finansierade stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen (t.ex. nationellt stöd till södra Finland).

Kompensationsbidraget har tillämpats inom Europeiska unionen sedan år 1975 och är den långvarigaste åtgärden för utveckling av landsbygden som gäller för områden där det annars är svårt med jordbruk på grund av de nackdelar som mindre gynnsamma naturförhållanden medför för jordbruket. Till utgången av år 1999 var målet för kompensationsbidraget att säkerställa fortsatt jordbruksverksamhet, stoppa befolkningsminskningen och bevara landsbygden. Avsikten med bidraget var till en del att trygga rimliga inkomster för att nå dessa mål. Till utgången av år 1999 ingick därmed också vissa element av inkomststöd i kompensationsbidraget.

Från och med år 2000 har målet med kompensationsbidraget varit bland annat att säkerställa fortsatt markanvändning för jordbruksändamål och på så sätt bidra till att bevara en livskraftig landsbygd. Kompensationsbidraget har dessutom miljömässiga mål. Från och med år 2000 har kompensa-

tionsbidraget varit en del av programmen för utveckling av landsbygden och helt ett arealbaserat stöd som betalas för att kompensera naturliga begränsningar. Kompensationsbidraget har inte längre socioekonomiska grunder som gäller befolkningen. Under den kommande programperioden ska kompensationsbidraget, som kommer att heta kompensationsersättning, fortsätta att vara en del av programmen för utveckling av landsbygden.

Kompensationsersättningen skiljer sig från de s.k. direktstöden på så sätt att det syftar till att kompensera stödmottagarna för kostnader som de mindre gynnsamma naturförhållandena ger upphov till. Kompensationsersättningen är kostnadsbaserat och ersättningsnivån grundar sig på kalkyler som en utomstående expert gjort upp.

Enligt beräkningarna av ersättningsnivåerna kan naturbetingade svårigheter ses i låga medelskördar och kvalitetsproblem som sänker produktens pris och försämrar försäljningsinkomsterna. I de mindre gynnade områdena är produktionsinsatserna samtidigt också större i relation till skördarna än i de områden som inte är mindre gynnade. Ersättningsnivåerna har fastställts med hjälp av en indikator som går ut på att från gårdsbruksenhetsens avkastning (TOTAL OUTPUT, SE131) enligt EU:s FADN-system subtraheras rörliga kostnader och omkostnader (TOTAL INTERMEDIATE CONSUMPTION, SE275) som divideras med åkerarealen.

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 under programperioden 2014-2020 är målet med ersättningen att *”stöden till jordbrukare i bergsområden och i andra områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar bör genom främjande av fortsatt användning av jordbruksmark bidra till att bevara landsbygden och till att bevara och främja hållbara jordbrukssystem. För att säkerställa att ett sådant stöd blir verkningsfullt bör utbetalningarna kompensera jordbrukarna för det inkomstbortfall och de merkostnader som är kopplade till det berörda områdets nackdelar”*. (ingress 25).

Enligt utkastet till programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland är målet med kompensationsersättningen att trygga jordbruksproduktionen trots att klimatet på grund av det nordliga läget är mindre gynnsamt. Vidare är målet att antalet gårdar utvecklas på ett kontrollerat sätt och att man ser till att gårdsbruksenheterna fortsätter att vara ekonomiskt livskraftiga och att man därigenom upprätthåller sysselsättningen på landsbygden och bidrar till landsbygdsområdenas ekonomiska utveckling. Ett ytterligare mål är att bevara öppna och välskötta landsbygdslandskap och främja hållbara jordbruksmetoder.

Under programperioden 2014-2020 finansierar Fastlandsfinland kompensationsersättningen med både delfinansierade samt med nationella medel. Till skillnad från tidigare innehåller programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland i fortsättningen således såväl de kompensationsersättningselement som EU delfinansierar samt de som finansieras med nationella medel. Kompensationsersättningarna formar tillsammans en åtgärd.

Kompensationsersättningarna är utvecklingsersättningar på samma sätt som programmets alla andra stöd. Ur självstyrelselagsperspektivet hör de därför till landskapets behörighet.

När det gäller fördelningen av lagstiftningsbehörighet mellan riket och landskapet i fråga om Europeiska unionens gemensamma jordbrukspolitik (CAP) har den gemensamma utgångspunkten för myndigheterna i riket och i landskapet med stöd av 18 och 27 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991)

varit att jordbrukets strukturpolitik ansetts höra till landskapets behörighet. Däremot har det ansetts att Europeiska unionens prispolitik och marknadsordningar (pelare I stöd) hör till rikets behörighet.

Landskapet Åland har egen lagstiftning om miljöstöd till jordbruket och kompensationsbidrag (Landskapsförordning om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag, 2000/17). I landskapet gäller också landskapslagen om finansiering av landsbygdsnäringsar (2007/63) som innehåller bl.a. åtgärderna ovan. I landskapet Åland gäller därutöver Ålands landskapsregerings beslut om stöd för att förbättra miljön och landsbygden (2009:10) som också innehåller närmare bestämmelser om kompensationsbidraget.

Kompensationsersättningen är en del av programmet för utveckling av landsbygden och kan således inte bilda en fristående del. Sedan början av 2000-talet har landskapet Åland haft egen lagstiftning (och ett eget program för landsbygdsutveckling) som inbegriper kompensationsbidraget. Detta visar också att riket och landskapet har ansett att bestämmelserna om kompensationsbidrag hör till landskapets behörighet. Därför betalas också kostnaderna för kompensationsersättningen med landskapsbudgetmedel.

En medlemsstat kan inte överföra en del av de åtgärder som avses i Europeiska unionens förordning om landsbygdsutveckling till ett annat program av medlemsstaten och genomföra åtgärderna via detta program.

Högsta domstolen konstaterade också i sitt utlåtande den 18 augusti 2003 (diarienummer OH 2003/66) att kompensationsbidraget anses höra till landskapet Ålands behörighet. Utlåtandet gäller Ålands lagtings beslut om stiftande av en landskapslag om finansiering av landsbygdsnäringsar som innehåller kompensationsbidraget. Då ansåg justitieministeriet och Republikens president inte heller att det fanns några hinder för att stifta en landskapslag.

Kompensationsersättningen ingår fortfarande i programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014-2020 under programperioden 2014-2020. Från och med år 2015 kommer ersättningen att beviljas i form av stöd enligt artiklarna 32 och 33 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) N:o 1305/2013, om stöd till landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005, nedan *förordning om landsbygdsutveckling*. Närmare bestämmelser om kompensationsersättningen än bestämmelserna i parlamentets och rådets förordning om landsbygdsutveckling kommer att utfärdas genom kommissionens delegerade förordningar och genomförandeförordningar.

Enligt programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020 är målet med kompensationsersättningen att säkerställa fortsatt jordbruksverksamhet trots de mindre gynnsamma naturförhållandena som följer av vårt nordliga läge samt att förhindra nedläggning av jordbruksmark. Kompensationsersättningar gör det möjligt att upprätthålla ett öppet, välskött jordbrukslandskap och bidrar till hållbara odlingssystem och jordbruksnaturens biologiska mångfald på permanenta gräsmarker. Vidare inverkar åtgärden på en kontrollerad utveckling av antalet gårdar och bevarandet av livskraftiga gårdsbruksheter samt därigenom på upprätthållandet av sysselsättningen på landsbygden och främjandet av landsbygdsområdenas ekonomiska utveckling.

Från ingången av år 2015 tillämpas det i Fastlandsfinland en programbaserad kompensationsersättning med separata stödnivåer för husdjursproduktion och växtodling. Kompensationsersättningen

består av en delfinansierad kompensationsersättning som delvis finansieras med nationella medel och delvis med medel från EJFLU samt av en höjning av kompensationsersättningen som finansieras med helt nationella medel. Enligt artikel 82 i förordningen om landsbygdsutveckling "ska utbetalningar som medlemsstaterna gör vid någon tidpunkt under programperioden för insatser inom tillämpningsområdet för artikel 42 i EUF-fördraget, i syfte att ytterligare bidra till att finansiera åtgärder för landsbygdsutveckling för vilka stöd beviljas från unionen, inbegripas av medlemsstaterna i landsbygdsprogrammet i enlighet med artikel 8.1 j och, om de uppfyller kriterierna i denna förordning, godkännas av kommissionen." Från ingången av år 2015 får man alltså med stöd av förordningen om landsbygdsutveckling bevilja ytterligare finansiering för stödformerna i förordningen om landsbygdsutveckling (s.k. top-up) enligt förutsättningarna i artikel 82.

Från ingången av år 2015 ska inga nationella tilläggsdelar till kompensationsbidraget längre beviljas med stöd av lagen om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen (1559/2001). Utbetalningen och beviljandet av tilläggsdelarna till kompensationsbidraget och miljöstödet har grundat sig på kommissionens beslut om statliga stöd (gäller ännu kompensationsbidragets tilläggsdel för år 2014 på grund av övergångsperioden). Kompensationsbidragets nationella tilläggsdel upphör efter år 2014 då 10 a § i lagen om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen (1559/2001) inte längre kommer att vara en juridisk grund för betalning av någon form av nationella tilläggsdelar.

Sammanfattning

På basis vad som anförts ovan anser JSM att stödet till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar i sin helhet hör till landskapets behörighet.

Arbetsgruppens slutsats

Arbetsgruppen kan konstatera att man inte är eniga i bedömningen av behörigheten av stödet till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar.

Djurskydd (artikel 33)

- för att kompensera jordbrukare för inkomstbortfall och extrakostnader till följd av djurskyddsåtgärderna

Stöden får uppgå till högst 500 euro per djurenhet. Djurskyddsåtgärderna ska göras för ett år åtgången (tidigare för perioder om fem år).

Analys:

Syftet är att stimulera till genomförande av djurskyddsåtgärder som går utöver de lagstadgade kraven. Möjlighet till åtgärden har funnits under nuvarande period. Åtgärden har implementerats i rikets landsbygdsutvecklingsprogram men inte i det åländska. Åtgärden torde vara landskapets behörighet i enlighet med självstyrelselagens 18 §, 17:e punkten om djurskydd och veterinärväsendet.

Tjänster för miljö- och klimatvänligt skogsbruk samt skogsskydd (artikel 34)

- för att kompensera de inkomstbortfall och extrakostnader som åtaganden om miljövänligt skogsbruk har gett upphov till.

Analys:

Syftet är att stimulera åtgärder eller åtaganden som främjar den biologiska mångfalden, bevarar den biologiska mångfalden samt stärker skyddsvärden i skogen. Möjligheter till liknande åtgärder finns i nuvarande landsbygdsutvecklingsprogram men har varken utnyttjats i rikets eller i det åländska landsbygdsutvecklingsprogrammet. Åtgärden torde vara landskapets behörighet i enlighet med självstyrelselagens 18 §, 10:e punkten om natur- och miljövård, 15:e punkten om jord- och skogsbruk samt 18:e punkten om tillvaratagande av skogsbruksmarkens produktionspotential.

Samarbete (artikel 35)

- samarbeten mellan olika aktörer inom unionens jordbrukssektor, livsmedelskedja, skogssektorn och bland andra aktörer som bidrar till att uppnå landsbygdsutvecklingens mål och prioriteringar, inbegripet producentgrupper, kooperativa företag och branschorganisationer

- skapandet av kluster och nätverk

- inrättandet och drivandet av operativa grupper inom det europeiska innovationspartnerskapet för produktivitet och hållbarhet inom jordbruket

Stöd inom ramen för denna åtgärd ska främja former av samarbete som inbegriper minst två företag. Samarbetet kan inkludera pilotprojekt, utveckling av produkter, processer och tekniker inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorerna, utveckling av marknadsföring och logistik av lokal produktion och korta leveranskedjor, gemensamma miljöprojekt, gemensamma åtgärder för begränsning av och anpassning till klimatförändringar, samarbeten inom hållbar produktion av biomassa (livsmedels- och energiproduktion samt industriprocesser), genomförande av offentlig-privata partnerskap och lokala utvecklingsstrategier samt upprättande av skogsbruksplaner eller motsvarande instrument. Samarbete mellan områden och medlemsstater är även möjligt.

Analys:

Syftet med åtgärden är att genom att stöda samarbetsprocesser möjliggöra för små aktörer med små resurser genomföra utvecklingsinsatser som inte är möjliga att genomföra enskilt och därmed utveckla konkurrenskraften trots småskalighetsfaktorer. Åtgärden har tidigare funnits inom landsbygdsutvecklingsprogrammet men varit koncentrerad kring utvecklingen av nya produkter, processer och tekniker. Åtgärden genomförs nu i ett betydligt breddat format. Åtgärden kan hänföras till att utgöra en företagsutvecklande insats och borde kunna tolkas utgöra landskapets behörighet med utgångspunkt i självstyrelselagens 18 §, 15 punkt om styrningen av lantbruksproduktionen samt 22 punkten om näringsverksamhet.

Riskhantering (artiklarna 36-38)

- stöd som betalas direkt till jordbrukarna i form av bidrag för skörde-, djur- och växtförsäkringar som täcker ekonomiska förluster för jordbrukare orsakade av ogynnsamma väderförhållanden samt djur- eller växtsjukdomar eller angrepp av skadegörare eller en miljöolycka

- stöd till gemensamma fonder som används för att betala ut ekonomisk ersättning till jordbrukare som drabbats av förluster till följd av allvarliga klimathändelser, ett utbrott av en djur- eller växtsjukdom, angrepp av skadegörare eller en miljöolycka

- bidrag till gemensamma fonder som betalar ut ersättning till jordbrukare som drabbas av en kraftig inkomstminskning (ett inkomststabiliseringsverktyg)

Med gemensam fond (mutual fund) avses i detta sammanhang ett system som ackrediteras av medlemsstaten; de anslutna jordbrukarna är försäkrade via fonden och fonden betalar ut ersättning till dem av ovan nämnda orsaker. Medlemsstaterna ska i här se till att undvika överkompensation till följd av att denna åtgärd kombineras med andra nationella stöd eller unionsstöd eller privata försäkringar. Vid beräkningen av jordbrukarnas inkomstnivåer ska också direkt inkomststöd som fås inom ramen för Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter beaktas.

I fråga om stöd som betalas direkt till jordbrukare ska stödet täcka produktionsförluster på minst 30 procent av den genomsnittliga årsproduktionen för en jordbrukare som beräknas för en period på flera år. Försäkringarna ska täcka orsakade förluster eller i fråga om djursjukdomar även åtgärder för att begränsa dem. Skada som ska ersättas måste konstateras av en nationell behörig myndighet och kriterier som ska ligga till grund för ett sådant konstaterande får fastställas på förhand. Försäkringsutbetalningarna får som högst kompensera för de sammanlagda kostnaderna för förlusterna och får inte vara kopplade till krav på framtida produktion. Medlemsstaterna får begränsa den andel av försäkringspremien som kan komma ifråga för stöd. Stödets maximibelopp är 65 procent av den försäkringspremie som ska betalas (av de stödberättigande kostnaderna, dvs. skatt på försäkringspremie är inte föremål för stöd).

Bidrag som betalas in till fonden får endast avse de administrativa kostnaderna för att starta den gemensamma fonden samt de belopp som betalas ut från den gemensamma fonden som ersättning till jordbrukare och ränta på kommersiella lån som den gemensamma fonden tagit för att betala ut den ovan nämnda ersättningen. Offentliga medel får inte bidra till det grundläggande kapitalet. Krav som gäller stöd ska även fastställas för inrättande och förvaltning av de gemensamma fonderna (godkännande, öppen policy, regler) och djursjukdomars stödberättigande (sjukdomar som finns upptagna i den förteckning över djursjukdomar som upprättats av Världsoorganisationen för djurens hälsa och/eller i bilagan till rådets beslut 90/424/EEG). Medlemsstaterna får begränsa de stödberättigande kostnaderna genom att tillämpa tak per fond eller lämpliga tak per enhet. Det högsta stödbeloppet är 65 procent av de stödberättigande kostnaderna.

Det bidrag som i form av ett inkomststabiliserande verktyg betalas ut till gemensamma fonder får endast avse de belopp som betalas ut från fonden som ersättning till jordbrukare samt ränta på kommersiella lån som fonden tagit för att betala ut den ovan nämnda ersättningen. Samma krav som ovan gäller för de gemensamma fonderna och för inrättande och förvaltning av dem. Dessutom fastställs krav på minimibeloppet för inkomstminskningen (minst 30 procent) av jordbrukarens medelårsinkomst, fastställande av inkomst samt hur mycket utbetalningarna till jordbrukare ska ersätta (högst

70 procent av den förlorade inkomsten). Det högsta stödbeloppet är 65 procent av de stödberättigande kostnaderna.

Analys:

Åtgärdens syfte är att hjälpa lantbrukaren att skapa fungerande riskhanteringsverktyg då jordbruken idag utsätts för ökande miljömässiga och ekonomiska risker till följd av klimatändringar och ökade prisvariationer.

Åtgärden är ny och har inte funnits med i tidigare landsbygdsförordningar. Skördeskadeersättning i form av nationella stöd finns i riket medan man på Åland tillämpar ett system med räntestödslån i syfte att lindra likviditetsproblem till följd av skördeskador. Skördeskadeersättning har ansetts tillhöra landskapets behörighet i enlighet med självstyrelselagens 18 §, 15 punkt. Stöd för att hantera ekonomiska risker och prisvariationer har inte tillämpats annat än tillfälliga statsstöd gällande rekonstruktioner vid ekonomisk kris. En åtgärd som hanterar prisvariationer torde kunde kategoriseras som ett inkomststöd och höra till rikets behörighetsområde i enlighet med självstyrelselagens 27 §, 15 punkt om priset på lantbruks- och fiskeriprodukter samt främjande av export av lantbruksprodukter.

Ålands landskapsregerings representanter anser att fördelningen av behörighet enligt pelare I och II inte är helt tydlig när det gäller åtgärden stöd för riskhantering. I detta fall är elementen av strukturstöd av underordnad betydelse varför det ändå är godtagbart att åtgärden anses utgöra ett inkomststöd och således hör till rikets behörighet.

Jord- och skogsbruksministeriets representanter anser att rättsaktsmodellen skapar en tydlig ansvarsfördelning där riket ansvarar över jordbrukspolitikens första pelare och landskapet över politikens andra pelare varför jord- och skogsbruksministeriets representanter anser att åtgärden stöd för riskhantering hör till landskapets behörighet.

Övriga finansieringsmål

Leader (artikel 31 i den allmänna förordningen, artiklarna 42–44 i landsbygdsförordningen)

Lokal utveckling i enlighet med Leader-principen är obligatorisk i alla program för landsbygdsutveckling, och för lokal utveckling ska i programmen reserveras minst 5 procent av EJFLU-bidraget.

Stöd till lokal utveckling ska omfatta fyra olika former av stöd. *Förberedande stöd* omfattar stöd till små pilotprojekt och ett "Leader-startpaket" som består av kapacitetsbyggande åtgärder för grupper som inte genomförde Leader under programperioden 2007–2013. Stöd för *genomförande av den lokala utvecklingsstrategin* omfattar stöd för genomförande av insatser inom denna strategi. Stöd för *förberedelser inför och genomförande av samarbetsverksamhet i den lokala aktionsgruppen* beviljas interregionala eller transnationella (flera medlemsstater eller tredjeländer) samarbetsprojekt. Stöd

för lokal utveckling omfattar även stöd för *löpande kostnader och ledningsfunktioner inom den lokala utvecklingsstrategin*.

Förutom andra lokala aktionsgrupper, kan partner i en lokal aktionsgrupp vid samarbetsprojekt vara ett lokalt partnerskap mellan offentliga och privata sektorn från ett landsbygdsområde som genomför en lokal utvecklingsstrategi inom eller utanför unionen samt ett lokalt partnerskap mellan offentliga och privata sektorn från ett icke-landsbygdsområde som genomför en lokal utvecklingsstrategi. I de fall samarbetsprojekt som ska finansieras inte väljs av de lokala aktionsgrupperna ska medlemsstaterna inrätta ett system för löpande inlämning av ansökningar för samarbetsprojekt. Medlemsstaterna ska offentliggöra de nationella eller regionala administrativa förfarandena avseende valet av transnationella samarbetsprojekt och en förteckning över stödberättigande kostnader senast två år efter det datum då deras program godkändes. Samarbetsprojekt ska godkännas senast fyra månader efter den dag då projektet lämnades in. Medlemsstaterna ska anmäla godkända transnationella samarbetsprojekt till kommissionen.

Stöd för löpande kostnader och ledningsfunktioner inom den lokala utvecklingsstrategin ska uppgå till högst 25 procent av de sammanlagda offentliga utgifterna inom den lokala utvecklingsstrategin. Det utbetalande organet får betala ut högst 50 procent av det offentliga stödet i förskott, om en sådan möjlighet anges i programmet.

Analys:

Leader är snarare en metod än ett regelrätt åtgärdsområde inom landsbygdsutvecklingsförordningen. I praktiken innebär det att Leader är ett sätt att organisera genomförande av åtgärder inom landsbygdsutvecklingsprogrammet. Om ett lagstiftningsområde konstateras vara landskapets behörighet så innebär det att landskapet har hela ansvaret för området, dvs. lagstiftning, implementering och finansiering. Det betyder att om en åtgärd inom landsbygdsutvecklingsprogrammet konstaterats vara landskapets behörighet så har det ingen betydelse om åtgärden genomförs genom Leadermetoden eller på traditionellt vis.

Tekniskt stöd

I programmen ingår tekniskt stöd med vilket man enligt den allmänna förordningen får stödja insatser för förberedelser, förvaltning, övervakning, utvärdering, information och kommunikation, nätverksarbete, beslut om klagomål samt kontroll och revision. Dessutom får man stödja insatser för att minska den administrativa bördan för stödmottagarna och insatser för att öka kapaciteten hos medlemsstaternas myndigheter när det gäller förvaltning och användning av fonderna. Dessa insatser kan gälla både tidigare och senare programperioder.

Genom landsbygdsförordningen har kostnader för förberedande arbete för avgränsning av områden med naturliga begränsningar lagts till de insatser och åtgärder som kan finansieras genom tekniskt stöd. Det attesterande organets verksamhet får inte finansieras genom tekniskt stöd. Det tekniska stödet får uppgå till högst 4 procent av det totala beloppet för programmet som även inkluderar att bilda och driva ett nationellt landsbygdsnätverk.

Kommissionen finansierar, med det tekniska stöd som reserverats för den, verksamheten inom det europeiska nätverket för landsbygdsutveckling som kommer att innehålla det europeiska utvärderingsnätverket för landsbygdsutveckling som varit verksamma under finansieringsperioden 2007–

2013. Kommissionen föreslår även att det ska inrättas ett nytt nätverk för att stödja det europeiska innovationspartnerskapet för produktivitet och hållbarhet inom jordbruket, dvs. nätverket för det europeiska innovationspartnerskapet, samt operativa grupper inom det europeiska innovationspartnerskapet för produktivitet och hållbarhet inom jordbruket.

Bilaga 2: Arbetsgruppens mandat

TILLSÄTTNINGSBESLUT

119427

1(120)

23.5.2012

MMM019:00/2012

ARBETSGRUPPEN FÖR ATT BEHANDLA BEHÖRIGHETSFÖRDELNINGEN MELLAN LANDSKAPET ÅLAND OCH DET FINLÄNSKA FASTLANDET I FRÅGOR SOM GÄLLER EUROPEISKA UNIONENS JORDBRUKSSTÖD

Tillsättande

Jord- och skogsbruksministeriet beslutade i dag tillsätta en arbetsgrupp som ska studera vissa till Europeiska unionens jordbruksstöd relaterade frågor mellan landskapet Åland och fastlandet under den kommande programperioden och komma med nödvändiga förslag.

Verksamhetsperiod

28.5.2012 - 31.12.2012

Bakgrund

I och med arbetet med att bereda unionens gemensamma jordbrukspolitik under den kommande programperioden har det uppstått behov av att se på de eventuella ändringar som reformen medför för behörighetsfördelningen i frågor som gäller jordbruksstöd och finansiering av stöden.

Förra gången har behörighetsfrågor behandlats i en arbetsgrupp som jord- och skogsbruksministeriet tillsatte 20.8.2004. Gruppen lämnade slutrapporten 31.12.2005 (MMM 2006:2). Arbetsgruppen kom med förslag bl.a. till behörighetsfördelningen i frågor som gällde miljöstödet och kompensationsbidragets nationella tilläggsdelar, fördelningen av ramen för finansiering av landsbygdsutveckling samt utveckling av samarbetet mellan myndigheterna på Åland och fastlandet.

Mål

Arbetsgruppen har till uppgift att studera följande frågor och komma med nödvändiga förslag:

1. De eventuella ändringar som reformen av unionens jordbrukspolitik medför för behörighetsfördelningen mellan landskapet Åland och fastlandet
2. Grunderna för fördelning av stöd mellan fastlandet och landskapet Åland i programmet för utveckling av landsbygden
3. Fördelningen mellan fastlandet och landskapet Åland av kvoten av stöd av mindre betydelse (de minimis) inom sektorn för produktion av jordbruksprodukter

Organisering

ordförande: Aulikki Hulmi, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

medlemmar:

Leena Anttila, överinspektör, jord- och skogsbruksministeriet

Dan E Eriksson, finanschef, Ålands landskapsregering

Sölve Högman, byråchef, Ålands landskapsregering (sekreterare)

Linnea Johansson, avdelningschef, Ålands landskapsregering

Mikaela Rahkonen, inspektör, jord- och skogsbruksministeriet (sekreterare)

Michaela Slotte, europarättschef, Ålands landskapsregering

Katri Valjakka, äldre regeringssekreterare, jord- och skogsbruksministeriet

Juha Vanhatalo, äldre regeringssekreterare, jord- och skogsbruksministeriet

Kostnader och finansiering

Arbetsgruppen utför sitt arbete som tjänstearbete.

Jord- och skogsbruksminister

Jari Koskinen

Regeringssekreterare

Jarno Virta

FÖRLÄNGNING AV VERSAMHETSPERIODEN FÖR ARBETSGRUPPEN

Jord- och skogsbruksministeriet har den 23 maj 2012 tillsatt en arbetsgrupp för att behandla behörighetsfördelningen mellan landskapet Åland och det finländska fastlandet i frågor som gäller Europeiska unionens jordbruksstöd.

Jord- och skogsbruksministeriet har i dag beslutat förlänga arbetsgruppens verksamhetsperiod till den 31 december 2013.

Jord- och skogsbruksminister

Jari Koskinen

Överinspektör

Jarno Virta

FÖRLÄNGNING AV VERKSAMHETSPERIODEN FÖR ARBETSGRUPPEN

Jord- och skogsbruksministeriet har den 23 maj 2012 tillsatt en arbetsgrupp för att behandla behörighetsfördelningen mellan landskapet Åland och det finländska fastlandet i frågor som gäller Europeiska unionens jordbruksstöd.

Jord- och skogsbruksministeriet har i dag beslutat förlänga arbetsgruppens verksamhetsperiod till den 31 mars 2014.

Jord- och skogsbruksminister

Jari Koskinen

Regeringssekreterare

Jarno Virta

Bilaga 3:

Avtal mellan Jord- och skogsbruksministeriet och Ålands landskapsregering gällande tillämpning av stöd av mindre betydelse till jordbrukssektorn på Åland i enlighet med kommissionens förordning (EG) nr 1535/2007

Bakgrund

Inom Europeiska unionen finns möjlighet att enligt kommissionens förordning (EG) nr 1535/2007 införa stöd av mindre betydelse till jordbrukssektorn utan att stöden anmäls i enlighet med anmälningsskyldigheten i artikel 108.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Det totala stödet som beviljas ett företag i enlighet med denna förordning får inte överstiga 7 500 euro under en treårsperiod och den totala stödsumman inom Finland får inte överstiga 26 752 500 euro under en treårsperiod. Regelverket kan inte tillämpas där stöd fastställs på grundval av priset eller mängden av produkter, exportrelaterande stöd, stöd som gynnar användningen av inhemska varor på bekostnad av importerade varor och stöd som beviljas företag i svårigheter.

Mål och syfte

Genom detta avtal regleras förhållandet gällande tillämpningen av stöd av mindre betydelse till jordbrukssektorn mellan landskapet Åland och Riket. Avtalet gäller beviljande av stöd åren 2009 - 2013.

Behörighet

Enligt självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har landskapet behörigheten för lagstiftning kring styrningen av lantbruksproduktionen medan riket har behörigheten kring lagstiftning gällande priset på lantbruksprodukter samt främjande av export av jordbruksprodukter. Detta har i arbetsgrupps-PM JSM2006:2 konkretiserats till att åtgärder som regleras av EU:s förordning om landsbygdsutveckling i huvudsak skall anses tillhöra landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet, och att sådana åtgärder som regleras av EU:s förordning om gårdsstöd i huvudsak skall anses höra till rikets lagstiftningsbehörighet. Stöd av mindre betydelse i enlighet med kommissionens förordning (EG) nr 1535/2007 kan implementeras inom respektive behörighetsområde.

Totalt stödbelopp

Det ackumulerade belopp som beviljas olika företag inom jordbrukssektorn får inte under någon treårsperiod i Finland överskrida 26 752 500 euro. Landskapet Ålands andel av summan skall vara 0,87 % eller 232 746 euro. Det totala stödbeloppet som beviljas ett företag får inte överstiga 7 500 euro under en period av tre år. Ålands landskapsregering garanterar att respektive summa inte överskrids. Användningen av kvoten beaktas under nästa avtalsperiod då man kommer överens om maximisummorna enligt de eventuella nya bestämmelserna om stöd av mindre betydelse.

Rapportering

Ålands landskapsregering skickar rapporter till landsbygdsverkets dataadministrationsavdelning. Landskapsregeringen och Landsbygdsverket kommer närmare överens om detaljerna kring informationsutbytet såsom tidpunkten för leverans av upplysningarna och upplysningarnas format.

Landskapsregeringen ser till att upplysningarna enligt artikel 4.6 i förordning 1535/2007 är tillgängliga och levererar upplysningarna till Landsbygdsverket enligt begäran från kommissionen i den aktuella artikeln.

Landskapsregeringen skall också föra ett separat löpande register över stöd av mindre betydelse enligt ovanstående innehåll så att medlemsstaten kan tillhandahålla information till kommissionen enligt artikel 4.6 i kommissionens förordning (EG) nr 1535/2007.

Kostnader

Ålands landskapsregering ersätter Landsbygdsverket för de eventuella extra kostnader som föranleds av att Ålands uppgifter om stöd av mindre betydelse importeras i det centrala registret över stöd av mindre betydelse.

Datum

24.4.2012

Jari Koskinen

Fredrik Karlström

Jord- och skogsbruksminister

Minister

Heimo Hanhilahti

Sölve Högman

Överdirektör

T.f. landskapsagronom

Bilaga 4

Republikens presidents förordning (ÅFS 110/2006)(FFS 881/2006) om skötseln av uppgifter i landskapet Åland som hör till det utbetalande organets för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU)

REPUBLIKENS PRESIDENTS FÖRORDNING

om skötseln av de uppgifter i landskapet Åland som hör till det utbetalande organet

för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU)

Given i Helsingfors den 13 oktober 2006*

Nr 110

I enlighet med republikens presidents beslut,

fattat på föredragning av justitieministern, föreskrivs

med stöd av 32 § i självstyrelselagen för

Åland av den 16 augusti 1991 (1144/1991), sådant

detta lagrum lyder delvis ändrat i lag

1556/1994 och 68/2004, samt med Ålands landskapsregerings

samtycke:

1 §

Tillämpningsområde

Denna förordning tillämpas på de stödsystem

som finansieras genom Europeiska jordbruksfonden

för landsbygdsutveckling (EJFLU) och

som med stöd av självstyrelselagen för Åland

(1144/1991) omfattas av landskapet Ålands

lagstiftningsbehörighet.

2 §

Behörig myndighet i ärenden

gällande utbetalande organ

Den behöriga myndighet som avses i kommissionens
förordning (EG) nr 885/2006 om tillämpningsföreskrifter
för rådets förordning
(EG) nr 1290/2005 när det gäller godkännande
av utbetalningsställen och andra organ och avslutande
av räkenskaperna för EGFJ och EJFLU,
är jord- och skogsbruksministeriet.

3 §

Utbetalande organ i landskapet Åland

Det utbetalande organ som avses i rådets
förordning (EG) nr 1290/2005 om finansiering av
den gemensamma jordbrukspolitiken, nedan finansieringsförordningen,
är jord- och skogsbruksministeriet
(*utbetalande organ*). Från och
med den 1 maj 2007 är det verk som avses i lagen
om landsbygdsverket (666/2006) utbetalande
organ.

4 §

Skötseln av det utbetalande

organets uppgifter

Det utbetalande organet rapporterar till kommissionen
på det sätt som föreskrivs särskilt,
ser till att bokföringshandlingarna hålls à jour
samt sköter de andra uppgifter som det enligt
bestämmelserna skall ha hand om, till den del
inte Ålands landskapsregering skall sköta
dessa uppgifter.

Ålands landskapsregering sköter de uppgifter

som an knyter till betalningarna, bokföringen
samt kontrollen av stödtagare. Närmare
överenskommelse om skötseln av det utbetalande
organets uppgifter ingås genom avtal

FFS 881/2006

334 År 2006. Nr 110

Nr 110, utgiven från tryckeriet den 19 december 2006.

Mariehamn 2006 – Ålandstryckeriet

mellan det utbetalande organet och Ålands

landskapsregering.

5 §

Attesterande organ

De uppgifter som hör till det attesterande
organ som avses i finansieringsförordningen
sköts för Ålands del av den enhet som utfärdar
det intyg om det utbetalande organet som avses
i nämnda förordning.

6 §

*Ansvar för kostnaderna för skötseln av det
utbetalande organets uppgifter*

Landskapet Åland svarar för kostnaderna för
skötseln av det utbetalande organets uppgifter
enligt denna förordning. Närmare överenskommelse
om förfarandena vid ersättande av kostnader
ingås genom avtal mellan det utbetalande
organet och Ålands landskapsregering.

7 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 16 oktober

2006.

Genom denna förordning upphävs republikens
presidents förordning om skötseln av uppgifter
i landskapet Åland som hör till utbetalningsstället
för garantisektionen vid Europeiska
utvecklings- och garantifonden för jordbruket
(EUGFJ) av den 16 november 2001 (1004/2001).

Åtgärder som verkställigheten av förordningen
förutsätter får vidtas innan förordningen
träder i kraft.

Helsingfors den 13 oktober 2006

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister *Kari Rajamäki*

Bilaga 5:

Avtal mellan Landsbygdsverket (MAVI) och Ålands landskapsregering om överförande av särskilda uppgifter vid Ålands landskapsregering.

Dnro: 1036/35/2012

AVTAL MELLAN LANDSBYGDSVERKET (MAVI) OCH ÅLANDS LANDSKAPSREGERING (ÅLR) OM ÖVERFÖRANDE AV SKÖTSELN AV SÄRSKILDA UPPGIFTER VID ÅLANDS LANDSKAPSREGERING

Landsbygdsverket (Mavi) och Ålands landskapsregering (ÅLR) har med stöd av 4 § i Republikens presidents förordning (881/2006) och kommissionens förordning (EG) Nr 885/2006 (nedan *ackrediteringsförordning*) överenskommit om skötseln av uppgifter som är definierade i detta avtal.

1. Tillämpningsområde och syfte

Målsättningen med detta avtal är att överenskomma om skötseln av utbetalningsställets uppgifter inom Ålands landskapsregering, nedan landskapsregeringen. Avtalet tillämpas på stöd som finansieras ur Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, nedan landsbygdsfonden, med stöd av givna stadganden och vilka tillhör landskapsregeringen. Stöden fastställs i Ålands landskapsregerings utvecklingsprogram för landsbygden år 2007-2013.

Avtalet tillämpas även på återkrav gällande stöd som har finansierats enligt rådets förordning (EEG) Nr 2078/92 och (EG) Nr 1257/1999 artikel 22-24 (miljöstöd), artikel 8 (startstöd till unga jordbrukare) samt artikel 13-21 (stöd för mindre gynnade områden).

Genom detta avtal fastställs parternas ansvar och skyldigheter samt samarbetsformerna för skötseln av uppgifterna.

2. Ansvar

2.1 *Utbetalningsställets ansvar*

Utbetalningstället ansvarar för skötseln av de uppgifter som reglerats av Europeiska unionens stadganden om utbetalningsställe. Utbetalningstället följer även kraven i kommissionens riktlinjer¹ för delegering av utbetalningsställets uppgifter.

Utbetalningstället ansvarar för att de uppgifter som avses i detta avtal punkt 3 sköts på ändamålsenligt sätt. Utbetalningstället ansvarar även för att de uppgifter som enligt bilaga 2 ankommer på utbetalningstället sköts på ändamålsenligt sätt.

2.2 Landskapsregeringens ansvar

Landskapsregeringen ansvarar för att uppgifterna enligt detta avtal sköts i enlighet med Europeiska unionens stadganden.

Landskapsregeringen ansvarar för att de uppgifter som avses i detta avtal punkt 6 sköts på ändamålsenligt sätt. Landskapsregeringen ansvarar även för att de uppgifter som enligt bilaga 2 ankommer på landskapsregeringen sköts på ändamålsenligt sätt.

3. Utbetalningsställets uppgifter

Utbetalningsstället lämnar till kommissionen uppgifter om landsbygdsfondens bokföring och förvaltning av medel i enlighet med rådets förordning (EG) Nr 1290/2005 och de stadganden som utfärdats med stöd av denna.

4. Oavhängigt revisionssamfund

Ett oavhängigt revisionssamfund som befullmäktigats av utbetalningstället och som godkänts av båda parter har för skötseln av de uppgifter som regleras i punkt 4 B) ii) bilagan till förordning (EG) Nr 885/2006 rätt att få uppgifter om alla handlingar och verifierat inom avtalets tillämpningsområde gällande utbetalning av stöd, bokföring och övervakning.

¹I Riktlinje nr 2 om *Godkännande av ett utbetalningsställe i enlighet med artikel 6 i rådets förordning nr 1290/2005 och artiklarna 1, 2, 4 och 5 samt i bilagan I till kommissionens förordning nr 885/2006* finns kraven för delegering av utbetalningsställets uppgifter.

För att säkerställa att landskapsregeringen utför de uppgifter som i enlighet med gemenskapens/Europeiska unionens stadganden och detta avtal tillhör landskapsregeringen har det ovan nämnda revisionssamfundet rätt att göra kontrollbesök hos landskapsregeringen och stödtagarna. Nämnda granskningar beskrivs närmare i bilaga 1.

5. Attesterande organ

För att kunna utfärda det intyg som stadgas i artikel 5 i *ackrediteringsförordningen*², kan det attesterande organet³ utföra granskningar hos landskapsregeringen och få de uppgifter som är nödvändiga för utförande av sådana granskningar.

6. Landskapsregeringens uppgifter

6.1 *Användning och förvaltning av medel samt bokföring*

Landskapsregeringen godkänner de betalningar som tillhör avtalets tillämpningsområde. Landskapsregeringen verkställer utbetalningar av stöd till stödtagarna med nationella medel. Utbetalningstället betalar EU-delen till landskapet efter fullgjord redovisning. Landskapsregeringen skall upprätthålla i avtalets bilaga 2 definierad bokföring över betalningarna och redovisa dessa uppgifter med beaktande av kraven i kommissionens förordning (EG) Nr 885/2006.

Landskapsregeringen är ansvarig för upprätthållandet och användningen av sina betalnings-, bokförings-, stöd- och rapporteringssystem. Eventuellt samordnande av rikets och landskapsregeringens befintliga system avtalas skilt.

6.2 *SFC*

Landskapsregeringen ansvarar i egenskap av förvaltningsmyndighet för alla de uppgifter som skall anmälas till kommissionen via SFC 2007 – datasystemet och som ankommer på förvaltningsmyndigheten.

Landskapsregeringen ansvarar för att de uppgifter som ankommer på landskapsregeringen i egenskap av delegerat utbetalningställe och som skall anmälas till kommissionen via SFC 2007 –datasystemet tillställs utbetalningstället för godkännande elektroniskt via ifrågavarande datasystem eller vid behov som e-post.

²Artikel 5 i *ackrediteringsförordning*: "Det attesterande organ som avses i artikel 7 i förordning(EG) nr 1290/2005 skall utses av den behöriga myndigheten. Verksamhetsmässigt skall detta organ vara fristående från det utbetalningställe och det samordningsorgan som berörs och förfoga över den tekniska sakkunskap som är nödvändig."Till exempel TuokkoTilintarkastus Oy som attesterande organ har gjort granskningsbesök hos Landskapsregeringen på Åland 29-30.10.2009.

³ Från och med 1.10.2011 fungerar BDO Oy som attesterande organ.

Användarrättigheterna till SFC-datasystemet utfärdas av kommissionen på grundval av en ansökan lämnad av medlemsstatens kontaktperson. Alla uppgifter som behövs för att en användarrättighet kan sökas meddelas kontaktpersonen på därtill utarbetad blankett.

6.3 Informations säkerhet

Landskapsregeringen ansvarar för att en tillräcklig nivå gällande informationssäkerheten hålls gällande de uppgifter och system som landskapsregeringen enligt detta avtal är ansvariga för. Landskapsregeringen ansvarar för att informationssäkerheten uppfyller de bestämmelser som Europeiska kommissionen utfärdat samt implementerar den säkerhetsstandard som utbetalningsstället valt enligt kommissionens förordning (EG) nr 885/2006 bilaga 1, punkt 3 B i.

Landskapsregeringen ansvarar för iakttagande av ovillkorlig sekretess beträffande alla de uppgifter som utbetalningstället⁴ (Mavi) upprätthåller i registret om sina kunder och om vilka det i rikets lagstiftning har föreskrivits att de skall hållas hemliga eller konfidentiella. Vid utlämnandet av uppgifter om dessa kunder till utomstående iakttas vad som i rikets lagstiftning har bestämts om frågan.

I fråga om uppgifter i anslutning till de stödsystem som hör till landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet iakttas vad som bestäms i Ålands landskapslagstiftning om offentlighet och utlämnande av uppgifter i fråga.

6.4 Övervakning av medel

Landskapsregeringen övervakar genom kontroller på plats, att stödtagarna uppfyller villkoren för erhållande av stöd som omfattas av detta avtal.

Landskapsregeringen ansvarar för utfärdande av behövliga föreskrifter och anvisningar om hur övervakningen utförs. Anvisningarna och föreskrifterna sänds till utbetalningstället för kännedom.

⁴samt jord- och skogsbruksministeriet

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHH) som är underställd landskapsregeringen⁵ och landskapsregeringen utför tvärvillkorsövervakning i enlighet med EG-förordningarna 73/2009 och 1122/2009 samt EU-förordningen 65/2011 och andra EU-förordningar som ersätter dem⁶. Organisationen och fördelning av övervakningsuppgifter beskrivs i bilaga 6.

Ålands landskapsregering säkerställer kvaliteten av tvärvillkorsövervakningarna som ÅMHH har utfört och skickar på begäran ett sammandrag av ärendet till Mavi.

6.5 Återkrav

Då landskapsregeringen observerar, att förutsättningar för återkrav eller annan sanktion föreligger vidtar landskapsregeringen omedelbart nödvändiga åtgärder för att återkräva stödet och/eller indrivandet av sanktionen och den ränta som enligt regelverket eventuellt vidlåter dessa.

Landskapsregeringen informerar utbetalningstället om beslut om återkrav som överklagats.

6.6 Uppgifter, verifikat och berättelser till utbetalningsstället

Landskapsregeringen ansvarar för att lämna utbetalningstället de i bilaga 2 uppräknade uppgifterna, verifikaten och berättelserna på sätt som framgår av bilagan.

⁵Om ÅMHH stadgas i Landskapslag om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (Nr 115/2007) och i Landskapsförordning om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets skötsel av tvärvillkorskontrollen (Nr 80/2010).

⁶Inom gemenskapslagstiftningen föreskrivs om tvärvillkor och övervakningen av dem bl.a. i rådets förordning (EG) nr 73/2009 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd för jordbrukare inom den gemensamma jordbrukspolitiken och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare samt i kommissionens förordning (EG) nr 1122/2009 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 73/2009 vad gäller tvärvillkor, modulering och det integrerade administrations- och kontrollsystem inom de system för direktstöd till jordbrukare som införs genom den förordningen och om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) 1234/2007 när det gäller tvärvillkoren för stöd inom vinsektorn samt i kommissionens förordning (EU) nr 65/2011 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1698/2005 vad gäller kontroller och tvärvillkor i samband med stöd för landsbygdsutveckling.

Landskapsregeringen ger årligen en försäkran och ett motiveringsmemorandum i enlighet med landsbygdsverkets anvisningar att den har fullgjort sina åtaganden på det sätt som framgår av bilaga 4.

Om Europeiska kommissionen eller något annat EU-organ kräver att få tillgång till andra uppgifter, sänder landskapsregeringen på begäran dessa till utbetalningstället.

7. Rättigheter och skyldigheter som hänför sig till det integrerade datasystemet för administration och kontroll (IACS)

7.1 *Utbetalningställets uppgifter*

Det integrerade datasystemet för administration och kontroll (IACS) som avses i rådets förordning (EG) Nr 73/2009, ägs av utbetalningstället.

Utbetalningstället beviljar landskapsregeringen användarrättigheter till IACS.

7.2 *Landskapsregeringens uppgifter och skyldigheter*

Landskapsregeringen har rätt att använda och har tillträde till de delar av det i rådets förordning (EG) Nr 73/2009 stadgade integrerade administrations- och kontrolldatasystemet och de gemensamma register som behövs för behandlingen av miljöstöd och stöd för mindre gynnade områden samt eventuella andra programbaserade stödformer. Utbetalningstället beviljar användarrättigheter enligt sina anvisningar som landskapsregeringen bör följa.

Landskapsregeringen vidtar nödvändiga åtgärder för att göra sitt befintliga system kompatibelt med utbetalningställets system.

Om det inom tillämpningsområdet för detta avtal behövs skräddarsydda delar i datasystemet, avtalas också om dessa skilt.

8. Kontrollbesök som utförs av Europeiska unionens organ och behandling av finansiella korrigeringar

Representanter för landskapsregeringen deltar i de kontrollbesök som utförs av Europeiska unionens organ till den del ärendet berör landskapsregeringen. Representanter för utbetalningstället har rätt att delta som observatörer vid kontrollbesök som görs hos landskapsregeringen.

Vid finansiella korrigeringar formuleras ett gemensamt svar av utbetalningstället och landskapsregeringen.

9. Principer som används vid behandlingen av finansiell korrigering

Landskapsregeringen ansvarar för finansiella korrigeringar riktade till Finland och för de åtgärder dessa föranleder till den del den finansiella korrigeringen har berott på uppgifter som med stöd av detta avtal tillhör landskapsregeringen.

Till den del en finansiell korrigering riktas till såväl utbetalningstället som till landskapsregeringen och den föranletts av uppgifter som hör till detta avtals tillämpningsområde, överenskomms skilt om ansvarsfördelningen med beaktande av vardera parts andel i de åtgärder som föranledde den finansiella korrigeringen.

10. Ersättande av kostnader

10.1 Kostnader för utbetalningstället och det oberoende revisionsamfundet

Landskapsregeringen ersätter utbetalningställets kostnader för de uppgifter som hör till landskapet Ålands behörighet och som förorsakas av detta avtal. Kostnaderna består av personalkostnader inklusive allmänna kostnader och av den andel av gemensamma kostnader-

na som innehåller kostnader orsakade av stödtjänster. Landskapsregeringen betalar kostnaderna årligen mot en skild faktura.

Landskapsregeringen ersätter årligen mot en skild faktura de kostnader som föräns av uppgifter som utförs av det oavhängiga revisionssamfundet som nämns i punkt 4 i detta avtal.

10.2 Kostnader för IT-system

Ålands landskapsregering står för alla de kostnader som uppkommer för upprättande och underhåll av datasystem som definieras i detta avtal punkt 7. Om upprättanden och utvecklande av datasystem avtalas skilt i avtal om upprättande av datasystem för Ålands landskapsregering Dnro 4187/081/2006 eller i avtal som ersätter det.

Kostnader för underhåll av datasystemet som definieras i detta avtal punkt 7 ersätts enligt avtal Dnro 259/531/2003 eller enligt avtal som ersätter det.

11. Kontakten mellan utbetalningstället och landskapsregeringen

Avtalsparterna sammanträder två gånger om året för att förhandla om ärenden som ingår i avtalets tillämpningsområde.

Utbetalningsstället informerar landskapsregeringen om kommissionens krav på skötseln av de uppgifter som ankommer på landskapsregeringen och vidarebefordrar vid behov annan information som behövs för uppfyllandet av avtalet.

12. Ikraftträdande

Detta avtal upphäver avtalet av den 26 oktober 2006 mellan Jord- och skogsbrukministeriet och Ålands landskapsregering (Dnro JSM/4186/241/2006).

Avtalet träder i kraft då båda parterna har undertecknat och gäller tillsvidare. Det tillämpas från och med den 1 juli 2012.

Av detta avtal har uppräts två likalydande exemplar, ett för varje part.

Seinäjäki den _____

LANDSBYGDSVERKET

Leena Tenhola

Överdirektör

Mariehamn den 21.6.2012

ÅLANDS LANDSKAPSREGERING

Fredrik Karlström

Minister

Sölve Högman

Byråchef

BILAGOR:

- Bilaga 1 om revisionssamfundets granskningar
- Bilaga 2 om rapportering
- Bilaga 3 Landskapsregeringens rapporter (2012)
- Bilaga 4 Försäkran
- Bilaga 5 Organisation och fördelning av övervakningsuppgifter mellan ansvariga myndigheter gällande tvärvillkor (artikel 4, Rådets förordning (EG) 73/2009)

BILAGA 1 (till avtalet)

om revisionssamfundets granskningar

till det den xxx daterade avtalet mellan Landsbyggsverket och Ålands landskapsregering om överförande av skötseln av vissa uppgifter på Ålands landskapsregering.

1. Allmänt

Syftet med denna bilaga är att beskriva de granskningsuppgifter som ankommer på det oavhängiga revisionssamfund, nedan revisionssamfundet, som avses i punkt 4 i avtalet.

2. Granskningsuppgifter

Revisionsamfundet utför de granskningar hos Ålands landskapsregering, nedan landskapsregeringen, som avses i punkt 4. B i bilagan till kommissionens förordning (EG) Nr 885/2006.

Revisionsamfundet utför granskningar för att säkerställa de omständigheter som avses i punkterna 1 C. vi) och 4. A i) bilagan till kommissionens förordning (EG) Nr 885/2006. Särskilt granskas det antal kontroller landskapsregeringen genomfört och deras kvalitet. Dessa granskningar görs som dokumentgranskningar och som kontroller på plats i landskapet Åland.

Revisionsamfundet utför även andra granskningar på begäran av Europeiska unionens kommission.

3. Rapportering

Revisionsamfundet uppgör rapporter över sina granskningar och riktar dem till utbetalningsstället. Utbetalningsstället vidarebefordrar ifrågavarande rapporter till landskapsregeringen med eventuella tillägg i form av rekommendationer till åtgärder. Landskapsregeringen ger sitt bemötande inom två månader från det att rapporten mottagits.

4. Årligt avtal

Utbetalningsstället uppskattar granskningsbehovet. Därefter överenskommer utbetalningsstället och revisionsamfundet vid behov om revisionsamfundets granskningar, deras inriktning och antal.

BILAGA 2

om rapportering

till det den xxx daterade avtalet mellan Landsbygdsverket och Ålands landskapsregering om överförande av skötseln av vissa uppgifter på Ålands landskapsregering

1. Allmänt

Ålands landskapsregering, senare landskapsregeringen, är då den verkar i egenskap av sådant organ som avses i artikel 6 rådets förordning (EG) Nr 1290/2005, förpliktad att iaktta vad som stadgas i kommissionens förordning (EG) Nr 885/2006 senare ackrediteringsförordningen. Landskapsregeringen är likaså skyldig att följa det som i förordningen (EG) Nr 883/2006 senare bokföringsförordningen stadgas om redovisningsuppgifter och deras form och innehåll.

2. Skötseln av uppgifter i anslutning till bokföringen

Landskapsregeringen skall för de stöd den administrerar upprätthålla en skild enligt betalningspost specificerad bokföring. Bokföringen skall uteslutande omfatta utgifter och inkomster med dithörande räntor för stöd finansierade av Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFKU), senare landsbygdsfonden och det bör vara möjligt att koppla dessa utgifter och inkomster samt räntor till de medel som avsatts för dem i gemenskapsbudgeten. Den officiella bokföringen över landsbygdsfondens medel förs vid utbetalningstället på basis av landskapsregeringens redovisning.

Utbetalningstället upprätthåller över de stöd landskapsregeringen betalat ut och på basis av de uppgifter den givit ett centrerat gäldenärsregister enligt ackrediteringsförordningens bilaga I 2.E). Landskapsregeringen vidtar nödvändiga åtgärder för att bygga upp ett register motsvarande utbetalningställets gäldenärsregister över de EU-stöd landskapsregeringen administrerar. Gäldenärsregister bör basera sig på den separata enligt betalningspost specificerade bokföringen över inkomster (tillgodohavanden) hänförliga till stöd finansierade ur landsbygdsfonden.

3. Rapportering

Ålands landskapsregering tillställer utbetalningstället följande uppgifter:

1) utgiftsdeklaration enligt bokföringsförordningens bilaga XI så, att:

- anmälan innehåller totalsumman av

- de under referensperioden utbetalda stödberättigade offentliga utgifterna enligt axel och åtgärd samt eventuella korrigeringar fördelade på EU:s andel och nationell andel enligt den godkända delfinansieringsandel i finansieringsplanen som varit i kraft den första dagen i perioden anmälan gäller

- de under referensperioden förverkligade återkraven

- eventuell korrigering (+/-) gällande den föregående referensperioden samt

- eventuellt saldo (+/-) som följer av beslutet om avslutande av räkenskaperna (i den första deklarationen som upprättas efter beslutet)

- avsändaren i anmälan intygar med sin underskrift att betalningarna är förenliga med gemenskapens bestämmelser och att alla granskningar och certifieringar som utgör en förutsättning för stöden eller annars förutsätts av gemenskapens bestämmelser har utförts

- anmälan tillställs utbetalningstället elektroniskt via SFC2007-datasystemet eller vid behov som e-post samt i pappersformat fyra gånger per år

- senast den 15 januari, när det gäller uppgifter för perioden 16 oktober-31 december

- senast den 15 april, när det gäller uppgifter för perioden 1 januari-31 mars

- senast den 15 juli, när det gäller uppgifter för perioden 1 april-30 juni och

- senast den 22 oktober, när det gäller uppgifter för perioden 1 juli-15 oktober dock senast i samband med anmälan i punkt 3.1; samt vid behov på kort varsel (1-2 veckor)

2) en fullständig förteckning över alla redovisningsuppgifter som avses i artikel 7.1 c i ackrediteringsförordningen skall i elektroniskt form alltid finnas tillanda.

- Datafilerna skall innehålla de erforderliga transaktionsvisa kontouppgifterna om utgifter och inkomster (indrivna återkrav med räntor, även kvitterade belopp och eventuell dröjsmålsränta), specificerade uppgifter om övriga offentliga och privata utgifter, anmälan samt uppgifter om stödtagare, axel, åtgärd, artikel, stödintensitet, delfinansiering, fond och andra uppgifter som förutsätts för en godtagbar uppföljning av programmet.

- Den elektroniska datafilen skall tillställas utbetalningstället fyra gånger per år enligt tidtabellen i punkt 1 samt vid behov på kort varsel (1-2 veckor).
- Rapporteringen till utbetalningsställets betal- och rapporteringssystem sker via ett gränssnitt till SAMPO.

3) utbetalningstället tillställs två gånger i året prognoser över landsbygdsfondens utgifter kvartalsvis för år "N" samt för år "N+1" enligt bilaga X i bokföringsförordningen.

- Prognoserna skall tillställas utbetalningstället elektroniskt via SFC2007-datasystemet eller vid behov som e-post senast en vecka före prognosen för finansieringsbehovet skall vara kommissionen till handa (artikel 14 i bokföringsförordningen).

4) anmälan om situationen gällande tillgodohavanden av medel som hänför sig till stöd ur landsbygdsfonden på följande sätt:

- tillgodohavandena specificerat enligt administrativa och rättsliga processer samt räkenskapsår för första konstaterandet enligt ackrediteringsförordningens bilaga III tabell 3 och 4, och
- en tabell enligt ackrediteringsförordningens bilaga III tabell 6 över de belopp som hänför sig till stöd ur landsbygdsfonden och som har återkrävts under räkenskapsperioden eller ännu skall återkrävas vid räkenskapsperiodens slut specificerat enligt stödtagare.
- Uppgifterna över tillgodohavanden enligt ackrediteringsförordningens Bilaga III tillställs utbetalningstället elektroniskt samt som undertecknat pappersdokument en gång i året i samband med årsräkenskaperna

5) anmälan till utbetalningsställets centraliserade gäldenärsregister om de tillgodohavandena som hänför sig till stöd ur landsbygdsfonden specificerat enligt stödtagare på följande sätt:

- anmälan som minst innehåller följande uppgifter i form av en elektronisk datafil

- det ifrågavarande stödsystemet samt fond
- gäldenärens identifikationsuppgifter
- tillgodohavandets ursprung (orsakskod)
- tidpunkten för återkravsbeslutet
- ursprungligt belopp som skall återkrävas (grundbelopp, sanktion och ränta),

- eventuellt korrigerat belopp (grundbelopp, sanktion och ränta) samt tidpunkten för korri-geringsbeslutet
- belopp som är under indrivning
- belopp som förklarats oindrivbart samt datum på beslutet där beloppet förklaras oindriv-
bart samt skäl för oindrivbarhet, och
- tidpunkten för de första återuppbördsåtgärderna (t.ex. utmätning).

Uppgifterna tillställs utbetalningstället i samband med att redovisningsuppgifterna i de elek-
troniska datafilerna som nämns i punkt 2 överförs, samt

- anmälan om tillgodohavandet omfattar rättsligt förfarande en gång i året i
samband med årsräkenskaperna.

4. Förfaranden i anslutning till utbetalning och bokföring

Utbetalningsstället upprättar en liggare över de utgifter landskapsregeringen redovisat. Ut-
betalningsstället godkänner liggaren och sörjer för att utgifterna förs in i bokföringen samt
arkiveras. Efter bokföringen kan liggaren sändas för granskning till landskapregeringen, var-
efter den returneras till utbetalningsstället.

Då utbetalningsstället har mottagit förskottet, sammanställs ett betalningsverifikat på basis
av de betalningar landskapsregeringen gjort och vilka godkänts och införs i liggaren, och med
beaktande av styrningen av det förskott kommissionen betalat ut. Utbetalningsstället god-
känner betalningsverifikatet och motsvarande summa betalas in till landskapsregeringen
senast inom en vecka efter det att förskottet inlöst hos utbetalningsstället. Utbetalnings-
stället sörjer för att det godkända verifikatet införs i sin bokföring och i sitt arkiv.

5. Övriga rapporter och berättelser som skall insändas

Utöver de ovan uppräknade berättelserna och rapporterna tillställer Ålands landskapsreger-
ing också följande berättelser och rapporter till utbetalningstället:

- 1) en beskrivning av arbetskedjor och –förfaranden (en systembeskrivning) då arbetskedjorna och förfarandena ändras
- 2) årliga övervakningsplaner före utgången av februari
- 3) en årlig verksamhetsrapport, som innehåller en övervakningsrapport och en rapport över landskapregeringens skötsel av det utbetalande organets uppgifter före slutet av februari
- 4) rapporter enligt kommissionens förordning (EEG) Nr 595/91 om observerade regelstridigheter senast en månad före den tidsfrist som fastställs i nämnda förordningar
- 5) försäkran (bilaga 4) och motiveringsmemorandumet i enlighet med landsbygdsverkets anvisningar före slutet av november
- 6) anmälan om tillgodohavanden som hänför sig till återkrav av stöd finansierade ur EUGFJ-garantisektionen. Anmälan om återbetalningar ges månatligen tillsammans med EGFJ-oegentligheter. Dessutom skall uppgifterna om dessa tillgodohavanden innehållas i tabellerna 1, 2 och 5 bilaga III i ackrediteringsförordningen. Tabellerna tillställs utbetalningsstället en gång i året som bilaga till årsräkenskaperna. I samband med dessa tabeller skall en anmälan om något tillgodohavande omfattar rättsligt förfarande göras.

BILAGA 4 (till avtalet)

till det den xxx daterade avtalet mellan Landsbygdsverket och Ålands landskapsregering om överförande av skötseln av vissa uppgifter på Ålands landskapsregering

FÖRSÄKRAN

Ålands landskapsregering har fullgjort sina åtaganden på det sätt som framgår i avtalet av skötseln av särskilda uppgifter på Ålands landskapsregering samt lägger fram redogörelsen för räkenskapsåret 16.10.xx till 15.10.xx.

Jag förklarar följande, på grundval av min egen bedömning och de uppgifter som jag förfogar över, bland annat inbegripet resultaten av revisionens⁷ arbete:

- Jag intygar på heder och samvete att denna redogörelse gen en sann, fullständig och korrekt bild av utgifterna och intäkterna under ovan nämnda räkenskapsår. I synnerhet har alla skulder och förskott som jag har kännedom om registrerats i räkenskaperna, och alla inkomster som rör EJFLU har krediterats rätt.
- Jag har infört ett system som med rimlig säkerhet kan garantera de underliggande transaktionernas laglighet och korrekthet, inbegripet att bidragsansökningarna uppfyller kraven för stödberättigade och, när det gäller landsbygdsutveckling, att förfarandena för tilldelning av stöd förvaltas, kontrolleras och dokumenteras i enlighet med gemenskapsreglerna.

(Denna försäkran är dock förenad med följande reservationer:)

Jag bekräftar också att jag inte känner till några uppgifter som underhållits och som skulle kunna skada gemenskapens ekonomiska intressen.

Datum

⁷Landskapsregeringens interna revisionsbyrå läggs ned och att det planeras att bilda en revisionsmyndighet från 1.7.2013.

gande

BILAGA 5 (till avtalet) till det den xxx daterade avtalet mellan Landsbygdsverket och Ålands landskapsregering om överförande av skötseln av vissa uppgifter på Ålands landskapsregering

Organisation och fördelning av övervakningsuppgifter mellan ansvariga myndigheter gällande tvärvillkor (artikel 4, Rådets förordning (EG) 73/2009)

Krav på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden

Nummer och ansvarig myndighet	EU-författning	Artikel
1 Statens ämbetsverk på Åland	Rådets förordning (G)73/2009	4

Föreskrivna verksamhetskrav

Miljö

Nummer och ansvarig myndighet	EU-författning	Artikel
1 Ålands landskapsregering	Rådets direktiv 79/409/EEG om bevarande av vilda fåglar	3.1, 3.2 b, 4.1, 4.2, 4.4, 5 a, b och d

2 Ålands hälso- och miljömyndighet	Rådets direktiv 80/68/EEG om skydd för grundvatten mot förorening genom vissa farliga ämnen	4 och 5
3 Ålands hälso- och miljömyndighet	Rådets direktiv 86/278/EEG om skyddet för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket	3
4 Ålands hälso- och miljömyndighet	Rådets direktiv 91/676/EEG om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket	4 och 5
5 Ålands landskapsregering	Rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter	6 och 13.1 a

Identifiering och registrering av djur

Nummer och ansvarig myndighet	EU-författning	Artikel
6 Ålands landskapsregering, kontrollen utförs av Statens ämbetsverk på Åland i kraft av överenskommelsef örordning	Rådets direktiv 2008/71/EG om identifikation och registrering av djur	3, 4, och 5
7 Ålands landskapsregering, kontrollen utförs av Statens ämbetsverk på Åland i kraft av överenskommelsef örordning	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1760/2000 om upprättande av ett system för identifiering och registrering av nötkreatur samt märkning av nötkött och nötköttsprodukter och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 820/97	4 och 7
8 Ålands landskapsregering,	Rådets förordning (EG) nr 21/2004 om upprättande av ett system för identifiering och registrering av får och getter	3, 4, och 5

kontrollen utförs av Statens ämbetsverk på Åland i kraft av överenskommelse förordning	och om ändring av förordning (EG) nr 1782/2003 samt direktiven 92/102/EEG och 64/432/EEG	
--	--	--

Folkhälsa, djurhälsa och växtskydd

Nummer och ansvarig myndighet	EU-författning	Artikel
9 Ålands landskapsregering	Rådets direktiv 91/414/EEG om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden	3
10 Ålands hälso- och miljömyndighet	Rådets direktiv 96/22/EG om förbud mot användning av vissa ämnen med hormonell och tyreostatisk verkan samt av β -agonister vid animalieproduktion och om upphävande av direktiv 81/602/EEG, 88/146/EEG och 88/299/EEG	3 a, b, d och e samt 4, 5 och 7
11 Ålands hälso- och miljömyndighet	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet	14, 15, 17.1 (1), 18, 19 och 20
12 Ålands landskaps- regering	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati	7, 11, 12, 13 och 15

Anmälan av sjukdomar

Nummer och ansvarig myndighet	EU-författning	Artikel
13 Ålands hälso- och miljömyndighet	Rådets direktiv 85/511/EG om införande av gemenskapsåtgärder för bekämpning av mul- och klövsjuka	3
14 Ålands hälso- och miljömyndighet	Rådets direktiv 92/119/EG om införande av allmänna gemenskapsåtgärder för bekämpning av vissa djursjukdomar och särskilda åtgärder mot vesikulär svinsjuka	3
15 Ålands hälso- och miljömyndighet	Rådets direktiv 2000/75/EG om fastställande av särskilda bestämmelser om åtgärder för bekämpning och utrotning av blåtunga	3

Djurskydd

Nummer och ansvarig myndighet	EU-författning	Artikel
16 Ålands hälso- och miljömyndighet	Rådets direktiv 91/629/EEG om fastställande av lägsta djurskydds krav för kalvar	3 och 4
17 Ålands hälso- och miljömyndighet	Rådets direktiv 91/630/EEG om fastställande av lägsta djurskydds krav vid svinhållning	3 och 4.1
18 Ålands hälso- och miljömyndighet	Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur	4

Jord- och skogsbruksministeriets brev över att LFA-stödet överförs till landskapets ansvar

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIET

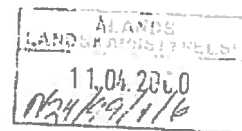
Datum

5.4.2000

Dnr

1574/312/2000

Ålands landskapsstyrelse

Hänvisning
Brevet 26.10.1999Ärendenr.
BEHÖRIGHETEN GÄLLANDE STÖD FÖR MINDRE GYNNADE OMRÅDEN

Jord- och skogsbruksministeriet meddelade i sitt brev av den 26.10.1999 att ministeriet i enlighet med gällande behörighetsfördelning kommer att integrera även Åland i sitt kompensationsbidragssystem, stöd för mindre gynnade områden (LFA) inom den horisontella planen för utveckling av landsbygden. Beslutet baserade sig på den tolkningen som gjordes i samråd med Ålands landskapsstyrelses representanter inför EU-medlemskapet i slutet av år 1994. Enligt tolkningen ansågs kompensationsbidraget höra till inkomststöden, vilka enligt motiveringar till självstyrelselagen hörde till rikets behörighet.

Jord- och skogsbruksministeriet anser fortfarande att stödet för mindre gynnade områden är ett inkomststödssystem; det viktigaste EU-finansierade inkomststödssystemet under den nya fondperioden. Men på grund av att LFA-stödet under den nya perioden har miljöbetoningar och ingår i rådets förordning om landsbygdens utveckling (EG) Nr 1257/1999, tillsammans med bl.a jordbrukets miljöstöd vilket hör till Ålands kompetens, bildar dessa en sådan helhet där det är ändamålsenligt och motiverat att behörigheten inte är delad. Behörigheten av stödet för mindre gynnade områden överförs sålunda till landsskapet Åland f.o.m. år 2000. Den nationella finansieringsandelen år 2000 delas mellan riket och Åland, förutsatt att det inte förekommer några juridiska hinder för detta.

Jord- och skogsbruksminister

Kalevi Hemilä

Kanslichef

Jarmo Vaittinen

Behörigheten mellan riket och landskapet Åland gällande jordbrukets olika stödformer

Slutrapport, Helsingfors 2006

Arbetsgrupps-PM

JSM 2006:2

Till jord- och skogsbruksministeriet

Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte 20.8.2004 en arbetsgrupp med uppgift att utreda och uppgöra förslag till behörighetsfördelningen mellan riket och landskapet Åland gällande tilläggsdelen till jordbrukets miljöstöd och kommande liknande stödformer (bilaga 1). Till arbetsgruppens ordförande utnämndes lantbruksråd Helena Serén från jord- och skogsbruksministeriet och till medlemmar inspektionråd Hanna Nikkilä och överinspektör Juha Vanhatalo från jord- och skogsbruksministeriet, specialsakkunnig Jannika Enegren-Åberg från justitieministeriet och finanschef Dan E Eriksson, byråchef Sölve Högman samt avdelningsjurist Susanne Andersson från Ålands landskapsregering. Överinspektör Tiina Pääsky har ersatt Juha Vanhatalo från och med 9.11.2005, sedan Vanhatalo övergått till andra uppgifter.

Som arbetsgruppens sekreterare har fungerat överinspektör Jukka Jovila 20.8.2004-9.2.2005 och Sölve Högman 20.8.2004-16.3.2005 samt överinspektör Michael Nylund från och med 16.3.2005.

Behörighetsfrågan gällande tilläggsdelen till jordbrukets miljöstöd och tilläggsdelen till stödet för mindre gynnade områden samt behörighetsfrågan gällande tvärvillkor som träder i kraft år 2005 skulle vara utredd före 30.10.2004. Till övriga delar skulle

arbetet vara slutfört senast 30.6.2005. Den utsatta tiden för uppdraget har förlängts två gånger och går ut 31.12.2005.

Arbetsgruppen skulle klargöra hur arbetsuppgifter och finansieringsfrågor inom jordbrukspolitiken i praktiken skall fördelas mellan staten och landskapet angående tilläggsdelen till miljöstöd, det förhöjda LFA-stödet och övriga aktuella förändringar med anledning av reformen av de nationella stöden samt jordbruksreformen gällande CAP-stöden.

Arbetsgruppen har konstaterat att behörighetsfördelningen i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) gällande jordbruksstöd på grund av den utveckling som skett inom jordbrukspolitiken är svårtillämplig på de befintliga stödformerna, eftersom dessa innehåller element från både rikets och landskapets behörighetsområde. Arbetsgruppen har övervägt behovet av ändring av självstyrelselagen men har, mot bakgrunden av sitt mandat, beslutat att inte nu föreslå några ändringar. Arbetsgruppen anser dock att det finns skäl att i ett annat sammanhang grundligt dryfta behovet av en ändring av självstyrelselagens behörighetsfördelning.

Tyngdpunkten för arbetsgruppens arbete har lagts på utredningen av behörighetsförhållanden med tanke på den kommande program- och finansieringsperioden som börjar år 2007. Arbetsgruppen har sammanträtt femton gånger.

Arbetsgruppen anser att:

Sådana åtgärder som regleras av EU:s förordning om landsbygdsutveckling i huvudsak skall anses tillhöra landskapets lagstiftningsbehörighet, med undantag av vissa områden som enligt andra grunder i självstyrelselagen kan hänföras till rikets lagstiftningsbehörighet;

Sådana åtgärder som regleras av EU:s förordning om gårdsstöd i huvudsak skall anses höra till rikets lagstiftningsbehörighet, med undantag av vissa områden som enligt självstyrelselagen hör till landskapets lagstiftningsbehörighet;

Landskapet har behörigheten visavi ibruktagandet av statligt

*stöd i form av en nationell tilläggsdel till miljö- och LFA- stödet;
Behörighetsfördelningen gällande ärenden som omfattas av artikel 141
följer den allmänna fördelningen, dvs. marknads- och inkomstärenden
tillhör rikets behörighet medan miljö- och strukturärenden tillhör
landskapets behörighet.*

Arbetsgruppen föreslår att:

*Åland administrerar och finansierar tilläggsdelen till miljöstöd och
till LFA till åländska jordbrukare efter år 2006;*

*Ålands andel av de totala betalningsbefogenheterna för miljöstödet
nationella tilläggsdel skall motsvara det belopp som betalas ut år 2006;*

*Landskapet Ålands andel av Finlands totalsumma ur EU:s anslag för
landsbygdsutveckling under den nya programperioden definieras på
basen av landskapets andel under den nuvarande perioden;*

*Landskapet Ålands andel av EU:s moduleringsmedel som disponeras på
landsbygdsåtgärder skall motsvara landskapets andel av den summa
som medlemsstaten Finland genererat till EU:s totala belopp;*

*Parternas behandling av inbördes behörighetsfrågor ges en permanent
och kontinuerlig form genom att ett samarbetsorgan inrättas för
tillämpningen av självstyrelselagens behörighetsfördelning i jordbruksoch
landsbygdsfrågor. Behörighetsproblematiken bör inför*

beredningen av ändringar i stödsystemen behandlas utan dröjsmål;

*En skild arbetsgrupp tillsätts för att utarbeta ett
system för administration av stöd ur landsbygdsfonden (EJFLU) som
inom ramen för kommande EU-reglering iakttar nuvarande principer
och som svarar mot de praktiska krav som administrationen av
landsbygdsutvecklingsprogrammet ställer;*

*Ålands landskapsregering skall vara representerad i det nationella
landsbygdsnätverket;*

Ålands landskapsregering skall vara representerad i den

koordinationsgrupp som avses i artikel 23 i förordningen om gårdsstöd; Självstyrelselagens bestämmelser om behörighetsfördelning beträffande landsbygds- och jordbruksärenden ses över i ett annat sammanhang.

Arbetsgruppen lämnar högaktningsfullt sin slutrapport till jord- och skogsbruksministeriet.

Helsingfors den 31 december 2005.

Helena Serén

Susanne Andersson Jannika Enegren-Åberg

Dan E Eriksson Sölve Högman

Hanna Nikkilä Tiina Pääsky

Michael Nylund

Sammanfattning

Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte 20.8.2004 en arbetsgrupp med uppgift att utreda och uppgöra förslag till behörighetsfördelningen mellan riket och landskapet Åland gällande tilläggsdelen till jordbrukets miljöstöd och andra liknande nuvarande och framtida stödformer.

Arbetsgruppen har inriktat sig på att granska behörigheten närmast med tanke på den år 2003 förverkligade reformen av jordbrukspolitiken och den kommande programperioden 2007-2013. Arbetsgruppen anser att åtgärder som regleras av EU:s förordning om landsbygdsutveckling i huvudsak skall anses tillhöra landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet, och att sådana åtgärder som regleras av EU:s förordning om gårdsstöd i huvudsak skall anses höra till rikets lagstiftningsbehörighet.

Eftersom den nationella tilläggsdelen till miljöstödet respektive LFA-stödet ingår i de åtgärder som avses i EU:s landsbygdsförordning skall landskapet anses vara behörigt beträffande ibruktagandet av dessa tilläggsdelar. På grund av detta föreslår arbetsgruppen att landskapet skall administrera och finansiera tilläggsdelen till miljöstödet och LFA-stödet till åländska jordbrukare under den kommande programperioden, dvs. från och med år 2007. Dessutom föreslår arbetsgruppen att Ålands andel av betalningsbefogenheterna för tilläggsdelen till miljöstödet, för vilka

EU har fastslagit ett nationellt maximibelopp, skall motsvara det belopp som utbetalas åt landskapet år 2006.

EU:s medlemsstater avtalade i slutet av år 2005 om de nationella finansieringsramarna för de medel som reserverats för landsbygdsutveckling under den kommande perioden. Fördelningen mellan riket och landskapet Åland är en nationell angelägenhet. Arbetsgruppen föreslår att landskapets andel av den ovan nämnda EUfinansieringsramen skall definieras på basen av landskapets andel under den nuvarande perioden.

En del av de EU-finansierade direkta stöden skärs ned och samlas i EU:s gemensamma kassa, varefter dessa medel överförs till medlemsstaterna för att användas för utveckling av landsbygden. Arbetsgruppen föreslår att landskapets andel av dessa s.k. moduleringsmedel skall motsvara landskapets andel av den summa som Finland genererat till EU:s totala belopp.

Arbetsgruppen har vidare gjort några förslag gällande utveckling av samarbetet mellan rikets och landskapets myndigheter; i samband med ändringar i stödssystemen bör behörighetsfrågan utan dröjsmål behandlas i ett permanent samarbetsorgan som föreslås bli inrättat för detta ändamål. Dessutom föreslås att en skild arbetsgrupp tillsätts för att utarbeta ett system för administration av stöd ur landsbygdsfonden under perioden 2007-2013. Landskapsregeringen bör vara representerad i det nationella landsbygdsnätverket och i den koordinationsgrupp som avses i artikel 23 i EU:s förordning om gårdsstöd.

Arbetsgruppens mandat har inte inkluderat uppgörande av förslag om revidering av behörighetsbestämmelserna i självstyrelselagen. Eftersom nödvändigheten av en sådan revidering blivit uppenbar under arbetets gång föreslår arbetsgruppen att rikets och landskapets myndigheter i ett annat sammanhang granskar självstyrelselagens bestämmelser om behörigheten för landsbygds- och jordbruksfrågor.

Tiivistelmä

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 20.8.2004 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää ja tehdä ehdotuksia Suomen valtion ja Ahvenanmaan maakunnan väliseksi toimivallan jaoksi ympäristötuen lisäosan sekä muiden samankaltaisten, nykyisten ja uusien tukimuotojen osalta. Työryhmä keskittyi tarkastelemaan toimivaltaa lähinnä EU:n vuonna 2003 toteutetun maatalouspolitiikan uudistuksen sekä vuosia 2007-2013 koskevan uuden ohjelmakauden näkökulmasta. Työryhmä katsoo, että EU:n maaseutuasetuksessa säädetyt toimenpiteet pääosin kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntötoimivallan piiriin ja EU:n tilatukiasetuksessa säädetyt toimenpiteet pääosin Suomen valtion lainsäädäntövallan piiriin. Koska ympäristötuen ja luonnonhaittakorvauksen kansalliset lisäosat sisältyvät EU:n maaseutuasetuksen toimenpiteisiin, maakunnan on katsottava olevan toimivaltainen näiden lisäosien käyttöön ottamisessa. Tämän johdosta työryhmä ehdottaa, että maakunta hallinnoi ja rahoittaa Ahvenanmaan viljelijöille maksettavat ympäristötuen ja luonnonhaittakorvauksen kansalliset lisäosat uudella ohjelmakaudella, eli vuodesta 2007 alkaen. Lisäksi työryhmä ehdottaa, että maakunnan osuus ympäristötuen kansallisen lisäosan maksuvaltuuksista, joille EU on määrittänyt kansallisen enimmäismäärän, määritetään vastaamaan maakunnalle vuonna 2006 maksettavaa määrää.

EU:n jäsenvaltiot sopivat loppuvuodesta 2005 kullekin jäsenvaltiolle uudella kaudella osoitettavasta maaseudun kehittämisen rahoituskehyksestä. Kehyksen jakaminen kansallisesti Ahvenanmaan ja Manner-Suomen kesken on Suomen sisäinen asia. Työryhmä ehdottaa, että maakunnan osuus em. Suomen EU-rahoituskehyksestä määräytyy kuluvan kauden osuuden perusteella.

EU:n kokonaan rahoittamista suorista tuista osa leikataan ja kootaan EU:n yhteiseen kassaan ja osoitetaan myöhemmin jäsenmaille käytettäväksi maaseudun kehittämis-toimenpiteisiin. Työryhmä ehdottaa, että maakunnan osuus näistä Suomelle tulevista ns. modulaatiovaroista määritetään vastaamaan maakunnan osuutta siitä määrästä, jolla Suomi on myötävaikuttanut EU:n yhteismäärään.

Lisäksi työryhmä on tehnyt eräitä maakunnan ja valtion viranomaisten yhteistoiminnan kehittämiseen liittyviä ehdotuksia; mm. tukijärjestelmien muutosten aiheuttamien toimivaltakysymysten käsittelyä viivytyksettä tätä varten perustettavassa pysyvässä

työryhmässä, erillisen työryhmän asettamista suunnittelemaan maaseuturahaston tukien hallintojärjestelmää ohjelmakaudelle 2007-2013 sekä maakunnan osallistumista kansallisen maaseutuverkoston työhön ja EU:n tilatukiasetuksen 23 artiklan tarkoittamaan koordinaatioryhmään.

Työryhmän toimeksiantoon ei kuulunut itsehallintolain toimivaltasäädösten tarkistusehdotusten tekeminen. Kun tällaisten muutosten tarpeellisuus kävi työn kuluessa ilmeiseksi, työryhmä ehdottaa, että itsehallintolain toimivaltasäädöksiä maaseutu- ja maatalousasioiden osalta tarkistetaan muussa yhteydessä valtion ja maakunnan viranomaisten toimesta.

INNEHÅLL

1. INLEDNING.....	6
1.1 Bakgrund till arbetsgruppens arbete	6
1.2 De allmänna grunderna för behörighetsfördelningen mellan riket och landskapet Åland	6
1.3 EU:s jordbruksreform samt den nya programperioden 2007-2013	8
1.3.1 Allmänt	8
1.3.2 EU:s jordbruksreform	8
1.3.2.1 Tvärvillkor	9
1.3.2.2 Modulering.....	10
1.3.2.3 Systemet för rådgivning till jordbrukare.....	10
1.3.3 EU:s nya programperiod	10
1.3.3.1 Miljöstödet och tilläggsdelen till jordbrukets miljöstöd	11
1.3.3.2 Tilläggsdelen till stödet för mindre gynnade områden	14
1.3.3.3 Utbetalningsstället.....	14
2 UTREDNING OCH FÖRSLAG.....	16
2.1 Det övergripande behörighets- och finansieringsansvaret	16
2.2 Behörighets- och finansieringsansvaret gällande tilläggsdelen till jordbrukets miljöstöd och tilläggsdelen till stödet för mindre gynnade områden (LFA)	18
2.3 Behörighetsansvaret gällande tvärvillkor.....	18
2.4 Förfarandet för precisering av landskapets andel av den totalsumma som Europeiska	

kommissionen har godkänt för Finlands del	19
2.4.1 Anslag för landsbygdsåtgärder.....	19
2.4.2 Moduleringsanslag.....	20
2.5 Förfarande beträffande underhandlingar mellan Finland och Europeiska kommissionen i fråga om det nationella stödet och nya stödsystem.....	21
2.6 Behörighets- och finansieringsansvaret för övriga jordbruksstöd	22
2.7 Lösning av frågan gällande förvaltning	22
2.7.1 Utbetalningsstället och förvaltningsmyndigheten.....	22
2.7.2 Landsbygdsnätverk	23
2.7.3 Koordinering	23
3 BILAGOR.....	25

6

1. INLEDNING

1.1 Bakgrund till arbetsgruppens arbete

Enligt självstyrelselagen för Åland (1144/1991, nedan självstyrelselagen) har landskapet behörigheten för lagstiftning inom jord- och skogsbruk samt natur- och miljövård, medan riket har behörigheten för lagstiftning gällande priset på lantbruks- och fiskeriprodukter samt främjande av export av lantbruksprodukter. Denna formulering av behörighetsfördelningen härstammar från den jordbrukspolitik som fördes i Finland vid utarbetandet av 1951 års självstyrelselag, eftersom det till dessa delar inte vidtogs några egentliga förändringar i den självstyrelselag som gavs 1991. I och med EU-medlemskapet infördes nya stödsystem som utgår ifrån unionens gemensamma jordbrukspolitik och som kompletteras av de nationella stöden. Inför EU-medlemskapet kom man i den s.k. Uronen-gruppen fram till en överenskommelse om behörighetsfördelningen mellan riket och landskapet. Oklarheten beträffande behörigheten beror på att självstyrelselagens formuleringar avspeglar Finlands jordbrukspolitik innan EU-medlemskapet och på strukturella ändringar i stödsystemen och på att stödets karaktär tolkats på olika sätt i riket och

landskapet.

Miljöstödet har sedan början av EU-medlemskapet varit en central landsbygdsåtgärd. Riket och landskapet har var sitt landsbygdsprogram, i vilket miljöstödet ingår som en beståndsdel. Under programperioden 1995-1999 ansågs LFA-stödet höra till rikets behörighet eftersom det betraktades som ett inkomststöd. LFA-stödet ingick i rikets program. Under den pågående perioden 2000-2006 har behörigheten för LFA-stödet tillhört Åland eftersom stödet fått en mer miljöbetonad karaktär.

Jord- och skogsbruksministeriet anmälde 7.11.2003 ett stödprogram rörande Finland avseende bland annat en tilläggsdel till jordbrukets miljöstöd till Europeiska kommissionen. Stödet utgör en ersättning för det i Finland tidigare tillämpade nationella växtodlingsstödet. Utformningen av förslaget till ett nytt nationellt stöd uppstod som en följd av Finlands artikel 141 -förhandlingar med kommissionen. Kommissionen godkände Finlands anmälan 16.3.2004. Ålands landskapsregering har hävdade att tilläggsdelen tillhör landskapets behörighet, medan jord- och skogsbruksministeriet anser att stödet hör till statens behörighet. Jord- och skogsbruksministeriet och Ålands landskapsregering har trots oenighet i frågan avtalat att tilläggsdelen till jordbrukets miljöstöd och LFA-stödet skall implementeras, administreras och finansieras av jord- och skogsbruksministeriet under år 2004. Senare har överenskommelsen utsträckts till att inkludera åren 2005-2006.

Arbetsgruppen som tillsatts av jord- och skogsbruksministeriet för utredning av behörighetsfrågorna har i enlighet med sitt mandat fört en grundläggande diskussion om behörighetsfördelningen och ingående granskat grunderna för den.

1.2 De allmänna grunderna för behörighetsfördelningen mellan riket och

landskapet Åland

Behörighetsfördelningen mellan staten och landskapet Åland regleras av självstyrelselagen. Självstyrelselagen utgår från att lagstiftningsmakten är uteslutande, dvs. att landskapets behörighet på ett område utesluter rikets behörighet och tvärtom.

Självstyrelselagens 18 § innehåller bestämmelser om de rättsområden där landskapet har lagstiftningsbehörighet och 27 och 29 § om de rättsområden där staten har lagstiftningsbehörighet. Kostnadsfördelningen mellan riket och landskapet fördelas enligt samma regler som fördelningen av lagstiftningsbehörigheten.

Enligt självstyrelselagens 18 § 15 punkt hör jord- och skogsbruk (styrning av lantbruksproduktionen) till landskapets lagstiftningsbehörighet. Styrning (minskning, nedläggelse eller omställning) av lantbruksproduktionen med hjälp av åtgärder och främjande av jordbrukets struktur har hört till landskapet Ålands behörighet. Denna styrning har jämte främjandet av jordbrukets struktur reglerats av landskapets egen lagstiftning. Enligt 18 § 10 punkten har landskapet också lagstiftningsbehörigheten i fråga om natur- och miljövard.

Enligt 27 § 15 punkten i självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om priset på lantbruksprodukter samt främjande av export av lantbruksprodukter.

I enlighet med ovanstående har all lagstiftning om lantbruksinkomst, marknadssystem för lantbruksprodukter och pris- och inkomststödåtgärder stiftats av riket och gällt också på Åland. I motiveringarna (RP 73/90 rp) till 27 § 15 punkten har uttryckligen konstaterats att bestämmelsen täcker lagstiftningen om lantbruksinkomst.

Finlands medlemskap i Europeiska unionen har i sig ingen inverkan på självstyrelselagens bestämmelser om kompetensfördelning mellan riket och landskapet. Det är landskapsregeringens uppgift att självständigt verkställa de nationella åtgärder som EG-rätten kräver, ifall de nödvändiga nationella åtgärderna enligt självstyrelselagen hör till landskapets behörighet. Enligt självstyrelselagens 31 § skall riksstyrelseterna dock inom gränserna för sin allmänna behörighet bistå landskapsmyndigheterna vid skötseln av uppgifter som hör till självstyrelsen.

Både den gällande självstyrelselagen och den tidigare från år 1951 utarbetades under de förhållanden som rådde före EU-medlemskapet. I motiveringarna till självstyrelselagen hänvisas till de stödsystem som existerade när gränsdragningen i behörigheten preciserades. I och med Finlands EU-medlemskap infördes ett tiotal nya

stödsystem som helt eller delvis regleras och finansieras av EU och som utgår från EU:s gemensamma jordbrukspolitik och som kompletteras av det nationella stödsystemet.

Då självstyrelselagen inte gav en tillräcklig och klar grund för behörighetsfördelningen preciserade den sk. Uronengruppen (Uronengruppens rapport bilaga 2) stödvis vilka system som hörde till rikets respektive landskapets behörighet. Gruppen ansåg att inkomststöd (stöd som kan knytas till fysiska produktionsfaktorer som jordbruksmark och djur), marknadssystem (gemensam prispolitik, importskydd, exportbidrag samt t.ex. kvotssystem och trädning) hör till rikets behörighet. Miljöstödet som har en stark miljöanknytning ansågs höra till Åland, fastän dess basdel även uppfattades som ett inkomststöd. LFA-stödet ansågs klart vara ett till riket hörande inkomststöd. Under den andra programperioden 2000-2006 överfördes LFA-stödet till landskapets behörighet då LFA-stödet hade fått en starkare miljöanknytning (jordbrukaren måste uppfylla vissa miljökrav för att få LFA-stöd). EU:s olika landsbygds- och strukturutvecklingsåtgärder ansågs klart höra till landskapet med undantag av förtidspensionssystemet, som enligt självstyrelselagens 29 § 3 punkt tillhör rikets behörighet liksom det allmänna pensionssystemet.

8

1.3 EU:s jordbruksreform samt den nya programperioden 2007-2013

1.3.1 Allmänt

De frågor som här är föremål för behörighetsgranskning hör till två aktuella helheter inom EU:s gemensamma jordbrukspolitik, (i) reformen av jordbrukspolitiken och (ii) landsbygdens kommande programperiod 2007-2013. Jordbruksreformen, som medför stora förändringar i jordbrukspolitiken "första pelare", regleras av rådets förordning om gårdsstöd (EG) nr 1782/2003 (nedan förordningen om gårdsstöd) och inbegriper bl.a. systemet med gårdsstöd, tvärvillkor och systemet för jordbruksrådgivning. I denna rapport ligger tyngdpunkten på perioden 2007-2013 eftersom parterna har avtalat att stöden skall administreras av jord- och skogsbruksministeriet under åren

2004-2006.

Efter nämnda jordbruksreform kommer tyngdpunkten under den nya finansieringsperioden att ligga på utveckling av landsbygden, vilken betecknats som jordbrukspolitikens "andra pelare". Den juridiska grunden för landsbygdsutvecklingen under följande programperiod, rådets förordning om stöd för landsbygdsutveckling (EG) nr 1698/2005 som gavs i september 2005 (nedan förordningen om landsbygdsutveckling), innehåller åtgärder som skall stöda och komplettera marknads- och inkomststöden i den gemensamma jordbrukspolitik. Dessa åtgärder omfattar t.ex. investeringsstödet till jordbruket och landsbygdsutveckling, miljöstödet, LFAstödet, förtidspension m.m.

Jordbruksstöden kommer enligt förordningen om gårdsstöd gradvis att minska varje år fram till år 2012 (modulering). En del av nedskärningen återbärs till samma jordbruksenheter och resten disponeras av medlemsstaterna för landsbygdsåtgärder.

1.3.2 EU:s jordbruksreform

Enligt EU:s grundfördrag har den gemensamma jordbrukspolitik som mål att höja produktiviteten inom jordbruket genom att främja tekniska framsteg och genom att trygga en rationell utveckling av jordbruksproduktionen och ett optimalt utnyttjande av produktionsfaktorerna, särskilt arbetskraften, och att på så sätt tillförsäkra jordbruksbefolkningen en skälig levnadsstandard, särskilt genom en höjning av den individuella inkomsten för dem som arbetar i jordbruket. Ytterligare målsättningar är att stabilisera marknaderna, trygga försörjningen samt att tillförsäkra konsumenterna skäliga priser. Samma mål har skrivits in i utkastet till EU:s grundlag.

Ett centralt element i den reform av Europeiska unionens jordbrukspolitik som rådet fattade beslut om år 2003 är det nya, från produktionen helt eller delvis frikopplade gårdsstödet som inkluderar merparten av de helt EU-finansierade stöden.

Medlemsstaterna har rätt att fortsättningsvis hålla en del av stöden bundna till produktionen och i Finland kommer vissa produktionsstöd att kvarstå.

Jordbruket skall enligt målen för reformen vara konkurrenskraftigt på både den inre

och den yttre marknaden. Medlemsländerna ska verka för att höja livsmedlens kvalitet och säkerhet samt främja djurskyddet och miljövänliga produktionsmetoder.

Jordbrukarna ska garanteras en tillfredsställande levnadsstandard och en säker inkomstnivå. Jordbrukspolitiken skall sammanjämkas med målen för miljö- och

9

naturvård i anslutning till utvecklingen av landsbygden. Politiken skall också bli enklare med delat ansvar mellan kommissionen och medlemsstaterna.

Förordningen om gårdsstöd preciserar grunderna för de stödrättigheter som bildar det samlade gårdsstödet. Förordningen skall tillämpas som sådan i Finland inklusive Åland. Reformen överlät dock åt medlemsstaterna att besluta om vissa frågor, bl.a. att välja stödmodell, att bestämma vilket år systemet införs samt att i begränsad omfattning bestämma vilka stöd som fortsättningsvis är bundna till produktionen. En förutsättning för erhållande av stöden är att jordbrukaren uppfyller de s.k. tvärvillkoren gällande miljö, livsmedelssäkerhet, djurs och växters hälsa samt djurskydd och bekämpningsmedel.

I lagen om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd (557/2005) har Finland valt en kombinationsmodell där gårdsstödet kompletteras med tilläggsdelar som bestäms per gård. Enligt lagen skall systemet med samlat gårdsstöd tillämpas från och med 1.1.2006.

1.3.2.1 Tvärvillkor

För att erhålla gårdsstödet måste jordbrukaren uppfylla vissa tvärvillkor (bilaga 3).

Tvärvillkoren utgörs av vissa i lag föreskrivna krav på verksamheten samt att åkermarken bibehåller sin kvalitet, dvs. krav på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden. De i lag föreskrivna kraven på verksamheten gäller miljö, djurskydd, folkhälsa, djurens och växternas hälsa samt skyldigheten att anmäla växtsjukdomar. Kraven på god jordbrukshävd och miljöförhållanden syftar till att åkermarken skall hållas i odlingsbart skick. Villkoren inkluderar minimikraven på att jordbruksmetoderna skall bevara jordbruksmarkens organiska beståndsdelar och dess

beskaffenhet samt motverka erosion.

De föreskrivna verksamhetskraven träder i kraft enligt följande:

- år 2005: miljökrav samt märkning och registrering av djur

- år 2006: livsmedelssäkerhet, djurhälsa och växtskydd samt anmälan om djursjukdomar

- år 2007: djurskydd

De föreskrivna verksamhetskraven omfattar olika slags direktiv om miljö, natur och djurskydd samt förordningar, lagar och beslut. Alla föreskrivna verksamhetskrav som träder i kraft har verkställts i Finland genom nationell lagstiftning och är således gällande bestämmelser på basis av t.ex. miljö- och jaktlagstiftningen. Det nya är att författningarna från och med år 2005 utgör ett villkor för de direktstöd som helt finansieras av EU, och från och med år 2007 också villkor för miljöstöd och LFAstöd.

År 2005 träder t.ex. de föreskrivna verksamhetskraven i fråga om miljön i kraft:

nitratdirektivet, grundvattendirektivet, avloppsslamdirektivet, habitatdirektivet och fågeldirektivet liksom de inhemska författningarna i anslutning till dem. Till

verksamhetskraven hör dessutom direktiv om märkning och registrering av djur och nationella författningar.

Om tvärvillkoren försummas kan det leda till att stödet minskas eller i värsta fall dras in helt för ett eller flera år. I fortsättningen kan brister t.ex. i fråga om märkning av djur också leda till en minskning av de arealbaserade EU-stöden.

10

1.3.2.2 Modulering

Enligt artikel 10 i förordningen om gårdsstöd skall beloppet på det direktstöd som under ett visst kalenderår beviljas till en jordbrukare i en viss medlemsstat varje år fram till 2012 minskas med en viss procentsats (3-5 %). År 2005 minskar de direkta stöden med 3 %, 2006 är minskningen jämfört med utgångsnivån 4 % och från och med år 2007 på motsvarande sätt 5 %. Ett belopp motsvarande en procentenhet skall tilldelas den medlemsstat där motsvarande belopp har genererats. De återstående

beloppen skall fördelas mellan medlemsstaterna utifrån följande kriterier:

- Jordbruksareal
- Sysselsättning inom jordbruket
- Bruttonationalprodukt (BNP) per capita i köpkraft.

Ovannämnda belopp skall användas som kompletterande gemenskapsstöd för åtgärder inom program för landsbygdsutveckling, finansierade genom Europeiska garantifonden för jordbruket.

Varje medlemsstat skall emellertid erhålla minst 80 % av de totala belopp som moduleringen har genererat i den medlemsstaten.

1.3.2.3 Systemet för rådgivning till jordbrukare

Förordningen om gårdsstöd innehåller bestämmelser om rådgivning till jordbrukare.

Medlemsstaterna skall senast 1.1.2007 upprätta ett system för rådgivning till jordbrukare angående markskötsel och jordbruksdrift. Systemet skall skötas av en eller flera utvalda myndigheter eller privata organ. Rådgivningssystemet skall ha till uppgift att öka jordbrukarnas kunskap om sådana funktioner på gårdsbruksenheten som berörs av krav som anknyter till bl.a. miljö, livsmedelssäkerhet, djurens hälsa och djurskydd. Rådgivningstjänsterna skall åtminstone omfatta de lagstadgade verksamhetskraven samt kraven på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden. Anslutning till rådgivningssystemet är i det inledande skedet frivillig för jordbrukarna. Medlemsstaten kan i sitt landsbygdsprogram inkludera ett stödsystem där man stöder jordbrukarnas deltagande i systemet.

I den ovan nämnda lagen om gårdsstöd föreslås att systemet med rådgivning till jordbrukare från början av år 2007 införs i riket. I landskapet utarbetas för närvarande ett motsvarande system.

1.3.3 EU:s nya programperiod

Europeiska rådet har för perioden 2007-2013 fastställt övergripande mål för landsbygdsutvecklingspolitiken. Med EU:s strategiska riktlinjer som grund bör varje medlemsstat utforma sin egen strategi, som skall ligga till grund för det nationella

programmet. Varje medlemsstat skall skicka in en nationell strategisk plan, som även skall innehålla nationella och regionala prioriteringar. Medlemsstaten skall sedan skicka in antingen ett samlat program för hela landet eller ett program för varje region. Kommissionen har också beslutat om minimifinansieringen (inom parentes i punkterna 1-4 nedan).

Programmet är indelat i följande axlar (mål för landsbygdspolitiken):

11

- 1) att förbättra konkurrenskraften inom jord- och skogsbruket (minst 10 % av EU:s delfinansiering)
- 2) att förbättra miljön och landsbygden (minst 25 % av EU:s delfinansiering)
- 3) livskvalitet och diversifierad ekonomi på landsbygden (minst 10 % av EU:s delfinansiering)
- 4) Leader (minst 5 % av EU:s delfinansiering)

Inom varje tematisk inriktning kommer ett brett utbud av åtgärder att kunna användas som "byggklossar".

För axel 1, konkurrenskraft inom jord- och skogsbruket, bör omstruktureringsstrategin bygga på åtgärder som avser humant kapital, fysiskt kapital och kvalitetsaspekter.

För axel 2, förbättring av miljön och landsbygden, är åtgärder för ett miljövänligt jordbruk ett obligatoriskt inslag. Reformen av områdeskriterierna för LFA-stödet har skjutits fram till år 2010.

För stödmottagarnas del är det ett generellt krav för åtgärder under axel 2 att kraven i EU:s lagstiftning och den nationella jord- och skogsbrukslagstiftningen som definieras i programmet uppfylls.

För axel 3, landsbygdsutveckling i vidare bemärkelse, sker genomförandet bäst utifrån lokala utvecklingsstrategier på subregional nivå, dvs. strategier som antingen konkretiseras i ett nära samarbete mellan nationella, regionala och lokala myndigheter eller som utarbetas och genomförs i ett "nerifrån och upp"-perspektiv av Leadertyp (vilket innebär att man gör ett urval bland lokala utvecklingsplaner som utarbetats av LAG-grupper, dvs. lokala aktionsgrupper som består av ett partnerskap mellan aktörer

inom offentlig och privat sektor). Ett sektorövergripande genomförande av vissa åtgärder under axel 3 är fortfarande möjligt.

Programmen bör innehålla en Leaderdimension som kan ingå i alla ovannämnda axlar. Medlemsstaterna kan bevilja stöd för landsbygdsutveckling i enlighet med förordningen om landsbygdsutveckling även om inget EU-stöd beviljas. Med tanke på de ekonomiska effekterna av sådana stöd, och för att se till att det dels finns en koppling till åtgärder som berättigar till EU-stöd, dels att rutinerna förenklas, har särskilda regler för statliga stöd införts. Medlemsstaterna kan få tillstånd att bevilja statliga stöd i syfte att bidra till finansieringen av sådana åtgärder för vilka EU-stöd beviljas. Kommissionen skall informeras om beviljandet av statligt stöd. Motsvarande bestämmelser gäller under pågående programperiod på basen av artikel 51 i rådets förordning om stöd för landsbygdsutveckling (EG) nr 1257/1999. Dessa bestämmelser är centrala för arbetsgruppens bedömning av behörighetsfördelningen gällande tilläggsdelen till miljöstödet och LFA-stödet.

1.3.3.1 Miljöstödet och tilläggsdelen till jordbrukets miljöstöd

Miljöstödet har sedan förra programperioden 1995-1999 varit en av EU:s centrala landsbygdsåtgärder. Stöden för ett miljövänligt jordbruk fortsätter under den nya programperioden att spela en framträdande roll för en hållbar utveckling på landsbygden och för att tillmötesgå samhällets ökande behov av tjänster på miljöområdet. Stöden bör dessutom uppmuntra jordbrukarna att arbeta för samhället som helhet genom att de börjar eller fortsätter med sådana produktionsmetoder som är förenliga med skydd och förbättringar av miljön, landskapet, naturresurserna, marken samt den biologiska mångfalden. Stöden för miljövänligt jordbruk och för djurskydd får endast avse sådana åtaganden som går längre än gällande normer (tvärvillkoren) eller längre än andra normer i den nationella lagstiftningen.

Miljöstödet syftar till att minska belastningen på miljön och säkra dess mångfald samt kompensera utgifter och inkomstbortfall orsakade av åtgärder som utgör villkor för

stödet. Miljöstöd betalas enligt odlingsareal eller djurenhet. Åtagandena skall gälla i 5 år. Om det är nödvändigt och väl motiverat kan en längre period fastställas för vissa typer av åtaganden, i enlighet med ett skilt förfarande.

Under pågående programperiod ha riket och Åland sina egna landsbygdsprogram, i vilka miljöstödet ingår. Miljöstöden inom programmen är rätt olika på grund av olika behov. Skillnaderna mellan rikets och landskapets åtgärder rörande biodiversitet och mångfald är betydande, och till skillnad från landskapet hade riket före år 2005 inget stöd för ekologisk husdjursproduktion. Gemensamt är att jordbrukaren bör vidta vissa basåtgärder, såsom miljöplanering och uppföljning av odlingen, basgödsling av åkerväxter, växtskydd, åtgärder beträffande dikesrenar och skyddsremsor och bevarande av naturens mångfald och av landskapet. Dessutom skall jordbrukaren förbinda sig att under en femårsperiod vidta en eller flera tilläggsåtgärder.

Den praktiska utbetalningen av miljöstödet handhades åren 1995-1999 av rikets myndigheter och skedde via rikets system efter betalningstillstånd från Åland. Jordoch skogsbruksministeriet debiterade landskapet den nationella andelen i efterskott.

Däremot betalade Åland själv miljöstödets specialstöd, som tillsammans med basstödet utgör det totala stödet, och debiterade jord- och skogsbruksministeriet EUandelen i efterskott.

Tilläggsdelen till jordbrukets miljöstöd har sin bakgrund i artikel 141 i Finlands anslutningsakt. Enligt anslutningsakten får kommissionen, om anslutningen ger upphov till allvarliga svårigheter som kvarstår sedan möjligheterna enligt artiklarna 138-140 och 142 samt andra åtgärder enligt befintliga gemenskapsregler har utnyttjats fullt ut, tillåta att Finland lämnar producentstöd på nationell nivå för att underlätta jordbrukarnas integration i den gemensamma jordbrukspolitik. Kommissionen tillät (beslut 97/428/EG 30.6.1996, punkt 2 e, samt 2000/167/EG och 2000/364/EG) Finland att betala nationellt stöd för växtodling. Detta stöd betalades åt jordbrukarna under perioden 1997-2003 efter att Finland under de första åren som EU-medlem hade betalat ett s.k. övergångsstöd. Syftet med växtodlingsstödet var att få en hög grad av utnyttjande av miljöåtgärder inom jordbruket. För att få stöd måste jordbrukaren

uppfylla miljöstödet villkor. Stödet betalades åt samma grödor som var berättigade till EU:s stöd för åkergrödor (ej träda) samt till en del andra grödor. Summan av gröda per hektar var den samma i hela riket. Stödet administrerades av riket, dock utan att någon egentlig behörighetsprövning skett. Det reglerades genom lagen om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen (1059/1994 och 1559/2001). Årligen gavs statsrådets beslut enligt vilket sökanden måste uppfylla miljövillkoren i riket respektive landskapet Åland. Stödet finansierades ur rikets budget ur anslag för nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodling. År 1997 betalades ca 20 miljoner euro (120 miljoner mark). På Åland fanns det år 1997 558 stödtagare och stödsumman var 0,269 miljoner euro (1,6 miljoner mark). Följande år fanns ett tjugotal fler stödtagare och stödsumman hade fördubblats till 0,505 miljoner euro (3,0 miljoner mark). År 2003 var stödsumman 1,302 miljoner euro (bilaga 4).

Den gamla stödformen ersattes med ett nytt system år 2004. Detta skedde i samband med en anhållan om förlängning av artikel 141. Finlands anmälan till kommissionen gjordes 6.11.2003. I anmälan hänvisades som rättslig grund till artikel 87 i EG13 fördraget, artikel 51.4 i rådets förordning (EG) nr 1257/1999 och punkt 5.3.5. i gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till jordbrukssektorn (bilaga 5).

Syftet med den nationella tilläggsdelen var att säkra en hög grad av deltagande i miljöåtgärder även i framtiden. Systemet ändrades så att i stället för att fastställa den nationella tilläggsdelen i euro per hektar för olika grödor, fastställdes den från och med 2004 som en procentandel av beloppet av kostnader och inkomstbortfall. För tydlighetens skull föreslogs kommissionens beslut dock bli formulerat så, att tilläggsdelen fastställs som en procentandel av det belopp av miljöstödet för jordbruk som betalas för respektive stödberättigande gröda med hänsyn till gårdens årliga åkeranvändningsstruktur. Tilläggsdelen betalas också ut på Åland till odlare som ingått en förbindelse om miljöstöd med Ålands landskapsregering. Eftersom det åländska miljöstödet skiljer sig från det fastländska, både beträffande åtgärder och stödnivåer, betalas stödet på Åland ut enligt ett högsta eurobelopp som fastställts i statsrådets förordning om den nationella tilläggsdelen. Det högsta beloppet är beroende av om den

åländske odlaren valt tilläggsåtgärder och i så fall vilka.

Enligt kommissionens beslut 16.3.2004 (2004/C 98/02) tilläts Finland att bevilja ett extra stimulansbidrag för åtaganden om miljöåtgärder inom vegetabilieproduktionen som varar fem år och som uppfyller de villkor som anges i rådets förordning (EG) nr 1257/1999 och kommissionens förordning (EG) nr 445/2002 och i det finska programmet för landsbygdsutveckling, som godkänts av kommissionen. Åtagandena skall göras före 31.12.2007.

Det genomsnittliga totala stimulansbidrag som beviljas per hektar, inbegripet det stimulansbidrag på upp till 20 % som anges i rikets horisontella program för landsbygdsutveckling, skall vara begränsat till 100 % av extra kostnader och inkomstbortfall till följd av åtaganden under det berörda året och får i inget fall överskrida 130 % av dessa kostnader och inkomstbortfall för någon växtgrupp för vilken stöd ges, inbegripet eventuella samfinansierade stimulansåtgärder.

Finland skall lägga fram en årlig rapport med utförliga beräkningar som visar att dessa gränser har iakttagits. Finland skall utan dröjsmål återvinna alla belopp som överskrider dessa gränser.

Stödnivån för det stimulansbidrag som avses ovan beror på typen av gröda och fastställs till en viss procentsats beroende av det miljöbasstöd som jordbrukaren får. Stimulansbidraget per hektar får i inget fall överstiga de stödbelopp per hektar som betalats 2003.

Dessutom beslöt kommissionen att det högsta tillåtna stödbeloppet skall vara 60 miljoner euro 2004 och 55 miljoner euro under följande år. Det högsta stödbeloppet på 55 miljoner euro och det högsta extra stimulansbidraget per hektar, skall ses över av kommissionen på Finlands begäran om kommissionen anser att en sådan översyn är motiverad på grund av ändringar i inkomstbortfall och extra kostnader till följd av miljöåtaganden som görs av finska jordbrukare.

För landskapet Åland är beloppet av den nationella tilläggsdelen (euro/ha) för varje produkt detsamma som i fasta Finland. Landskapet har under innevarande period (2000-2006) utöver det EU-delfinansierade stödet också med enbart nationell

finansiering betalt stöd utöver EU:s maximala nivåer för delfinansiering för vissa grödor (bilaga till landsbygdsförordningen (EG) nr 1257/1999). I inget fall har dock stimulansnivån överstigit 20 % vilket är fallet för tilläggsdelen till jordbrukets miljöstöd.

14

1.3.3.2 Tilläggsdelen till stödet för mindre gynnade områden

Stöd till mindre gynnade områden bidrar till att mark fortsätter att brukas som jordbruksmark, till att landsbygden bevaras och hållbara produktionsmetoder bibehålls och utvecklas. Stödet avser att förbättra jordbrukets lönsamhet och säkra produktionens kontinuitet i områden med sämre produktionsförutsättningar. Finland kategoriseras för pågående period i sin helhet som ett sådant område och under programperioden 2000-2006 har kompensationsbidrag som grundar sig på åkerareal kunnat utbetalas i hela landet.

Under förra programperioden 1995-1999 ansågs LFA-stödet mot bakgrund av Uronengruppens utredning höra till rikets behörighet på grund av att den ansågs som inkomststödsinstrument. Efter förhandlingar beslöt riket och landskapet att överföra behörigheten till landskapet våren 2000. Åland inkluderade LFA-stödet i sitt landsbygdsprogram. Riket betalade hälften av den nationella andelen av kostnader år 2000. LFA-stödet sköts under pågående period via utbetalningsstället på samma sätt som miljöstödet.

LFA-stödets maximibelopp har varit 200 euro/hektar. I samband med reformen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik sommaren 2003 kom medlemsstaterna överens att höja maximibeloppet till 250 euro/hektar (förordningen om gårdsstöd). Samtidigt ändrade man också de procentuella maximibeloppen som kan betalas på olika områden i landet.

Finland anhöll år 2004 att få betala förhöjningen som ett nationellt tillägg till LFA-stödet eftersom Finland inte hade EU-delfinansierade anslag att disponera för ändamålet. Förhöjningen var nödvändig för att lindra effekterna av de omställningar

som CAP-reformen och ändringarna i de nationella stöden medför. Samma krav avseende minsta åkerareal, minst femåriga odlingsförbindelser och iakttagande av god jordbrukarsed gäller både för den nationella tilläggsdelen och själva LFA (bilaga 6).

Finlands anmälan inkluderade också landskapet Åland. EU godkände Finlands anmälan den 16.3.2005. Tillägget betalas första gången år 2005. Stödet finansieras ur rikets budget ur anslag för nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen.

Uppskattningsvis kommer man att betala 120 miljoner euro år 2005. Landskapet Ålands andel är uppskattningsvis 1.060 miljoner euro.

Betalningen ur nationella medel har varit möjlig på basen av bestämmelserna i rådets förordning (EG) nr 1257/1999 artikel 51.3. Motsvarande bestämmelse ingår i artikel 88.3 i rådets förordning om landsbygdsutveckling (bilaga 7).

1.3.3.3 Utbetalningsstället

År 2000 ordnades frågan om utbetalningsstället. I Finland finns ett utbetalningsställe beträffande stöd. Till utbetalningsstället hör verkställighetslinjen vid jord- och skogsbruksministeriets jordbruksavdelning samt de delar av jord- och skogsbruksministeriets enhet för intern revision och ministeriets informationstjänstcentral som är relevanta för styrnings- och stödfondens stödverksamhet. Utbetalningsstället svarar för verkställighet och övervakning av de stödsystem som finansieras med hjälp av garantisektionen vid Europeiska utvecklingsoch garantifonden för jordbruket och sköter utbetalningen åt stöntagarna. Innan det godkänner utbetalningar kontrollerar utbetalningsstället att ifrågavarande utgifter är berättigade till stöd och att gemenskapsrätten har iakttagits. Utbetalningsställets

15

övervakningsuppgifter och behandlingen av ansökningar kan överföras till andra myndigheter, såsom kommuner samt arbetskrafts- och näringscentraler i riket (bilaga 8).

EU-kommissionen ville begränsa antalet och grundandet av nya utbetalningsställen.

Därför beslöt man genom en överenskommelseförordning att rikets utbetalningsställe

samtidigt också fungerar som Ålands utbetalningsställe (bilaga 9). Ytterligare kom jord- och skogsbruksministeriet och Ålands landskapsregering genom avtal (bilaga 10) överens om att landskapsregeringen sköter en del av de uppgifter (bl.a. betalningar) som hör till utbetalningsstället.

16

2 UTREDNING OCH FÖRSLAG

2.1 Det övergripande behörighets- och finansieringsansvaret

Arbetsgruppen har arbetat med två modeller för kompetensfördelningen mellan riket och landskapet. De två arbetsmodellerna är:

1) uppdelning på basen av rättsakter, det vill säga att landskapet respektive riket har ansvar för alla åtgärder respektive stödformer som ingår i en viss rättsakt (förordningarna om landsbygdsutveckling respektive gårdsstöd)

2) genomgång av de enskilda åtgärderna i förordningen om landsbygdsutveckling och förordningen om gårdsstöd för att kategorisera åtgärder/stöd och punktvis avgöra vilkendera parten som är behörig

1) Den första modellen innebär att tolkningen av behörighetsfördelningen utgår från EU-rättsakternas huvudsakliga innehåll och därmed också från kommande förändringar i dessa. Med hjälp av denna tolkning kan parterna minimera behovet av en kontinuerlig omprövning av behörighetsfördelningen på detaljnivå. Denna modell innebär dock också att kommande förändringar i EU:s stödpolitik som förändrar stödsystemets betoning eller struktur i praktiken kan leda till en överföring av behörighet och tillhörande finansieringsansvar från den ena parten till den andra. I enlighet med detta skulle riket och landskapet godkänna att en åtgärd som av EU definieras som en landsbygdsåtgärd tillhör landskapets behörighet.

Arbetsgruppen har konstaterat att en fullständig uppdelning på rättsaktsnivå är svår att uppnå. Arbetsgruppen anser det ändå vara enklare och mera ändamålsenligt att vid

tolkning av behörighetsfördelningen i första hand utgå från EU:s rättsakter och inte från en fördelning baserad på enskilda åtgärder. Samtidigt har konstaterats att en mekanism för hantering av betydande finansiella konsekvenser av ovan nämnda förändringar på EU-nivå kan vara nödvändig.

Utgifterna för självstyrelsen täcks enligt 45-47 § i självstyrelselagen genom att landskapet årligen av statsmedel tillförs ett belopp som fastställs vid en särskild avräkning. Beloppet fastställs så att de i statsbokslutet redovisade inkomsterna minus statslån multipliceras med 0,45 % (avräkningsgrunden). Avräkningsgrunden skall ändras om grunderna för statsbokslutet genomgår förändringar som väsentligt inverkar på avräkningsbeloppets storlek. Avräkningsgrunden och dess ändringsmekanism är inte avsedd att kompensera de överföringar av kostnader som förorsakas av ändringar i stödsystemet, då dessa förändringar inte direkt har sin grund i någon egentlig överföring av behörighet mellan landskapet och riket.

2) Den andra modellen går ut på att parterna också i framtiden i detalj går igenom varje ny eller förändrad stödform för att punktvis fördela behörigheten. Arbetsgruppen har utgått från de definitioner som finns i självstyrelselagen. Enligt självstyrelselagen 27 § 15 punkten har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om priset på lantbruks- och fiskeriprodukter samt främjande av export av lantbruksprodukter. Enligt

17

självstyrelselagen 18 § 10 och 15 punkten har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om natur- och miljövård samt jord- och skogsbruk (styrning av lantbruksproduktionen). Självstyrelselagen har hittills tillämpats så att marknads- och inkomstären (produktionsstöd) ansetts falla inom rikets behörighet och miljö- och strukturären (strukturstöd) inom landskapets.

Arbetsgruppen har artikelvis gått igenom EU:s utkast till förordning om landsbygdsutveckling (nr 11495/2004, sedermera rådets förordning (EG) nr 1698/2005) och delat in punkterna i följande kategorier:

(i) *Marknads- och inkomstären (eller produktionsstöd)*; Stöd och insatser som har till syfte att upprätthålla jordbruksproduktionen samt

ersätta lantbrukaren för sänkta inkomster till följd av prisförändringar inom jordbruksproduktionen till följd av politiska beslut eller andra av jordbrukaren opåverkbara förändringar på marknaden.

Presumtionen är att riket har behörigheten i dessa ärenden.

(ii) *Miljö- och strukturärenden (eller strukturstöd)*; Stöd och insatser som har till syfte att utveckla lantbruksproduktionen och landsbygden miljömässigt, ekonomiskt och socialt.

Presumtionen är att landskapet har behörigheten i dessa ärenden.

De flesta åtgärderna inom avdelning IV i förordningen om landsbygdsutveckling befanns vara miljö- eller strukturärenden (se tabell över kategorisering i bilaga 11).

Några ärenden befanns höra till rikets behörighet, såsom förtidspension för jordbrukare. Pensionsfrågor hör till rikets behörighet, förutom i fråga om grundskolläraernas och landskapsförvaltningens anställdas och förtroendevaldas pensioner (29 § 3 punkten och 18 § 2a punkten i självstyrelselagen).

Landskapet Åland är enligt självstyrelselagen till stora delar ansvarigt för den politik som syftar till utveckling av landsbygden, och samma bedömning gjordes av den s.k. Uronen-gruppen år 1994.

Eftersom det visat sig att självstyrelselagens bestämmelser om behörighetsfördelningen i lantbruksfrågor som sådana inte direkt kan tillämpas på de nuvarande stödformerna har arbetsgruppen övervägt om ovan nämnda definitioner i självstyrelselagen kunde ersättas med t.ex. produktionsärenden och strukturärenden. Arbetsgruppen ser det inte som någon lösning att i självstyrelselagen ta in en direkt hänvisning till förordningarna om landsbygdsutveckling respektive gårdsstöd. Mot bakgrund av sitt mandat har gruppen trots allt inte gjort förslag till ändring av självstyrelselagen men anser att självstyrelselagens bestämmelser om behörighetsfördelning beträffande landsbygds- och jordbruksärenden bör ses över i ett annat sammanhang.

I enlighet med ovanstående anser arbetsgruppen att sådana åtgärder som regleras av EU:s förordning om

landsbygdsutveckling i huvudsak skall anses tillhöra landskapets lagstiftningsbehörighet, med undantag av vissa områden som enligt andra grunder i självstyrelselagen kan hänföras till rikets lagstiftningsbehörighet (t.ex. förtidspension för jordbrukare);

18

sådana åtgärder som regleras av EU:s förordning om gårdsstöd i huvudsak skall anses höra till rikets lagstiftningsbehörighet, med undantag av vissa områden som enligt självstyrelselagen hör till landskapets lagstiftningsbehörighet (t.ex. rådgivning till jordbrukare).

Trots möjligheten till ovanstående nytolkning av lagens bestämmelser om behörighet kvarstår grunden till problemet, dvs. att behörighetsfördelningen enligt formuleringen i självstyrelselagen som sådan inte är direkt tillämplig på de befintliga stödformerna.

2.2 Behörighets- och finansieringsansvaret gällande tilläggsdelen till

jordbrukets miljöstöd och tilläggsdelen till stödet för mindre gynnade

områden (LFA)

Arbetsgruppen har konstaterat att landskapsregeringen anser att miljöstödet tilläggsdel tillhör landskapets behörighet eftersom staten har motiverat tilläggsdelen med att tillägget skall stimulera tecknandet av (ordinarie) miljöstödsförbindelser, och villkoren för tillägget är desamma som för det ordinarie miljöstödet. I riket har tilläggsdelen till miljöstödet i förberedelseskedet betecknats som ett inkomststöd som ersätter det tidigare inkomststödet (det nationella växtodlingsstödet).

Medlemstaten har enligt artikel 88.3 och 88.4 i förordningen om landsbygdsutveckling rätt att betala statligt stöd utöver de belopp som betalas för det ordinarie miljö- och LFA-stödet. Detta förutsätter emellertid tillstånd av EU-kommissionen. Arbetsgruppen anser att

ibrukttagandet av statligt stöd i form av tilläggsdel för miljö- och LFAstödet tillhör Ålands behörighet. Ärendet förutsätter emellertid EUkommissionens

tillstånd.

Arbetsgruppen föreslår

att Åland administrerar och finansierar tilläggsdelen till miljöstödet och

till LFA till åländska jordbrukare efter år 2006 samt

att Ålands andel av de totala betalningsbefogenheterna för miljöstödet

nationella tilläggsdel (55 miljoner euro per år) skall utgöra samma

belopp som betalas ut år 2006 (ca 1,04 miljoner euro år 2005)

2.3 Behörighetsansvaret gällande tvärvillkor

Arbetsgruppen har i sitt arbete inte funnit några betydande oklarheter beträffande

behörigheten för tvärvillkor. Tvärvillkoren hör till stor del till landskapets

lagstiftningsbehörighet. Behörigheten för tvärvillkor följer självstyrelselagens

fördelning av lagstiftningsbehörighet mellan landskapet och riket. Enligt 18 § 10 och

17 punkten i självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörigheten för bl.a. naturoch

miljövård samt djurskydd och veterinärväsendet. Riket har dock enligt 27 § 29-33

punkten i självstyrelselagen behörigheten för smittsamma sjukdomar hos människor

och husdjur, för mediciner och produkter av läkemedelstyp, för förbud mot införande

av djur och djurprodukter samt för förebyggande av införsel av växtförstörare till

19

landet. Därmed har riket behörigheten bl.a. ifråga om märkning och registrering av

djur samt hormoner och smittsamma sjukdomar. I regeringens proposition (RP

17/2005 rd) till lagen om verkställighet av systemet med samlat gårdsstöd (557/2005)

konstateras också att en del av de lagstadgade verksamhetskraven för tvärvillkorens

vidkommande omfattas av Ålands beslutanderätt. I praktiken åligger det landskapet att

sköta förvaltningen av de allra flesta tvärvillkoren även på områden där riket har

lagstiftningsbehörigheten och därmed också tillsynen för tvärvillkor gentemot

gårdsstödet.

Arbetsgruppen konstaterar att eventuella nya tvärvillkor skall granskas mot

bakgrunden av självstyrelselagens bestämmelser. Ifall självstyrelselagen inte kan

tillämpas på dylika nya tvärvillkor skall rikets och landskapets berörda myndigheter gemensamt granska dessa och besluta om behörighetsfrågan.

2.4 Förfarandet för precisering av landskapets andel av den totalsumma

som Europeiska kommissionen har godkänt för Finlands del

När det gäller preciseringar av landskapets andel av Finlands anslag är det fråga om två olika anslagsposter; anslag för landsbygdsåtgärder och anslag på grund av moduleringen.

2.4.1 Anslag för landsbygdsåtgärder

Europeiska kommissionen fastställer den totala summa som Finland kan använda för landsbygdsåtgärder (bl.a. miljöstöd, LFA-stöd, strukturstöd) och fördelningen är en nationell angelägenhet. För tillfället får Finland i genomsnitt 350 miljoner euro per år för alla horisontella och regionala landsbygdsåtgärder (bl.a. LFA, miljöstödet, landsbygdens regionala utvecklingsprogram, mål 1-program samt Leader-program).

Av detta årliga genomsnitt har 314,2 miljoner euro anknytning till sådana åtgärder som också tillämpas på Åland. Dessa har varit åtgärder som delfinansierats av garantidelen i jordbruksfonden. I december 2005 godkände medlemsstaterna Storbritanniens förslag som enligt preliminära uppgifter för Finlands del innebär en minskning om ca 70 miljoner euro per år. Kommissionen skall lägga fram grunden för fördelning av en del av dessa EU-medel, och den slutliga fördelningen förväntas vara klar först sent på våren 2006.

Fördelningen mellan riket och landskapet har hittills avgjorts periodvis in casu som en förhandlings- och budgetfråga. Under pågående period har Ålands andel definierats i förhållande till antalet gårdar. Ålands andel var år 1999 0,98 %, vilket betydde totalt 21,495 miljoner euro och i genomsnitt 3,070 miljoner euro per år. Ålands andel har under åren sjunkit på grund av minskade behov och är för tillfället 21,322 miljoner euro (3,05 miljoner euro per år). Detta utgör 0,97 % av den totalsumma som delfinansieras av garantisektionen vid jordbruksfonden (se tabellen nedan).

För den nya perioden är det inte mera ändamålsenligt att definiera fördelningen enligt gårdsantalet, eftersom det nya anslaget (och nya programmet) innehåller sådana åtgärder som inte har tillämpats på Åland och som inte är bundet till antalet gårdar. Arbetsgruppen har beaktat helhetssituationen under nuvarande och kommande period och anser att det är befogat att fördelningen av nya anslag ses i samma proportion som

20
under pågående period utgående från samtliga landsbygdsanslag. Fördelningsidén skildras i följande tabell:

Finland

totalt Åland totalt

Ålands

andel

Finland

totalt Åland

Nuvarande period milj.euro milj.euro % euro/år euro/år

"Garantifonden" 2199,3 21,3 0,97 314,2 3,05

Mål 1-program 198,0 28,3

LEADER-program 55,0 7,9

Totalt 2 452,3 21,3 0,87 350,3 3,05

Nya perioden,

uppskattning 1 952 17,0 0,87 279 2,42

Förändring % -21 -21 -21 -21

Förändring MEUR -500 -4,3 -72 -0,63

Arbetsgruppen föreslår att

landskapets andel av Finlands totalsumma under den nya

programperioden definieras på basen av landskapets andel under den

nuvarande perioden.

Under pågående period är Ålands andel 0,87 % av EU:s totala anslag för landsbygdsåtgärder i Finland.

2.4.2 Moduleringsanslag

Enligt de preliminära uppgifter som finns till förfogande i början av oktober 2005

betalas det ca 2,5 miljoner euro CAP-stöd till de åländska jordbrukarna år 2005. Summan skärs ner med 3 % (0,076 miljoner euro). Alla de gårdar vars stödsumma är under 5000 euro får tillbaka den nedskurna summan i sin helhet. De gårdar, vars stödsumma är över 5000 euro får tillbaka den summan som har skurits ner av den första 5000 euro. Återbäringen betalas följande år. De får alltså tillbaka 150 euro/gård år 2006. Summan som på detta sätt returneras till gårdarna är enligt preliminära uppgifter 0,050 miljoner euro. Resten av de åländska nedskärningarna (0,025 miljoner euro) går till EU:s gemensamma kassa för att disponeras för landsbygdsåtgärder. På EU-nivå har man uppskattat att det år 2005 bildas en summa på 655 miljoner euro av de nedskärningar som kvarstår efter "återbäringarna", och år 2006 en summa på 700-800 miljoner euro. Summan stiger därefter ytterligare. Av den totala summan skall först 33 % år 2005, 25 % år 2006 och 20 % år 2007 och därefter disponeras direkt till medlemsstaten. Dessutom skall alla få åtminstone 80 % (Tyskland 90 %) av den nedskurna summan. Resten fördelas mellan medlemsstaterna utgående från följande kriterier: jordbruksareal, sysselsättning inom jordbruket och bruttonationalprodukten per capita i köpkraft. I Finland har man uppskattat att vår andel kommer att vara 1,8 % av summan som delas på objektiva kriterier. Finlands totala summa uppskattas bli 9,9 miljoner euro år 2005 och 10,7 miljoner euro år 2006 och 16,6 miljoner euro därefter.

Då det har visat sig ytterst svårt att definiera Ålands andel utifrån samma kriterier som EU tillämpar vid fördelning av dessa moduleringsanslag föreslår arbetsgruppen att

21

landskapet Ålands andel av moduleringsmedlen skall motsvara

landskapets andel av den summa som medlemsstaten Finland genererat till EU:s totala belopp.

Enligt uppgifterna för år 2005 är andelen 0,39 %.

2.5 Förfarande beträffande underhandlingar mellan Finland och Europeiska kommissionen i fråga om det nationella stödet och nya

stödsystem

Enligt självstyrelselagen 59a § har landskapsregeringen rätt att delta i beredningen vid statsrådet av Finlands ställningstaganden till beslut som fattas inom Europeiska unionen, om beslutanderätten annars enligt självstyrelselagen hör till landskapets behörighet eller om saken på något annat sätt kan ha särskild betydelse för landskapet. Ifall landskapet och riket har olika ståndpunkter i en fråga som enligt självstyrelselagen hör till landskapets behörighet skall landskapets ståndpunkt på landskapsregeringens begäran delges när Finlands ställningstaganden presenteras vid EU:s institutioner.

Om det beslut som skall fattas inom EU helt eller delvis gäller tillämpning av EU:s gemensamma politik på Åland, formulerar landskapsregeringen innehållet i Finlands ställningstagande till den del saken enligt självstyrelselagen annars skulle höra till landskapets behörighet.

Landskapsregeringen har enligt självstyrelselagen 59b § rätt att stå i kontakt med EUkommissionen i ärenden som hör till landskapets behörighet och som gäller verkställighet i landskapet av beslut som har fattats inom Europeiska unionen.

Trots det ovanstående har landskapet inte en självständig talerätt i EU:s institutioner och det ovanstående begränsar inte statsrådets rätt att representera Finland vid EU:s institutioner. Arbetsgruppen anser att 59b § i självstyrelselagen ger en tillräcklig juridisk grund för landskapsregeringen att formulera Finlands ställningstaganden i stödfrågor till den del de berör frågor som tillhör landskapets behörighetssfär.

Arbetsgruppen rekommenderar att jord- och skogsbruksministeriet och landskapsregeringen utan dröjsmål behandlar behörighetsproblematiken när ändringar i stödsystem eller helt nya stödformer börjar beredas, och påpekar att självstyrelselagens 9a kap. därvid skall iakttas. Ansvar för bevakningen av behörighetsfrågor ligger hos både ministeriet och landskapsregeringen. Arbetet med behörighetsfrågor bör ges en permanent och kontinuerlig form.

Arbetsgruppen föreslår att

ett permanent samarbetsorgan inrättas för tillämpningen av självstyrelselagens behörighetsfördelning i jordbruks- och landsbygdsfrågor.

22

2.6 Behörighets- och finansieringsansvaret för övriga jordbruksstöd

På basen av artikel i 141 i Finlands anslutningsfördrag kan kommissionen ge Finland tillstånd att bevilja nationella stöd med hjälp av vilka man säkerställer förutsättningarna för bedrivande av jordbruk i A- och B-regionerna. Kommissionen har inte fastställt någon tidpunkt för när 141-stödet skall upphöra, utan fortsättningen beror på det finska jordbrukets integrationsutveckling, vilket granskas periodvis. Det centrala innehållet i lösningen som grundar sig på artikel 141 är det följande:

- fortsatt inkomststöd åren 2004-2007;
- investeringsstöden och startstödet för unga jordbrukare höjs;
- en nationell tilläggsdel till miljöstödet och till kompensationsbidraget.

När ramarna för det nationella stödet omförhandlas kan stödsystemets struktur förändras, vilket kan leda till att det blir nödvändigt med en granskning av behörigheten för de nya stödformerna.

Därför anser arbetsgruppen att

behörighetsfördelningen gällande 141-lösningen följer den allmänna fördelningen; inkomstårenden är rikets behörighet och strukturärenden landskapets behörighet.

2.7 Lösning av frågan gällande förvaltning

2.7.1 Utbetalningsstället och förvaltningsmyndigheten

Under den kommande programperioden introduceras i enlighet med landsbygdsutvecklingsförordningen en ny modell med a) ett utbetalningsställe som tidigare och b) en förvaltningsmyndighet.

Under innevarande period finns en jordbruksfond med två olika avdelningar, garantiavdelningen och utvecklingsavdelningen. Den nya programperioden

introducerar också två nya fonder, stödfonden och fonden för utveckling av landsbygden. Reglerna för utbetalningsstället gäller båda fonderna. Varje medlemsstat skall begränsa antalet utbetalningsställen till minsta möjliga antal med beaktande av landets konstitutionella bestämmelser och institutionella struktur.

Förvaltningsmyndigheten är till för att administrera landsbygdsutvecklingsprogram. Förvaltningsmyndighetens uppgifter beskrivs i förordningen om landsbygdsutveckling artikel 75, enligt vilken förvaltningsmyndigheten ansvarar för programmets förvaltning och genomförande. Förvaltningsmyndigheten skall bl.a. övervaka urvalet av insatser som skall finansieras, se till att stödmottagare får tillräcklig information, ansvara för utvärdering och årsrapportering och leda den övervakningskommitté som skall tillsättas för varje program. Om uppgifter delegeras till annan part har förvaltningsmyndigheten likväl ansvaret för dessa uppgifter.

Landskapet Åland har ett eget landsbygdsutvecklingsprogram som är skilt från rikets. Följaktligen bör landskapet ha sin egen förvaltningsmyndighet. Mellan utbetalningsstället och förvaltningsmyndigheten kommer dock att finnas ett flertal uppgifter som förutsätter nära samarbete. Dessutom har medlemsstaten enligt artikel 23

74 ansvaret för tillsättande, förvaltning och kontroll av systemens funktion i förhållande till EU-kommissionen.

Landskapsregeringen har ansvaret för verkställigheten av medlemsstatens skyldigheter enligt artikel 74 i de fall där landskapet enligt självstyrelselagen har lagstiftningsbehörigheten.

Från och med 2007 kommer jord- och skogsbruksministeriets verkställighetsuppgifter att skötas av ett under bildning varande landsbygdsverk som underställs ministeriet. I skrivande stund är omfattningen av de uppgifter som skall allokeras till landsbygdsverket okänd, men som utgångspunkt kan tas de uppgifter som jordbruksavdelningens verkställighetslinje sköter i skrivande stund.

Arbetsgruppen konstaterar att systemet för administration som använts under perioden 2000-2006 fungerat tillfredsställande.

Arbetsgruppen föreslår att

En skild arbetsgrupp tillsätts för att utarbeta ett system för administration av stöd ur landsbygdsfonden (EJFLU) som inom ramen för kommande EU-reglering iakttar nuvarande principer och svarar mot de praktiska krav som administrationen av landsbygdsutvecklingsprogrammet ställer.

2.7.2 Landsbygdsnätverk

Enligt artikel 68 i landsbygdsutvecklingsförordningen skall varje medlemsstat inrätta ett nationellt landsbygdsnätverk i vilket de organisationer och förvaltningar som är involverade i landsbygdsutvecklingen skall samlas. Landsbygdsnätverket involverar bl.a. information, utbyte av erfarenheter och kunskap, ordnande av utbildning, framtagande av utbildningsprogram för de lokala aktionsgrupperna i inledningsskedet samt tekniskt stöd för interregionalt (och transnationellt) samarbete.

Landsbygdsnätverkets administrativa ramar och konkreta uppgifter är ännu i planeringsskedet.

Landsbygdsnätverket är knutet till landsbygdsutvecklingsprogrammet. Eftersom Åland har ett eget utvecklingsprogram är den rådande tolkningen den att landskapet självt skall komma fram till ett beslut om sin roll i landsbygdsnätverket. För att fungera tillfredsställande i riket och för att möjliggöra samarbete med landskapet Åland bör landsbygdsnätverket fungera på både finska och svenska.

Arbetsgruppen föreslår att

Ålands landskapsregering skall vara representerad i det nationella landsbygdsnätverket.

2.7.3 Koordinering

Enligt artikel 23 i rådets förordning om gårdsstöd skall medlemsstaten utse en myndighet som ansvarar för samordningen av de kontroller som det integrerade systemet (IACS) förutsätter. En koordinationsgrupp med representation från alla myndigheter som är involverade i administrationen (i synnerhet av tvärvillkoren)

kommer att tillsättas av jord- och skogsbruksministeriet vid årsskiftet. Gruppen kommer att ledas av utbetalningsstället. För närvarande fungerar jord- och skogsbruksministeriet som koordinator för landskapets del. År 2006 då fler tvärvillkor träder ikraft ökar behovet av samordnad koordination enligt artikel 23.

Arbetsgruppen föreslår att

Ålands landskapsregering skall vara representerad i koordinationsgruppen.

3 BILAGOR

1. Tillsättande av en arbetsgrupp för att utreda behörigheten mellan riket och landskapet Åland gällande jordbrukets olika stödformer 20.8.2004 (MMM044:00/2004)
2. Behörighetsfördelning på området jordbrukets marknadsföring, styrning och strukturfrämjande 29.9.1994 (Uronen-gruppens rapport)
3. Författningsbakgrunden samt verkställande myndigheter för tvärvillkoren
4. Jämförelse mellan nationella växtodlingsstödet och miljöstödet nationella tilläggsdel
5. Lagstiftningskedjan inom nationella stödet, tilläggsdel i miljöstödet
6. Lagstiftningskedjan inom nationella stödet, tilläggsdel i lfa-stödet
7. Utdrag ur rådets förordning (EG) nr 1257/1999 och rådets förordning (EG) nr 1698/2005
8. Schema över arrangemang beträffande utbetalningsstället mellan riket och landskapet Åland
9. Republikens presidents förordning om skötseln av de uppgifter i landskapet Åland som hör till utbetalningsstället för garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) (1004/2001)
10. Avtal mellan jord- och skogsbruksministeriet och Ålands landskapsstyrelse om

överförande av vissa uppgifter på landskapsstyrelsen 21.12.2001

11. Tabell över kategorisering av strukturstöd respektive produktionsstöd

(Prioriteringar i utkastet till landsbygdsutvecklingsförordning)

12. Utlåtande av högsta domstolen dnr OH 2003/66, givet 18.8.2003

MMM:n vuonna 2014 julkaisemat työryhmämuistiot

Arbetsgruppspromemorior publicerade av JSM år 2014

- 2014:1 Raportti lannoitevalmistesektorin tulevaisuuskatsauksessa vuosille 2009 - 2013 laadittujen tavoitteiden ja toimenpide-ehdotuksien toteutumisesta

ISBN 978-952-453-838-1 (Verkkojulkaisu)
- 2014:2 Saamelaisten osallistumisoikeuksien lisääminen valtion maa- ja vesialueiden käyttöä koskevassa päätöksentekomenettelyssä saamelaisen kotiseutualueella – työryhmän mietintö

ISBN 978-952-453-840-4 (Verkkojulkaisu)
- 2014:3 Kestävän metsätalouden rahoituslainsäädännön kokonaisuudistustyöryhmän muistio

ISBN 978-952-453-849-7 (Verkkojulkaisu)

ISBN 978-952-453-866-4 (Nätutgåva)

ISSN 1797-4011 (Nätutgåva)